20 de ani

dela deschiderea canalului de Panama

La 15 August, anul acesta, se împlinesc 20 de ani de când prin cea mai gigantică şi impunătoare î făptuire datorită geniului omenesc, s'a deschis un drum nou menit să servească traficul intercontinental.

Cu canalul de Panama, secolul XX a dăruit omenirei spectacolul unirei artificiale a Atlanticului cu Pacificul, tot aşa precum secolul XIX a legat, prin canalul de Suez, Mediterana la Marea Roşie şi la Oceanul Indian, stârnind o adevărată revoluţie în comunicaţiile maritime intercontinentale.

Geniul lui Ferdinand de Lesseps, mare şi nefericit, a prezidat la ambele lucrări cu toate că proectul care s'a executat la Panama nu a fost cel original al vestitului inginer, ci un altul, studiat mai în urmă şi propus de către o comisiune de ingineri americani.

Canalul Panama văzut dintr'un Zepelin.

Nici una poate dintre marile lucrări economice n'are o istorie atât de dramatică cum este aceea a canalului de Panama. Nu vom aminti aci răsunătoarele scandaluri politice stârnite de procesul desbătut la Paris cari au amărît bătrâneţea lui Lesseps; ele au împins la sinucidere pe baronul Reinach şi au silit bărbaţi de talia unor Floquet, Freycinet şi Rouvier să se retragă vremelnic din viaţa politică.

Se povesteşte că şi în primele timpuri după descoperirea Americei, Spaniolii plănuiseră tăierea istmului de Panama, însă Filip II, în 1551, ar fi respins cele câteva proecte, ameninţând cu moartea pe oricine s'ar fi încumetat să îndrepte ceeace numai Dumnezeu creiase...

Abia în 1829 au fost reluate studiile de odinioară şi reveniră pe tapet proectele pentru unirea celor două oceane prin tăierea istmului de Panama. Aceste studii şi măsurători aproximative căpătară avânt după 1844 şi apoi, mai cu deosebire, dela 1870 la 1874 prin stăruinţele guvernului Statelor Unite până ce în anul 1876, Ferdinand de Lesseps izbuti să întemeieze la Paris „Societatea Civilă Internaţională a Canalului Interoceanic" al cărei suflet a fost generalul Türr.

Contele Lesseps care a fost făcut răspunzător de scandalul Panama.

*

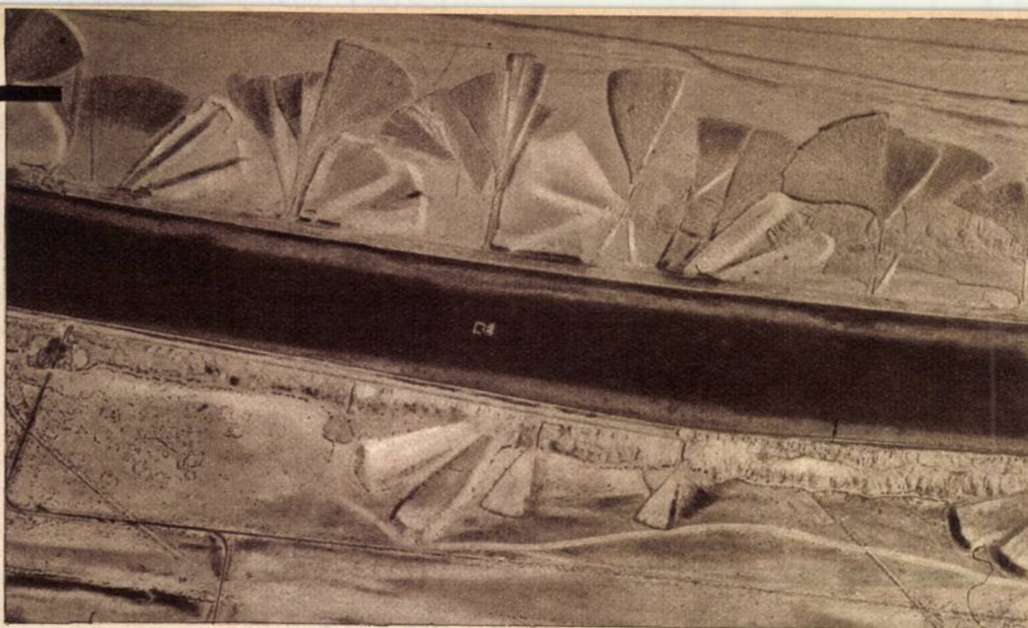
Inginerii Reclus şi Wyse au tras liniile principale ale unui canal de comunicaţie între cele două oceane şi, în baza studiilor acestora, s'au prezentat opt proecte cari au fost supuse avizului unui Congres Geografic întrunit în capitala Franţei la 1879. Congresul trebuia în deosebi, să hotărească între un canal care să străbată Nicaragua şi un altul prin provincia Panama. S'a pronunţat pentru acesta din urmă, alegând traseul ce pornia dela Limon Bay la Panama, pe o întindere de aproape 75 kilometri, urmând în deaproape linia drumului de fer care fiinţa mai de multă vreme între cele două puncte. Canalul trebuia să fie la nivelul lor.

Lesseps îşi transformă societatea de până atunci într'o alta numită „Societatea Universală a Canalului Interoceanic de Panama", care răscumpăra o concesiune obţinută la început

Casele lucrătorilor pe ţărmul canalului Panama

Sus: *Canalul de Suez.*

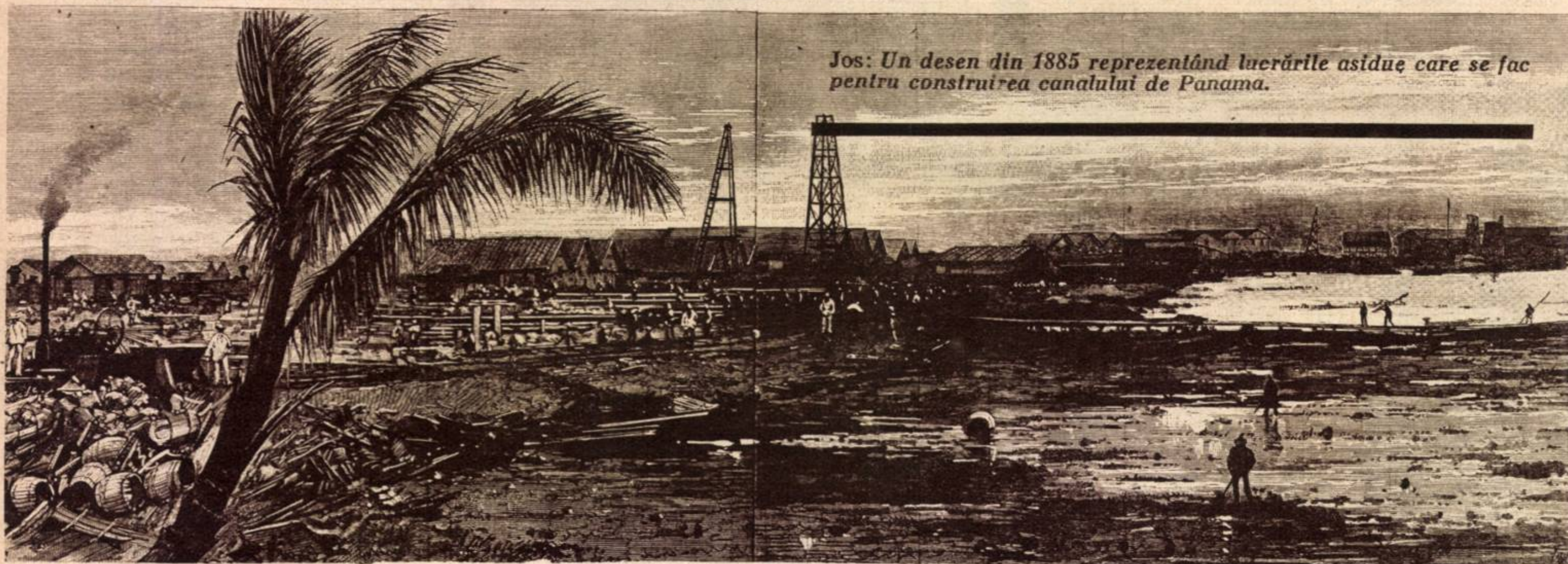
dela Colombia şi calculă cheltuelile acestei lucrări gigantice la suma de 850 milioane franci. Fireşte, calculul era greşit. Câteva devize alcătuite după aceia ajunseră să indice o sumă îndoită.
Cu chiu — cu vai lucrările începură în Februarie 1881. Proectul definitiv întocmit arăta un canal la nivel, adică fără stăvilare pe toată lungimea istmului, de 75 km. cu o lărgime de 56 metri în partea şeasă, reducându-se la 22 în cea muntoasă şi cu o adâncime mijlocie de 85 metri, necesară trecerii vapoarelor de mare tonaj. La cele două extremităţi ale canalului, lângă oraşul Panama, spre oceanul Pacific, şi lângă Colon spre Atlantic, canalul trebuia să se deschidă în două lagune spaţioase, menite să reguleze fluxul şi refluxul apelor.
Lucrările au mers încet până în 1886. Cu tot numărul mare de săpători, cam vreo douăzeci de mii, aproape toţi negri din Indiile răsăritene, la epoca aceea abia dacă se săpase 21 milioane de metri cubi de pământ.
Clima năprasnică secera europenii, ba chiar pe lucrătorii negri şi indigeni. Amărăciunile şi neajunsurile începură să se înmulţească. In unele locuri mai înalte, întâlniră straturi de stâncă şi granit. Adeseori, drumurile croite cu sudoarea atâtor spinări încovoiate se năruiau aşternând obstacole noui în mersul săpăturilor.
In urma intervenţiei Colombiei, s'a format în 1893 o altă societate, „Noua companie a canalului de Panama". Aceasta, neavând la îndemână decât un capital de 65 milioane franci, fireşte că nu putea nădăjdui să ajungă la capătul unei asemenea lucrări titanice; totuş isbuti să păstreze şi să desvolte plantaţiunile până ce o Comisiune trimisă de către guvernul Statelor Unite în 1899, prezidată de generalul Walker, începu tratative cu scopul de a cumpăra dela Colombia concesiunea lucrărilor şi încetarea oricărui amestec al nouei Companii. Colombia intervenise în anul 1893 deoarece în urma unor grave încurcături financiare, „Societatea Universală" trebuise să oprească mersul lucrărilor şi să intre în lichidare.

Drept urmare a operei profund inteligente a lui Walker, ţinutul Panama care făcea parte integrantă din Colombia, fu deslipit de la trupul acesteia alcătuind un stat aparte cu numele de „Republica Panama" şi, bineînţeles, cu drept de a lua măsuri hotărîtoare în chestiunea canalului.
Noua republică închee un acord cu Statele Unite, cesionând acestora, pentru 80 milioane de franci toate drepturile referitoare la construirea canalului interoceanic, iar pe de-asupra, proprietatea terenurilor de pe cele două maluri, cam vreo opt km. de fiecare lature.
Astfel, întreprinderea trecea din mâinile Franţei în ale Statelor Unite şi chestiunea străpungerei istmului se redeschidea *ex novo,* adică se discută încă odată dacă trebuia să fie la nivel, fără baraje, sau sub nivel, su stăvilare care să reguleze cursul apei la cele două extremităţi.
O comisiune de technicieni ai Statelor-Unite, „Isthmian Canal Commission", hotărăşte în anul 1905 printr'un singur vot că acest mult proectat canal să fie prevăzut cu stăvilare. O altă comisiune de ingineri americani şi europeni, revine în urmă asupra acestei hotărîri. Majoritatea, formată din europeni, flutură conceptul primitiv al lui Lesseps, adică un canal fără stăvilare; însă minoritatea nordamericană susţinu cu înverşunare proectul pentru un canal cu două sisteme de baraj — şi reuşi să-şi impună punctul de vedere.

***

Guvernul Statelor Unite încuviinţă proectul lui „Isthmian Canal Commission". Cheltuelile de executare au fost evaluate la circa 140 milioane de dolari. Lucrările începură cu multă râvnă la 4 Mai 1904 şi se încheiară în 1914. La 15 August în anul acela, pe când primele sguduiri ale răsboiului

Jos: *Un desen din 1885 reprezentând lucrările asidue care se fac pentru construirea canalului de Panama.*

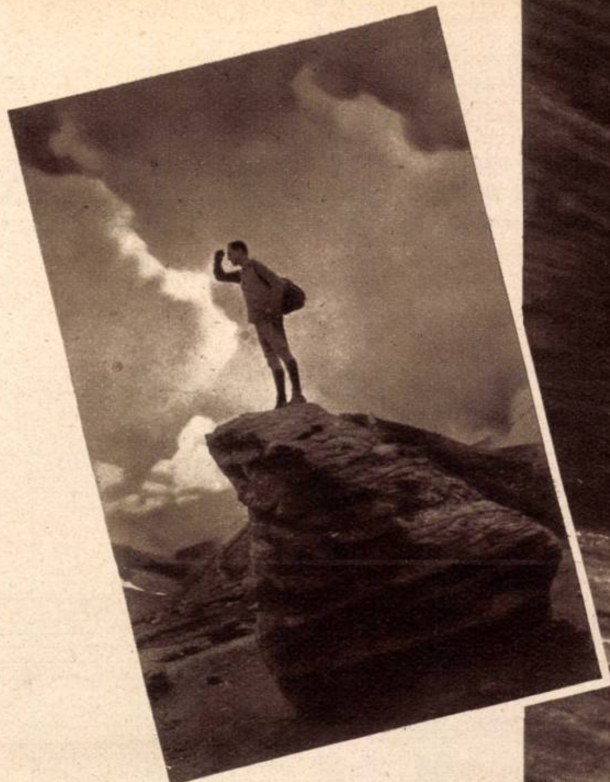
frământau Europa, canalul fu deschis traficului cu o solemnitate impresionantă. Totuş, după evaluările precise făcute atunci, construcţiunea costase 450.377.164 dolari.
Particularitatea construcţiei canalului la care, se înţelege că s'au folosit toate lucrările începute înainte, constă mai cu seamă în cele două baraje dela Gatun, spre Atlantic şi dela Pedro Miguel spre Pacific. O lagună imensă a fost formată cu apele lui Rio Chagres, dela Gatun până la Olipso pe o lungime de aproape jumătate din aceea a canalului, cu adâncimi mari, iar o alta la Pedro Miguel, adună apele lui Rio Grande, înlesnind vapoarelor să treacă dela nivelul canalului la acela cu mult mai profund al oceanului Pacific.
Un lanţ de diguri colosale desparte cele două lagune de mare. Şi deoarece subnivelul dintre suprafaţa apei canalului şi mare este de 17 metri zăgazurile servesc numai să reguleze fluxul şi refluxul în aşa fel ca să facă apa prielnică navigaţiei. Prin mijlocirea acestor baraje, funcţionarea canalului e mult înviorată întărind dela început convingerea că deschiderea lui a avut o importanţă de căpetenie pentru traficul intercontinental, căci, mulţumită tăerii istmului călătoria dela Liverpool la Aukland bunăoară s'a scurtat cu 817 km.; dela Liverpool la Valparaiso cu 4835 km.; şi aceea dela Liverpool la San Francisco cu 9827 kilometri.
Construcţia în regie nord-americană n'a costat multe victime deoarece înainte de începerea nouilor lucrări Statele Unite au pus în aplicare în 1903, un întreg plan de îmbunătăţiri higienice care a contribuit să scadă mortalitatea dela 64 la 22 la mie.
Străbaterea canalului pentru vasele de mărime mijlocie durează între 7 şi 8 ore, pentru cele mari dela 9 la 11.
Triburile indiene băstinaşe din Panama, reduse la câteva mii, aparţin Guayanilor, coborîtori din Chibcas, înrudiţi cu indigenii din Costa Rica ce trăesc perduţi şi izolaţi prin păduri neumblate, în stare de sălbăticie, cu obiceiuri şi porturi primitive; limba pe care o vorbesc şi aspectul lor sunt proprii grupului istmian .
Sunt vegetariani, nutrindu-se cu fructe sălbatece aflate din abundenţă prin pădurile lor, cu nuci de cocos şi cu fructul palmierului. Din specia *tagna,* extrag un suc aidoma cu al cauciucului, iar din fruct un alt suc care prin uscare devine fildeş vegetal şi-l vând deobiceiu intermediarilor schimbându-l cu lucruri trebuitoare lor.
Massa populaţiei e alcătuită din meteci cu un anumit număr de negri şi albi cari, fireşte, s'au statornicit acolo în urma deschiderii canalului, aducând în afară de multe şi enorme avantagii economice, îmbunătăţiri simţitoare şi progrese în orice ramură a vieţii civile....

G. R.

SILUETA...

In America antrenamentul cailor de curse se face pe malul apei. S'a stabilit că strandul şi apa le prieşte de minune. Iată în fotografia de mai sus o siluetă minunat prinsă...

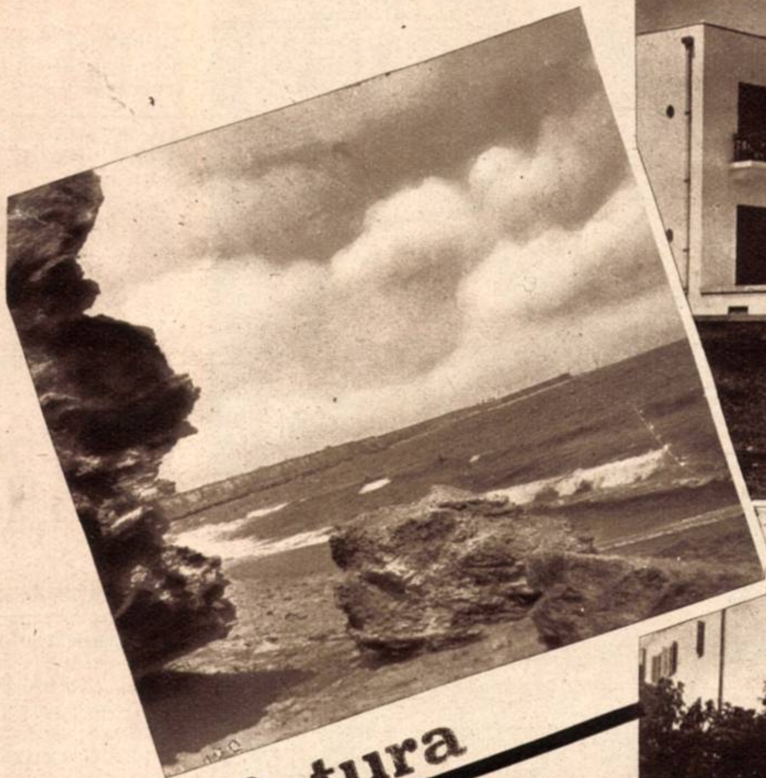
LA MUNTE

Sunt totuşi mulţi care preferă în locul brizei mării, aerul tăios al munţilor. Aceştia scrutează înălţimile, curăţindu-şi plămânii de infecţia acumulată în cursul unui an pe străzile oraşului. Vedem în fotografiile noastre două aspecte diferite din munţii noştri; apoi un grup de turişti porniţi în ascensiune şi însfârşit un turist care-a atins culmea cea mai înnaltă, scrutând de acolo zarea...

Fericiţi acei care-şi pot petrece vilegiatura la munte!...

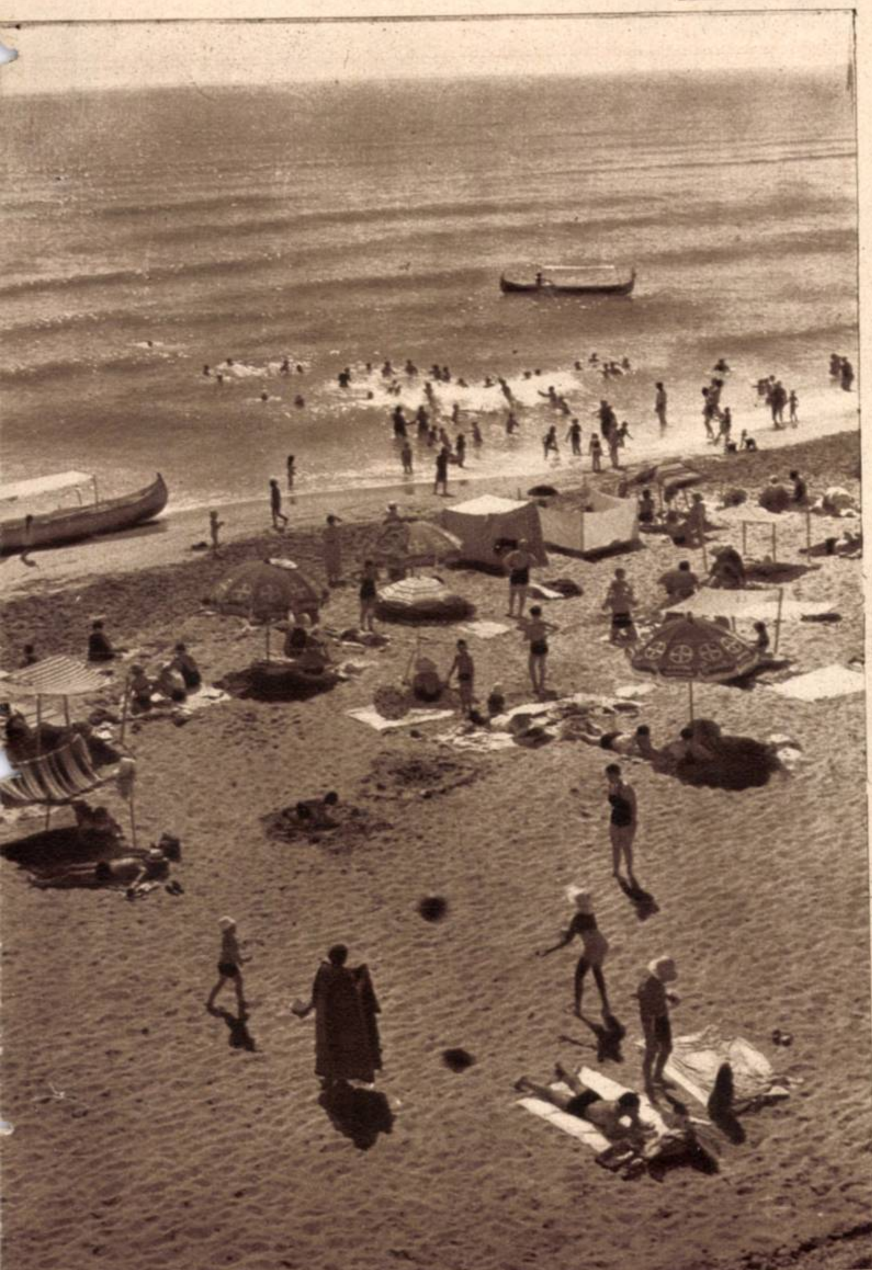

Vilegiatura la Eforie

Eforia tinde să devină din ce în ce mai mult „perla Mării Negre". A răpit acest titlu de nobleţă Constanţei, prin eleganţa marilor hoteluri Grand şi Neptun şi prin eleganţa care domneşte din ce în ce mai mult acolo. Iată în această pagină câteva aspecte din minunata staţiune de pe ţărmul Mării Negre. Vedem Grand Hotelul, alte două vile elegante şi plaja scăldată în soare. Fericiţi acei care-şi pot petrece vilegiatura la mare!...

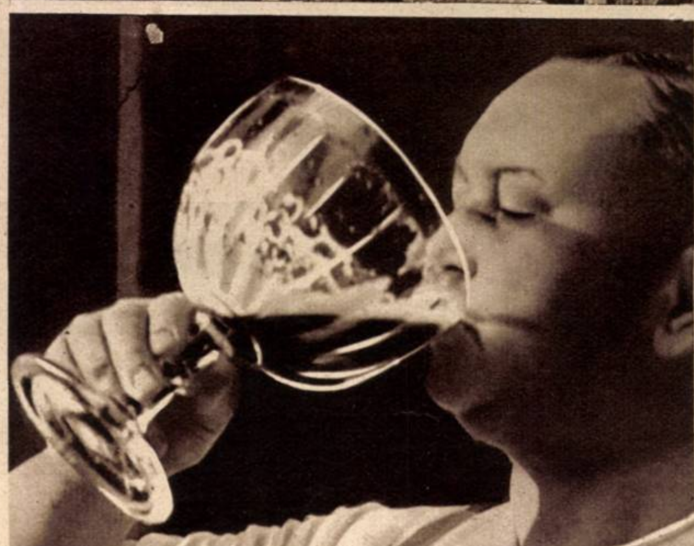
Automatul a func
plin, până târziu
Izvoarele de băutu
şire. La ora 3 d
taţi au trebuit s
Şi automatul a răm

Arşiţa a fost atât
s'au încumetat să
giul răcoritor s'a
tr'un calorifer ins
goale, aşteptând
este liniştită şi alb
goste, de idile şi
Până atunci arbori
aşteaptă...

VILEGIATURA LA bucureşti

Vilegiatura la Bucureşti e tristă — mai ales când căldura se năpusteşte asupra bieţilor cetăţeni. Una din slabele consolări este berea, care se desface zilnic din butoae nenumărate, fiind sorbită cu nesaţiu de cetăţeanul încălzit.

Dumineca, week-endul este şi el de
nimente. Cetăţenii se consolează to
nu pot se duc să şi-l petreacă la ia
este pokerul. El înlocueşte desigu
de la Sinaia şi de la Eforie...

ionat toată ziua din
după miezul nopții.
i au secat cu desăvâr-
neața cetățenii înse-
e evacuați cu forța.
as părăsit și trist...

de mare încât puțini
iasă din casă. Cișmi-
transformat și el în-
portabil. Bărcile stau
n zadar clienții. Apa
ă. Tinerii uită de dra-
asă totul în părăsire.
, lacul, bărcile, aleele,

stul de sărac în eve-
ași și cum pot, cum
rbă verde. Distracția
cheminul și ruleta

Strandurile sunt și ele asaltate atât în zile de lucru cât — mai ales — sărbătoarea. Bucureștiul a împlinit astăzi satisfăcător unul din marile deziderate ale unei Capitale: mai toate cartierele au stranduri, unde bieții cetățeni pot goni pentru câteva ceasuri, dogoarea trupului. Aspectul strandurilor bucureștene este de un pitoresc indescriptibil. Au un colorit specific care le dă o notă din cele mai caracteristice...

Dar vezi, sunt și „cetățeni" care nu-și pot permite luxul unui bilet de intrare la strand. Ce să se facă? Unde să se răcorească? Iată-i dormind sub poduri, pe pietre... Somnul îi prinde adânc... Nu sunt treziți decât din când în când de muște și insecte...
După masă, când cetățenii se odihnesc în casă în costume sumare, pe stradă, țigăncușa poartă albia cu porumb în cap și țipă cât o ține gura: „Porumbielu!... Cald porumbielu!..." Iată încă una din caracteristicile pitorești ale vilegiaturii bucureștene...

— g —

Viata de toate zilele in Rusia sovietica

Ceeace nu văd turiştii. — Greutăţi în gospodăria casnică

Tatiana Cernavic, emigrată de curând din Rusia, unde a trăit în interiorul anilor 1916—1932, povesteşte următoarele amănunte interesante asupra felului de viaţă în republica sov etică.

Pretutindeni sunt întrebată cum se trăeşte în Rusia. In Londra, Helsingfors şi Paris lumea vrea să ştie care este viaţa de toate zilele în U. R. S. S.

Cu toate călătoriile numeroase, pe care turiştii şi cercetătorii le-au întreprins în această ţară, Rusia a rămas până astăzi o enigmă. Ceeace se ştie în străinătate despre viaţa cotidiană în patria Sovietelor este aproape nimic faţă de marea curiozitate a publicului.

Teritoriul ocupat de U. R. S. S. este imens şi condiţiile naturale de trai diferă dela o regiune la alta.

In general, se poate spune că sistemul sovietic funcţionează cel mai bine în marile oraşe, ca Leningrad şi Moscova.

Sunt în măsură să dau informaţii exacte asupra vieţei de toate zilele în Rusia Sovietică, întrucât am trăit în această ţară, între 1916 şi 1932, cu soţul şi copilul meu. Mai târziu, am fost nevoiţi să împărţim locuinţa cu 11 persoane, care aveau un „permis” în acest sens.

Faptul dovedeşte cât de acută este criza locuinţelor în marile oraşe ale Rusiei de astăzi. In Leningrad fiecare cetăţean are dreptul la un spaţiu de 9 metri pătraţi, pentru locuit. Cine nu se teme de osteneală şi cheltuieli, găseşte şi posibilitatea de a face un schimb de locuinţe cu persoane, care locuesc în alte cartiere. Acesta este singurul mijloc de a ieşi dintr'un district, unde nu găseşti o locuinţă potrivită.

Chiria pentru o asemenea locuinţă este de 10 ruble pe lună, la un salariu lunar de 120 ruble.

Ar trebui să lămurim cu acest prilej cât valorează o rublă. Răspunsul este însă foarte anevoios.

Pe hârtie rubla are o valoare de vreo 40 lei, dar e foarte greu să convertim de fapt rubla într'o altă valută.

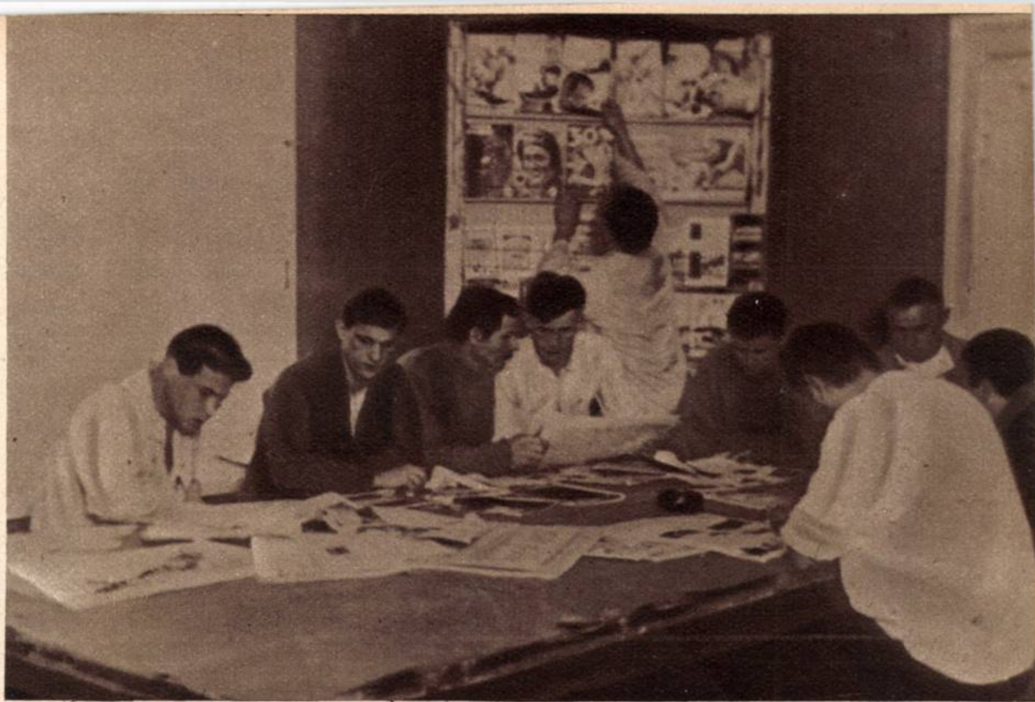
Când un lucrător primeşte lunar 120 ruble şi apoi i se ridică salariul la 150 ruble, el poate fi obligat să plă-

Un aspect tipic al unui locuitor care-şi „topeşte” leafa pe vutcă. Femei din satul Pawlowka în Ucraina.

tească pentru aceeaş locuinţă, 15 ruble, în loc de 10.
Dacă salariul său se urcă la 200 ruble, chiria acestei locuinţe devine 25 ruble.
Iată procedee care complică desigur înţelesul valorii unei monede.
Trebue să mai adaogăm deasemeni că cetăţeanul nostru din Leningrad cumpără bucuros cel mai bun loc la Teatrul Comunal.
Dacă îl cumpără ca cetăţean particular, biletul îl costă 10 ruble. Dacă este însă lucrător la o fabrică şi cumpără locul la teatru, prin mijlocirea comitetului uzinei respective, va plăti pentru acelaş bilet numai 2—3 ruble.
Diferenţa de valoare a monedei ruseşti se manifestă şi mai mult atunci când e vorba de procurarea alimentelor şi îmbrăcămintilor. Această problemă se pune aproape zilnic pentru cetăţeanul sovietic.
Străinii, dacă vor să înţeleagă actualele raporturi economice în Uniunea Sovietică, trebue să-şi aducă aminte de epoca războiului mondial.
Raţionalizarea diferitelor articole de trai practicată în timpul războiului în cele mai multe ţări şi încetată odată cu încheierea păcii, a reînviat în Rusia, — după o oarecare perioadă de timp — din cauza planului de cinci ani.
In vederea realizării acestui plan s'a introdus o severă economie în folosirea obişnuitelor articole necesare. Intre aceste articole erau prevăzute nu numai alimentele, îmbrăcămintea, încălţămintea, ci până şi materiale ca cuie, hârtie, sticlă, pene, plumb etc.
Aşa d. ex., pentru a obţine o cantitate de nisip, e nevoie de un permis special.
Cartele pentru alimente şi bonuri de îmbrăcăminte se pot procura dela comitetul local al casei pentru locatarii respectivi. Cartele de alimente sunt emise lunar. Pâinea, articolul principal de hrană al categoriilor mai fericite din Rusia de azi, e prevăzută în cantităţi mai mari în aceste cartele. Posesorul cartelei poate obţine ½ kg., de pâine cu preţul de 10 copeici (vreo 4 lei) dela cooperativă.
Dacă vrea însă mai mult şi e nevoit să-şi procure pâine pe piaţă, atunci cartela nu-i mai este de niciun folos, va trebui să plătească înzecit, adică o rublă pentru ½ kg. de pâine.
Odată la două luni se acordă pe cartelă 50 grame de ceai. Altfel, ceaiul sau cafeaua „veritabilă" nu pot fi cumpărate decât în anumite magazine, şi numai cu valută străină. Unt se dă doar lucrătorilor foarte privilegiaţi din primele patru categorii (care aparţin „diviziilor de muncă"). Pe piaţă un kilogram de unt costă 25 ruble, adică peste 1000 lei.
Sistemul cartelelor de îmbrăcăminte se bazează pe consideraţia că o haină trebue să dureze aproximativ un an. Se face o excepţie pentru batiste.
Ghetele pot fi cumpărate de la sindicat cu preţul de 20 ruble (800 lei) perechea, pe baza cartelei respective. A doua pereche însă costă 40 ruble în magazinele statului şi 80—100 ruble pe piaţă.
Nu se face nici un fel de excepţie pentru îmbrăcămintea de ocazie. Am spus adesea că am învăţat arta mozaicului pe pantalonii băeţaşului meu.
Micul dejun de dimineaţă al cetăţeanului sovietic se compune de cele mai multe ori din pâine şi cafea, obţinută din ovăz prăjit. Omul se duce apoi la lucru. Durata lucrului este de şase ore pe zi pentru funcţionarii la stat şi opt ore pentru muncitorii din fabrici.
La amiază li se serveşte o supă, fiertură de ovăz, cartofi, varză şi alte alimente asemănătoare, precum şi o bucată de pâine.
Seara, când se întoarce de la lucru, cina o prepară ei singuri sau nevestele lor. Aceasta nu însemnează însă că omul se aşează la masă şi găteşte mâncarea, ci adesea el e nevoit să fa-

Sus vedem sala de lectură a primei închisori moderne din Rusia Sovietică.
Mai jos, lucrările pentru electrificarea satului rusesc.

Doi corespondenţi ai unui ziar din Moscova aleşi dintre lucrători, pentru a semnala de la faţa locului toate întâmplările din lumea lor.
Femeia rusă se instrueşte.

că mai întâi „coadă" la un magazin de alimente, spre a-şi procura cele necesare. Această „coadă" face parte din îndeletnicirile neplăcute ale cetăţeanului sovietic.

Autorităţile se silesc să introducă o uşurare, dispunând ca anumite magazine să deschidă dis de dimineaţă şi să închidă după amiază la ora şase, pe când altele se deschid la şase şi rămân deschise până la miezul nopţii. Neplăcut este însă atunci când magazinul se găseşte foarte departe de locuinţă. Aceasta e o chestiune de noroc şi întâmplare.

Familiile, care se bucură de fericirea de a avea oameni de serviciu, îi obligă pe aceştia să facă „coada".

Din cauza locuinţelor atât de neîncăpătoare, servitoarea doarme acolo unde poate, adesea în antreul casei stăpânilor. Leafa pentru munca de servitor este în general de cel puţin 40 ruble plus întreţinerea.

Cetăţenii, sovietici lucrează cinci zile pe săptămână şi a şasea zi sunt liberi. Lucrătorii industriali au drept la un concediu anual de 14 zile, iar slujbaşii la unul de o lună.

Şi acum un cuvânt despre şomaj!

In mod oficial nu există nici un şomaj în Rusia.

A fost înlăturat în anul 1930 printr'o simplă linie de condei a lui Stalin.

Dar chiar dacă nu există şomeri, avem totuşi în Rusia un fenomen, cunoscut sub denumirea de „surplus de lucrători".

Nu există lucru destul în marile oraşe ca Moscova şi Leningrad. In schimb, este lipsă de lucrători în unele districte ale industriei grele şi a lemnului.

In aceste regiuni condiţiile sunt mai grele, decât în oraşe. Deaceea oamenii rareori se duc să-şi caute acolo de lucru, poate pentrucă nu sunt pregătiţi îndeajuns fiziceşte sau sufleteşte pentru acest fel de muncă.

Pentru a stimula surplusul de lucrători dela oraşe, ca să se îndrepte de bunăvoie în celelalte locuri de muncă, s'a recurs la un mijloc interesant.

S'a hotărît anume că oricine îşi pierde ocupaţia are dreptul să pretindă statului salariul pe două săptămâni, ca un ajutor de şomaj.

Dacă, la sfârşitul acestei perioade, nu şi-a găsit o altă ocupaţie, el pierde dreptul la ajutor şi la cartela de alimente.

Astfel el n'are altceva de făcut decât să-şi părăsească familia şi să se ducă în ţinuturile unde poate găsi de lucru, chiar dacă acolo munca va fi mai grea.

Din această cauză, ţara e necontenit străbătută de un nu măr imens de lucrători agricoli şi industriali, în căutare de lucru.

Turiştii îi văd adesea prin gări, dar deobicei nu găsesc explicaţia adevărată a acestor scene de pribegi ai muncii.

Nu există nici o posibilitate de a evalua într'un fel oarecare acest „Surplus de forţe de muncă", care în fond reprezintă acelaş lucru ca şi armata europeană a muncitorilor şomeri.

I. S.

Aprinderea candelei dela Mărăşeşti

Duminică a avut loc în Capitală, la mormântul eroului necunoscut, solemnitatea aprinderii candelei cu făclii aduse de la Mărăşeşti. Fotografiile noastre reprezintă pe d. col. Gabriel Marinescu, prefectul poliţiei Capitalei, rostind un discurs cu acest prilej, la mormântul eroului necunoscut; mulţimea la Mărăşeşti, şi defilarea stafetei cu făclii pe Calea Victoriei.

Aventurile prințului LENNART al Suediei

Pe aceste vremuri de criză cumplită, când nimeni sau prea puțini muritori se mai îndeletnicesc cu dragostea, numai unele suflete rare și prea sensibile își mai aduc aminte de basmul fermecător cu prințul Lenard al Suediei.

Nepot al lui Gustav al V-lea, regele Suediei, acest tânăr prinț de rasă se îndrăgosti până într'atâta de o drăgălașe burgheză din Stockholm încât spre a-l tămădui nu mai rămăsese decât mijlocul suprem: acela de a-l lăsa să se însoare cu aleasa inimei.

Familia regală era desnădăjduită. Toate argumentele, mai mult ori mai puțin hotărîtoare, au fost puse în joc ca să-l abată din calea apucată de junele amorez de sânge albastru. Totul era în zadar. Atunci rudele au recurs la amenințări și chiar la sancțiuni. Anume, prințul avea să fie demis din rangul și prerogativele lui. Dar, contrariu tuturor așteptărilor, el își bătu joc atât de rang cât și de prerogative și preferă să fie păstor în Arcadia decât prinț de Suedia. La urma urmei dacă în anumite împrejurări emoționante Richard al III-lea, regele Angliei a vroit să schimbe o țară pentru un cal, de ce el, prinț sadea, nu și-ar schimba titlul pe dragostea unei fete încântătoare?

Și, vedeți, lucrurile s'au petrecut chiar așa. Prințul a abdicat din rangul lui, devenind un simplu domn Bernadotte, soțul Carinei sale iubite. Pe urmă, cerul binecuvântându-le, alteța desmoștenită căpătă în scurtă vreme un alt titlu cu care să se mângâe: acela de *tată!* Insurat, tată de familie, dar nemai aparținând dinastiei, d-l Bernadotte avu să lupte cu toate neajunsurile și greutățile cotidiane. După ce rupsese orice legătură cu bunicul lui regal și cu toate rubedeniile vrând-nevrând trebuia să caute un mijloc spre a-și câștiga pâinea. Ex-principele pipăi în dreapta și în stânga... In curând se văzu înconjurat de persoane mai mult ori mai puțin suspecte cari îi propuneau tot soiul de „afaceri", unele mai minunate ca altele. Unele dintre ele păreau cu drept cuvânt ademenitoare, ca bunăoară: exploatarea unei mine de macaroane, fabricarea în serie a sticlelor menite să păstreze în timpul iernei căldura soarelui de vară sau, ceva și mai atrăgător, un restaurant model în stratosferă! Om cumpănit fostul principe își făcu mai întâi socotelile apoi acceptă una sau alta din aceste sugestii pline de făgăduinți. Rezultatul a fost că familia regală a trebuit să intervie de urgență ca să-l salveze pe d-l Bernadotte de consecințele jalnice ale exploatărilor sale industriale sau comerciale. In chipul acesta, el află că era cu mult mai lesne să se nască prinț decât să câștige ceia ce trebuia ca să-și hrănească soția și copilul. In acelaș timp, fu nevoit să-și recunoască și propria neîndemânare în afaceri. De aceia făgădui alor săi să se cumințească de aci încolo, în schimbul unei întrețineri modeste.

Prințul Lenard al Suediei și soția lui

A făgădui însă, e una... Și cum ambiția nu-i da pace, fostul principe se întoarse atunci la arta pasionantă a cinematografului hotărît să se facă regizor. Ce meșteșug minunat care să te ducă de-adreptul la glorie, dându-ți și prilej să câștigi bani cu nemiluita! Astfel că, ziua și noaptea, harnicul tânăr nu mai prididea cu învățătura, studiind dela rădăcină elementele nouei sale profesiuni. In cele din urmă făcu o călătorie la Berlin unde studiourile îl primiră cu un entuziasm sincer. Nu trecut mult și întâlni înși cari îi preamăreau știința, rara lui dibăcie înăscută și vocația-i netăgăduită de cineast. D-l Bernadotte se simțea beat de fericire...

Printre admiratorii lui de acolo se afla un nobil leton, baronul von Maydel, Baronul, el însuși cineast amator, prezintă într'o zi prințului decupajul unui scenariu grozav de emoționant. Era vorba de un film de spionaj ale cărui principale peripeții se desfășurau în diferitele regiuni fortificate ale Finlandei. Poate că ex-prințul ar căpăta dela guvernul finlandez autorizația de a înscena filmul char pe locurile unde se petrecea intriga. In lipsa căreia, prințul n'are decât să se ducă acolo și să ia o serie de schițe cari să permită reconstituirea fidelă a locurilor. I se făgăduiră onorarii hollywoodiene, în plus gloria de a fi regizorul acestui film. Prințul, acceptă entuziasmat ca de obiceiu și, pentru că onorariile urmau să-i fie vărsate abia la sfârșitul filmului căută ici-colo și strânse o sumă frumușică de buzunar. După care porni spre Finlanda în fruntea campaniei de „cineaști" a baronului.

(Aci, trebue să deschidem o paranteză cam penibilă. Chiar zilele astea, d-l Rekki, șeful poliției politice din Finlanda a sosit în misiune extraordinară la Stockholm cu scopul de a stărui în mod discret pe lângă Gustav V ca să-l cheme imediat pe nepotul bucluceș și să evite astfel ca Lenord-Bernadotte să fie împușcat de autoritățile finlandeze. In aceiași paranteză, vom menționa deasemenea că d-l Erich, ministrul Finlandei la Stockholm precum și d-l Suellman primul consilier, au fost rechemați. D-l Erich va fi înlocuit de d-l Holma, actualul ministru finlandez la Paris, la rându-i, va ceda locul d-lui Holsti, reprezentantul guvernului la Geneva).

Inchizând paranteza, iată acum cheia tuturor acestor evenimente senzaționale:

Baronul von Maydel oricât de baron și de Maydel o fi el, nu e în realitate decât un spion de clasa întâia. Banda lui de „cineaști", la fel. Toți activează în slujba unei puteri streine, care ținea să cunoască în amănunțime toate lucrările de fortificație finlandeze. Atunci, d-l von Maydel avu ideia genială de a recurge la ex-prințul Lenard și la naivitatea lui proverbială. Negreșit, acesta avea să fie încântat auzind că i se propune înscenarea unui film și va lupta din răsputeri să capete permisiunea de a filma în interiorul forturilor, sau cel puțin să aducă schițe detailate de la fața locului. Și socoteala lui n'a dat greș. Bietul ex-principe, fost ofițer, lucrase de minune. Schițele ridicate de el se înmulțiră cu repeziciune. „Până în ziua când, în sfârșit autoritățile militare finlandeze se treziră. O anchetă grabnică cu privire la activitatea lui von Maydel și a trupei lui, avu darul să scoată lucrurile în vileag.

Atunci banda întreagă a fost arestată iar șeful poliției politice trimis pe lângă rege pentru ca Gustav V să-l cheme de urgență pe nepotul prea naiv. D-l Erich, ministrul Finlandei la Stockholm și consilierul lui Suellman au fost revocați din înaltele demnități pentru faptul de a fi vizat pașapoartele falșilor cineaști și a fi contribuit astfel la gafa lui Lenard-Bernadotte.

In această proaspătă lovitură de teatru petrecută în Finlanda, toată ceata de spioni trăise încă dela început pe cheltuiala fostului prinț. In adevăr, „cineaștii" se mândreau cu el și cu calitatea-i de director al turneului, grație cărora înșiși hotelierii le deschisese credite nelimitate.

Și iată că bietul Lenard în loc să se... cârpească, e mai înglodat în datorii ca oricând. Acum, va mai trebui să plătească și câteva sute de mii de franci pentru că servise ca simplă unealtă unei asociații de răifăcători.

Astfel a luat sfârșit acest film de spionaj al cărui scenariu n'avea decât defectul că era prea realist..

G. R.

CIMITIRUL COPIILOR

Se stinge un cartier întreg bucureştean

— Dintre copiii cari vin la şcoala mea — ne spune d. Sion, directorul şcolii primare din cartierul Vitan — 30% sunt tuberculoşi. „In unele case, toţi membrii familiei: tata, mama, bătrâna şi toţi copiii sunt tuberculoşi".
Alarma venea din partea unui informator prea serios, spre a fi trecută cu vederea.

CINCI COPII MORŢI INTR'O FAMILIE

Cercetând mai de aproape, am aflat că cetăţeanul Ioniţă Marin, din Vitan a avut nenorocirea să piardă cinci copii, morţi de tuberculoză. In alte părţi au murit câte trei, patru.
In mica ulicioară, ce prelungeşte str. Răcari până în str. Laborator nr. 82, au murit — numai în cursul săptămânei trecute — patru copilaşi prin casele locuitorilor: Nicolae Tudorescu, Ileana Mona. Tinca Ion şi Nicolae Cârciumarul.
Copiii de prin partea locului mor, în genere, din pricina desinteriei şi a tuberculozei.
— E fără noroc casa!" — îmi explica unul dintre părinţi, care a avut marea durere să piardă trei copii.

In realitate lipsa de noroc constă în starea proastă de igienă în care se află tot cartierul acesta, din care fac parte străzile Laborator Şos. Mihai Bravul, Vitan, Răcari.. şi toate parcelele de teren limitate de dânsele, pe unde şerpuesc fel de fel de ulicioare şi trecători.

BUCUREŞTIUL DE LA 1700

Dacă vrea cineva să-şi facă o idee cum arăta Bucureştiul pe la 1700, poate să viziteze această parte a Capitalei din 1934.
Va găsi acolo uliţe strâmpte „de câte trei oameni", cum erau pe vremea veche, adică pe unde nu pot trece, alături, mai mult de trei oameni.
Suntem nevoiţi a expune, fără nici un fel de reticenţe de stil, ceea ce ne prezintă realitatea brutală a faptelor. Se văd pe acolo latrine primitive, un fel de gropi săpate în pământ, înconjurate de un adăpost de scânduri. Ele es cu spatele în uliţa strâmptă, astfel că trecătorii sunt siliţi să vadă, fără voe printre scânduri, pe cei ce-şi fac necesităţile...
Milioane de muşte, praf, miros pestilenţial...
Acum două veacuri, prin curţi zăceau bolnavii de holeră. Azi se văd, în dosul ulucilor, copii, — mai ales copii! — bolnavi de tuberculoză sau morţi de aceiaşi boală. Uliţa „de trei oameni" care duce spre parcul Berendei — un parc model, pavat şi îngrijit de parcelator, după cum mi s'a spus — uliţa aceasta răsună, aproape în fiecare noapte, de ţipetele desperate şi bocetele mamelor, cari îşi pierd copiii
Cele mai multe case sunt mici clădite din bârne lipite cu pământ, astfel că bolnavii şi morţii, neavând loc în odăi, sunt ţinuţi pe afară. Iar când boleşte vre-unul mai mult, şi mai ales când moare, curtea se umple cu zeci de copii, veniţi de prin vecini.
Fotograful nostru, voind să fotografieze cosciugelul unui copilaş, a trebuit să aranjeze o poliţie specială, spre a da la o parte copiii, cari se'ngrămădeau în jurul micului catafalc.
Din informaţiile culese în mahala, ar rezulta că de multe ori medicul şcolii recomandă câte-un copil bolnav, merituos spre a fi trimis la munte; dar la Primărie se face un nou triaj cu un alt medic... Acolo intervin influenţele agenţilor electorali şi şcolarul merituos e dat la o parte, sau

Sus: o băltoacă cu mortăciuni.
Durerea mută a părinţilor cărora le-a murit copilul.
O femee tristă pe uliţa cartierului.

— dacă protestează părintele — e trimis, uneori, la mare.
Marea fiind contraindicată pentru tuberculoşi, copiii se'ntorc de acolo cu o stare agravată, cu caverne pronunţate în plămâni şi scuipând sânge.
Proporţia de 30%, cu privire la numărul copiilor tuberculoşi, din mahala, nu este o cifră de apreciere fantezistă; ea rezultă din clasificarea statistică a fişelor întocmite de medici.

SAHARA

Prin faţa şcolii primare din şoseaua Vitan e atâta praf pe stradă, că intri până la glesne... Parc'ar fi în Sahara!
Ce-o fi pe acolo când plouă!!
Deasemeni şi prin ulicioarele şi trecătorile dintre case îngrămădite unele într'altele

ca într'un ciudat sat african, e un noroiu groaznic, când se adună apele.
Pe strada Răcari, un drum în pantă, apa de ploae şi-a croit şanţuri prin mijlocul drumului, pe unde se scaldă gâştele, se bălăcesc porcii şi se joacă copiii.
Intr'un timp, strada a început să se paveze, dar acum a fost părăsită.
In vale este un puţ cu cumpănă — ca la ţară. Din nefericire apa este departe de a fi de calitate igienică. Toate latrinele din dealul Dudeştilor îşi trimit, pe sub pământ, partea lichidă spre puţurile din vale...
Am pus, în capul acestui aliniat din reportaj, subtitlul „Sahara". Trebue să recunosc însă, că am greşit, deoarece, în Sahara nu există băltoace de apă verde, puturoase, presărate cu cadavre, astfel cum am găsit pe nişte maidane din apropierea locuinţelor mizere, unde mor copiii. Pe aceste maidane gunoerii primăriei vin să-şi deşerte căruţele lor. Am văzut cu ochii mei! şi îmi pare rău că în acele clipe nu am avut un aparat fotografic la îndemână.

Unii dintre locuitorii de prin partea locului, muncitori bravi, caută să-şi facă vreo căsuţă mai igienică. Parcul Berendei — din apropiere — este chiar un model de gospodărie urbanistică, după cum am arătat mai sus. Totuş aceste case, mai acătărilea, aşezate într'un cartier infectat, pot fi socotite şi ele ca nişte „case fără noroc".
Incă o ciudăţenie: iluminarea Bucureştilor se face aci cu petrol, ca pe vremurile patriarhale. Ca şi prin alte cartiere periferice, am găsit şi aci vânzători ambulanţi cu găleţile pe cobiliţă, colindând uliţele şi strigând:
— *Gaz! Gaz!!"*

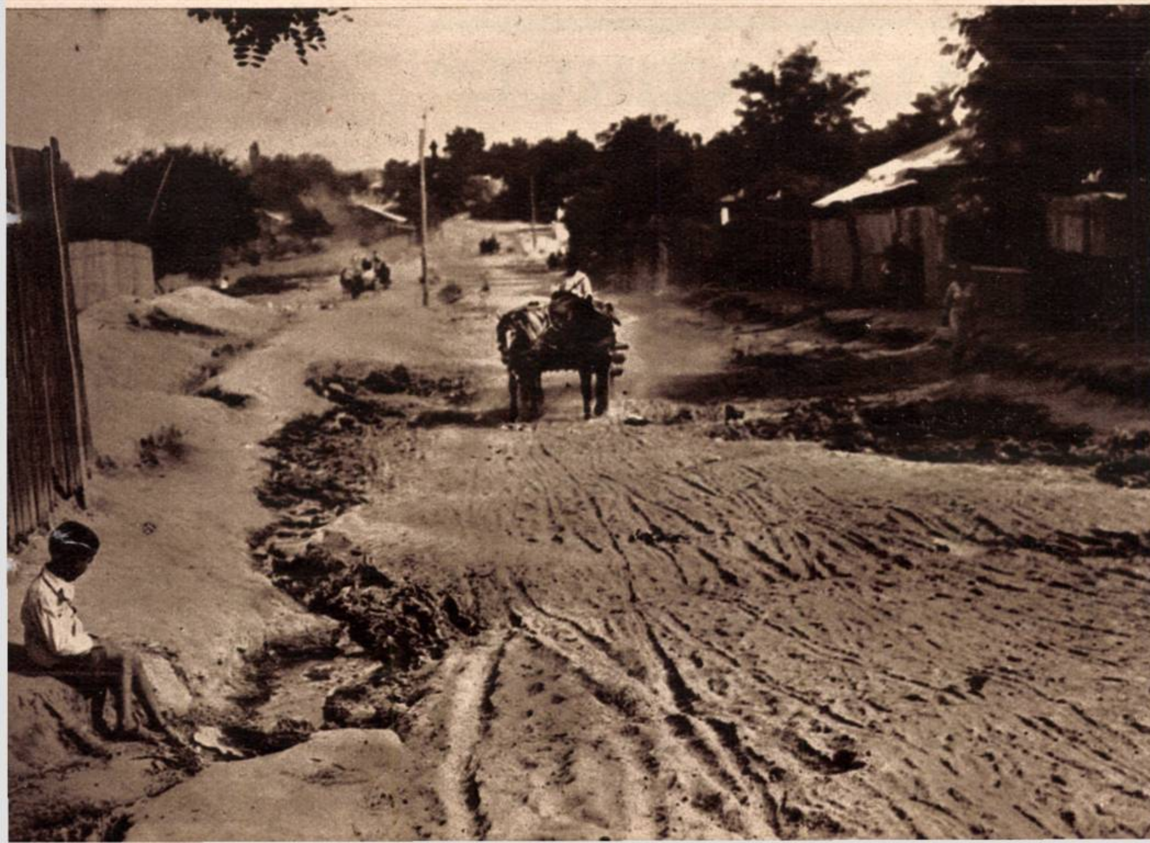
Trei copii bolnavi în curtea unei locuinţe

Puţul din str. Răcari.

Lumea admiră o cişmea de apă, instalată alaltăeri, dar care eri s'a stricat.

Apele murdare venite din deal îşi croiesc şanţuri şi sapă băltoace prin mijlocul drumului.

O INOVAŢIE

O inovaţie care a făcut mare senzaţie alaltăeri, a fost aşezarea unei cişmele de apă în capul unei ulicioare, între ulucile curţilor mărginaşe.
S'au adunat o mulţime de mahalagii să admire. Mai ales au venit copiii, dintre cari unii nu mai văzuseră niciodată aşa ceva.
Dar a doua zi, deziluzie generală: cişmeaua era stricată! Aduseseră una veche, nu ştiu de pe unde. Fusese crăpată şi o reparaseră prost, văpsind plesniturile.
Cişmeaua începând să curgă prin diferite părţi, au trebuit s'o închidă.
A fost o bucurie de scurtă durată!

TREVLAC TALLYMAN (17.I.33)

foxterier sârmos mare câştigător la Exp. Campionat din Anglia care a luat Marele Premiu de Onoare pentru cel mai frumos câine din Exp. Bucureşti Iunie 1934 importat în România de Principele G. N. Mavrocordato. Trevlac Tallyman, crescut de d. W. Batey din Anglia este fiul Campionului International Gallant Fox of Wildoaks, ex Langtonn Lady Gay, fiica Campionului International Crackley Startler.

Premiat în Anglia la Exp. Campionat din Sheffield din Aprilie 1934. Arbitru d. Churchill: 4 premii I, 2 premii II, şi 3 premii speciale.

Intoxicarea stomacului

Indispoziţiile digestive, micşorând valoarea nutritivă a alimentelor Dv., pot provoca suferinţi intense şi pot ocaziona turburări nervoase ale organismului. Pentru a digera bine luaţi o jumătate linguriţă de Magnesia Bisurata în puţină apă după fiecare masă, sau când simţiţi durere. Cea mai mare parte din turburările de stomac, precum arsurile, apăsările, râgâielile acide, dilatările şi indigestiunile datoresc origina lor unui exces de aciditate. Magnesia Bisurata, prin compoziţia sa alcalină, neutralizează acest exces, împiedică intoxicaţiunea stomacului şi asigură acea perfectă asimilare a alimentelor, de care depinde o bună digestiune şi o bună sănătate. De vânzare la toate farmaciile şi drogueriile la preţul de lei 75, — sau în format mare economic lei 110.

O PIAŢA

Mi s'a mai atras atenţia asupra unei pieţe proectate în apropiere de staţia de autobuze „Bujaverca”.

S'a adus acolo pietriş şi nisip... înainte de alegeri.

Mare entusiasm pe locuitorii din vecinătate! Mai ales că în această piaţă era să se mute târgul volant, care de sărbători încurcă şoseaua Vitan spre Calea Dudeşti, deoarece se face pe trotuare şi până în mijlocul străzii. Cum au trecut alegerile, orice activitate a încetat... câtva timp. Dar zilele aceste au început să sosească din nou căruţele. Însă acum nu mai aduc nimic, ci din potrivă iau petrişul şi nisipul şi-l cară în altă parte — mi-au spus locuitorii, cu cari am vorbit.

ŞCOALA EXEMPLARĂ DIN VITAN

In cartierele Vitan şi Foişor s'au ridicat două şcoli, croite după un plan modern, cu 14 clase, pentru băeţi şi fete, având intrări separate.

Şcolile, adevărate palate, o binefacere pentru starea igienică a cartierului, au bae, sală de Ateneu, instalaţie de calorifer, electricitate, apă... Bineînţeles clădirile sunt acoperite cu ţiglă.

Mă rog, e o frumuseţe! Dar păcat că n'au uşi, nici ferestre, şi nu-s tencuite!!

Stau astfel neterminate, de câţiva ani.

Copiii, din ambele cartiere, Vitan şi Foişor, populaţia a două şcoli de băeţi şi două şcoli de fete, e nevoită să se îngrămădească într'o veche cramă de vie din apropiere de biserica Târcă cramă ce serveşte, pe rând, pentru numeroasele cursuri. In vremea asta, frumoasele localuri de şcoală, citate mai sus, cari au costat o avere, se ruinează. Azi, se adăpostesc într'însele fel de fel de pungaşi, cari fură cărămizile, devastează instalaţia de calorifer, electricitate şi apă, şterpelesc robinete, scot ţevile din perete, etc.

Peste tot e o murdărie abjectă. Nu s'a pus nici o împrejmuire măcar de sârmă ghimpată; nu s'a bătut nici o scândură la căscăturile uşilor şi ferestrelor.

BULEVARDE MAREŢE

Primăria a luat lăudabila măsură, de a croi un bulevard măreţ prin inima Capitalei. Nu ştim cât va costa acest bulevard şi cari sunt fondurile, de cari dispune municipiul.

Iniţiativa este desigur foarte măgulitoare pentru ambiţia noastră ,a bucureştenilor, cari voim să trăim într'un oraş grandios. Totuş unii susţin că Primăria ar trebui să ţie seamă şi de alarma, pe care o dau medicii şi directorii de şcoli primare.

Situaţia este cu atât mai gravă, cu cât alarma nu vine numai din vre-o stradă izolată, ci şi din diferite alte cartiere ale oraşului, în afară de cel vizitat de noi.

Prin cimitirele acelor cartiere s'ar putea face o lugubră statistică, notându-se, la şir, inscr' ţia crucilor de pe morminte.

ALEX. F. MIHAI.

BALCANUL!

POLITICA MISTER MOARTE!

I. BULGARIA

O cunoscută ziaristă parisiană s'a întors de curând dintr'o anchetă făcut în Balcani, tocmai în perioada când izbucnise lovitura de stat bulgară care, dând grupului *„Zveno"* o importanță capitală orientează Bulgaria spre o apropiere de Jugoslavia lucru ce de altminteri, cunoscătorii frământărilor de acolo puteau să-l prevadă, Autoarea n'a fost prea surprinsă de aceste evenimente și ancheta ei se învârtise chiar în jurul problemei esențială pentru Balcani adică, a relațiunilor Bulgaro-Jugoslave. Publică astăzi partea întâia a acestui interesant reportaj care, după ce stabilește laturile problemei, explică istoria — din păcate, prea puțin cunoscută nouă — a Bulgariei de după război.

In Europa, există un lanț de munți ce poartă numele de Balcani. Acești munți au împrumutat numele lor unui teritoriu vast, populat în mare parte de Slavi. Dac'ar fi strânși cu toții laolaltă, ei ar putea să formeze o națiune care să însumeze cam vreo douăzeci milioane de suflete; și sunt multe ziare acolo care dintr'un asemenea fapt ar scoate în permanență material inedit și totdeauna interesant...

Peninsula Balcanică cuprinde în sânul ei șase națiuni: Jugoslavia, Bulgaria, România, Grecia, Albania și ce a mai rămas din Turcia.

Cât despre Cehoslovacia, s'o lăsăm acolo unde este în Europa centrală.

Cu Jugoslavia însă, e altceva, e un caz de supranaționalizare. Toată lumea îi cunoaște pe Sârbi; dar am vrea să știm câți cunosc Jugoslavia, regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor ?

Cu toți norii întunecoși grămădiți deasupra Europei Centrale, — și din însăși pricina lor — am putea spune că politica în Balcani se resimte de activitatea fascismului, servit sub diferite forme și culori.

Un vechiu obiceiu ancestral pretinde ca privirea noastră să fie mereu ațintită spre Rin. Or Rinul e legat în chip straniu de Dunăre. Și faptul acesta noi încă nu l-am înțeles !

...Ajunsă în Jugoslavia în momentul întâlnirei regilor Boris și Alexandru, fiind martoră la toate manifestările populare și diplomatice care au avut loc atunci în ambele țări; cunoscând limba și având norocul de-a fi putut interveni principalele personalități politice, diplomatice și intelectuale în privința apropierei bulgaro-jugoslavă, am avut prilej să notez zi cu zi desfășurarea acestei tendințe, să-i cunosc partizanii și defăimătorii.

Această apropiere este o a doua etapă a unei idei aflată în mers de mai multă vreme: Slavia de sud sau Jugoslavia, o vastă confederație a statelor slave, cu ramificații întinse dela Marea Adriatică până la Marea Neagră.

Ideea fatală, neîndurată prin logica-i proprie ea este în firea lucrurilor, în evoluția socială și mondială.

Este necesitatea de grupare prin afinitate de rasă. Nu-i decât o înlănțuire, dela tribul propriu zis — născut în vreun colț oarecare al Europei — până la națiunile puternice care-o compun în ceasul de față. Și cine știe, poate e chiar îndrumarea spre Statele Unite ale Europei....

De multă vreme, Sârbii și Bulgarii și-au dat mâna pentru realizarea acestei aspirațiuni logice.

Oare cei dintâi revoluționari naționaliști bulgari nu și-au făcut studiile la Belgrad, profitând de numeroasele burse create în acest scop de prințul sârb *Mihail Obrenowici?* Și marele erou bulgar *Levsky*, n'a eșit din școala militară de la Belgrad ?

Dar, ca și toți campionii ideii jugoslave prințul Mihail a murit la rându-i asasinat.

La drept vorbind, el împinsese ardoarea și neprevederea până a întreține legături strânse cu *Strosmayer*, episcopul croat care, la câțiva ani mai târziu, a construit la *Djakovo* o biserică unde, după ordinele sale, fresca principală înfățișa unirea tuturor slavilor, dela sud.

O asemenea îndrăzneală nu putea scăpa nepedepsită și câțiva sârbi aflați în solda Austriei au curmat firul zilelor prințului Mihail.

Vedeți, prin urmare, că torpilarea ideii jugoslave nu este ceva recent.

Și acum, trei popoare se răsboiesc moralmente pentru revendicarea acestei idei. Fiecare afirmă în deplină sinceritate, că el a fost promotorul: Sârbul, Croatul Bulgarul. Jocul împrejurărilor i-a dat prilej unuia din cele trei popoare să-o înfăptuiască; Serbiei i-a revenit această cinste, dar și tot atât de grea sarcină.

Adunându-i pe Sârbi, Croați și Sloveni, ea luă numele de Jugoslavia; a fost un efort de convingere titanică, ceva aducând cu metoda lui Coué, însă numele de Jugoslavia va fi păstrat — în chip ilegal, firește — atâta timp cât nu se va stabili cu Bulgaria, o prietenie, o colaborare strânsă și sinceră.

ȚĂRĂNIMEA

Secolul XV'se caracterizează prin o trezire generală a țărănimii în Europa, cu deosebire în Europa centrală și în Balcani. Intr'un spirit democratic și scurtă trecere de timp, slavismul dela sud, federativ, va contribui mult la unificarea și purificarea Europei.

Elementul de căpetenie al peninsulei Balcanice e țărănimea. In primul rând acolo sunt niște popoare de țărani. Orașele n'au jucat nici odată decât un rol prea funest,

în raporturile lor cu satele. Ele n'au cunoscut influența meșteșugarilor și a unei aristocrații naționale, ca de pildă în evul mediu al nostru. Populate cu negutători și meseriași streini, al căror suflet nu era în oraș, cu o burghezie nou-nouță, care pozează în aristocrată, aceste elemente negative n'au fost în stare să formeze cadrele necesare desvoltării firești, spirituale și economice, menită să îndrumeze un popor spre o țintă și aspirații bine hotărîte.
Fără un ideal, călăuzite numai de poftele lor, ei n'au văzut în țăran altceva decât o vită, pe care oricine avea dreptul să exploateze în chip cât mai nemilos.
Tot ce era curat, trebuia căutat la țară. Bismarck a definit de minune această stare de lucruri când, declara unui ministru român: *„La dv. dacă întâlniți un bărbat purtând cămașa peste pantalon, spuneți că e un om curat; iar când vedeți pe cineva umblând cu cămașa în pantaloni, purtând cravată și decorații, e o pușlama".*
Aristocrația de odinioară sau a fost distrusă (de exemplu, bătălia dela *Kossovo*, a înghițit un număr însemnat) sau a trecut de partea dușmanului, adică a Turcilor asupritori (aristocrația bosniacă s'a făcut musulmană); or, Turcii, până în vremea din urmă nu treceau drept un element de civilizație. Deși terorizați, umiliți, țăranii au păstrat moștenirea strămoșească: Tradiția.
Și tocmai din rândurile țărănimii a isvorît Renașterea bulgară și sârbă. Cea mai înaltă, cea mai desăvârșită încarnare a acestei tradițiuni a fost *Stambulisky*.
Suferințele și speranțele acestor mii de țărani îngenunchiați veacuri dearândul, găseau înfârșit prin gura acestui fiu necontestat al păturei obidite, un glas care

Stamboulisky în pădurea sălbatică pe care o îndrăgea atât de mult

„Palatul" lui Stamboulisky la Slavovitza

să-i apere, un glas de uriaș neînfricat...

UN ȘEF, UN IDEALIST, UN MARTIR: STAMBULISKY

Ca să înțelegem figura impunătoare care a fost Stambulisky, trebue neapărat să facem o legătură între el și ungherul de țară unde s'a născut: munții sălbateci din *Sredna-Gora*, focar al puternicei mișcări de independență bulgară. Acolo, la *Slavovița*, ceva mai târziu, a construit el *„ferma"* numită astfel cu atâta cucernicie de către copiii lui. Căci acest ales al unei națiuni agricole a păstrat totdeauna obiceiurile cele mai simple. Greu bolnav, medicul care venise să-l îngrijească văzu cu uimire că odaia lui de dormit se afla chiar sub un staul.
Copilăria și adolescența le petrecu păzind turmele, meserie cu care se împăca de minune înclinarea lui spre meditare și visuri.

Nu era însă o visare stearpă, sub bolta înstelată ,ci gânduri temeinice și de bun simț. Mizeria țăranilor, frații lui, îi era tema principală.
Dar numai acolo vedea ce înseamnă cuvântul *„mizerie"*.
In timp ce viitorul rege se gândia la o politică de ambițiune personală, care trebuia să ducă la desagregarea regatului său, undeva, în munții veșnic înghețați și despăduriți din Sredna-Gora se forma un spirit o inteligență vie, cimentată cu mult simț practic.
Evenimentele aveau să-i dea lui Stambulisky ocazia de-a pune în lumină tinereasca și înfocata lui măestrie, talentele lui neîntrecute de tribun.
1908. Alipirea Bosniei și Herzegovinei la Austria a fost proclamată în acelaș timp cu independența Bulgariei. Prințul Ferdinand lua titlul de Țar.
Stambulisky vede numai decât în această simultaneitate dovada acordului secret al politicei bulgare și austriace, împotriva Serbiei.
Tânăr, deputat la 30 de ani, el îl acuză fățiș pe rege, prezicându-i că dacă se aventurează pe drumul acesta de politică antislavă, țara lui merge cu pași siguri spre catastrofă.
1911. Adunarea națională trebuia să se pronunțe asupra unui grav articol din Constituție. Nu era vorba mai puțin decât de-a se da regelui mâna liberă de-a încheia tratate secrete, fără învoirea guvernului și a parlamentului. Pozând în autocrat, regele asistă la deschiderea adunării legislative, cu pălăria în cap și stând pe tron. Atunci Stambulisky adună vreo cincizeci de prieteni, toți țărani cari, după ordinul lui, au rămas cu capul acoperit în tot timpul citirei mesajului regal.

D. Bataloff ministru de externe în noul cabinet bulgar.

In urmă, cu o îndârjire nemaipomenită tânărul tribun se opuse acelei revizuiri de Constituție, care deschidea drumul unor aventuri primejdioase și foarte apropiate.
1912-13. E perioada războaielor balcanice. Bulgaria a ajuns în culmea gloriei; ambițiile lui Ferdinand nu mai cunosc margini; poate că mergea până acolo încât să viseze tronul de împărat al Bizanțului ?
La 16 Iunie 1913, el atacă pe aliații de eri, Grecii și Sârbii. Dezastrul nu întârzie să vie. Toți vecinii Bulgariei, coalizați, îi impun un tratat de pace în care se înmormântau toate speranțele de uniune națională.
Prea fricoasă, burghezimea bulgară tace, dar Stambulisky ridică iarăș glasul; de pe treptele Parlamentului, în fața unei mulțimi imense, el singur îndrăznește să-l numească pe marele criminal: *„Voi căutați vinovatul? e aci; aproape de Palat și dacă mai e dreptate în țara asta, fiți siguri că-l veți vedea spânzurat în fața Sobraniei lângă statuia țarului liberator!"*
1914. Sarajevo. Răsboiul. Trupele austriace atacă Belgradul. Ferdinand și acoliții lui au și început să spere în revanșă, iar presa oficioasă trâmbițează de pe acum victoria sigură a Puterilor Centrale.
Dar marele luptător intră iarăș în arenă și tună contra Austriei, călăul popoarelor slave. El adună voturi pentru victoria frățescului popor al sârbilor.
E înjurat, amenințat, ba câte unul îi strigă: *„Tu nu ești Bulgar, ci sârb!"*
— Nici Sârb, nici Bulgar: eu sunt Jugoslav !
Acest cuvânt aruncat cu vehemență în adunarea deputaților, la patru ani după evenimentele de mai sus, va fi un fel de profeție.
Impărțit între dușmăniile sale personale și frică, Ferdinand șovăie vreme de un an; în cele din urmă el hotărăște să-i pornească pe bulgari împotriva sârbilor și a Rusiei liberatoare.
Șeful țăran se prezintă atunci la Palat; acolo previne, roagă, amenință: *„Poporul bulgar e sătul, Sire; diplomația Voastră l-a dus la*

cele mai grozave catastrofe. De astă dată, vă puneți capul în joc!", Ferdinand are numai acest răspuns: *„Sunt bătrân, iar d-ta ești tânăr. Gândește-te la al d-tale!"*.

Stambulisky e condamnat și asvârlit în temniță pe viață. Inchisoarea devine atunci centrul speranțelor politice — îndreptățite — ale uniunei slave.

După trei ani, iată catastrofa, înfrângerea dela Dobropolié, în Septembrie 1918.

Ingrozit, regele își chiamă prizonierul. Intrevedere dramatică.

„Sire, n'aveți nici scuza de-a fi lucrat orbește: ați fost prevenit".

Regele, abătut, murmură: *„Salvează țara!"*

„Trebue să plecați pentru ca Bulgaria să fie salvată!"

Insă Ferdinand, nu vrea să înțeleagă? După ce i-a măcelărit pe Bulgari pe diferite fronturi, îi mai lipsește războiul civil. Il va avea. In drum spre Salonic, Stambulisky fu luat cu sila de trupele răsculate cari îl puseră în fruntea lor. Atunci el se îndreptă asupra Sofiei. Dar generalul *Protogheroff*, voevodul comitagiilor, se instituise în apărător al regelui.

Bătălia se deslănțue aprigă în jurul orașului. Notați că acești macedoneni luptau în contra poporului bulgar spre a salva viața unui străin care lucrase împotriva voinței populare.

Fiind înfrânți, ei făcură apel la o divizie germană, ca să-l scape pe Ferdinand. Cu toată victoria trupelor guvernamentale, regele fu nevoit să fugă și să abdice. Dar răul era făcut și nu mai avea leac. In ceasul de față, Bulgaria plătește scump greșelile conducătorului ei străin.

. . . .

Dar înfrângerea militară a țăranilor lui Stambulisky se transformă în victorie politică, la câteva luni după aceea, cu prilejul alegerilor, care l-au trimis pe acesta în fruntea guvernului. Liniștea întoarsă, președinte de Consiliu, Stambulisky convins de rolul preponderant ce trebuia să-l joace țăranii, se ocupă acum cu organizarea lor. Le dădu noțiunea propriei lor existențe, apoi îi organiză economicește.

Cu ajutorul unor serii de reforme urgente și bine adaptate, în decurs de câțiva ani el schimbă cu desăvârșire aspectul economic al țării.

La început, sprijini cu tărie mișcarea cooperatistă. El decretă munca obligatorie, înzestrându-și țara, prin această reformă prețioasă, cu o rețea de drumuri, poduri și căi ferate, pe o lungime de mai multe sute de kilometri.

Impăduri țara despuiată de Turci, cari luptaseră astfel împotriva răscoalei țăranilor pentru libertatea lor. Printr'o reformă a creditului agricol (câte dușmănii nu și-a atras cu ea!), îl scăpă pe țăran de pacostea sechestrului și a camătei, două plăgi care paralizau orice sforțare de mai bine prin cerințele lor mereu sporite.

In politica externă, scoase Bulgaria din izolarea în care aceasta se afla după războI. A fost cea dintâi țară admisă în Societatea Națiunilor, care a ușurat-o aproape complect de greaua povară a reparațiilor.

Din nenorocire trei ani nu erau de ajuns ca să desvolte o întreagă politică de refacere. El încercă iarăși — izbutind de astă dată — o apropiere de Mica Antantă și Franța.

Rezultatele cele mai îmbucurătoare erau menite să iasă din această nouă orientare. Asasinarea lui Stambulisky a dat în urmă evoluția politicei bulgare, cu cel puțin zece ani.

In timpul acesta, rezultatele obținute nemulțumiau o întreagă clasă proaspăt răsărită o nouă burghezie. Orașul avea să joace iarăș un rol nefast, în paguba satelor.

Poftele începură să se arate din ce în ce mai nesățioase; burghezia nouă își luă existența în serios, uitând încă odată că țăranii erau necesari și că privighează la întemeerea ei.

Stambulisky nu o mai cruța, era un om aspru care vedea numai scopul lui și-i prețuia prea puțin pe acești oameni de nimic.

Conștient de serviciile enorme aduse patriei sale, știind că națiunea întreagă era în spatele lui (elementul agrarian reprezenta aproape 80% din populație) el rămase totuș strein față de uneltirile politice, de josniciile cari îl înconjurau.

Având ochii ațintiți departe, privirea lui nu era în stare să deslușească conspirația ce se urzia și în care anumite persoane din anturajul lui au jucat roluri destul de dubioase.

Om de acțiune, om de stat chiar, în sensul în care se cuvenia să fie înțeles, adică un om sortit pentru conducerea Statului, el era mai presus de orice un om al idealului.

Ceeace făcu fericirea poporului, pricinui însăși pierderea lui. Inștiințat de complot, el nu voia să creadă că puteau să-l răsplătească astfel; se bizuia până și pe sprijinul regelui!

Fu trădat, renegat de tot ce nu era țăran. Și la 14 Iunie 1923 el muri asasinat mișelește, pe de o parte de burghezime care ucidea în el agrarianul, pe de altă de militari, cari răpuneau *„Jugoslavul"*. Mort, Stambulisky este și mai ascultat decât în viață.

ASASINAREA LUI STAMBULISKY

Lovitura de stat fusese pregătită cu multă minuțiozitate. La 9 și 10 Iunie toți leaderii partidului țărănesc erau arestați. Miniștrii și deputații agrarieni de asemenea.

Profesorul *Țancoff*, desemnat de către partidul militar, primi sarcina să formeze noul guvern. Socialistul *Dimo Kazassoff* făcea și el parte din cabinetul Țancoff în calitate de ministru al Comunicațiilor. Post de-o importanță covârșitoare în vremuri de criză; nume care trebue reținut, deoarece mai târziu, își va avea importanța lui.

Impresurat într'o casă de la țară, Stambulisky s'a predat după câteva zile la 14 Iunie.

El își închipuia că se află în mâinile autorităților militare. Amarnică greșală! Cei 12 soldați cari îl înconjurau, erau 12 comitagii deghizați. Șeful lor, *Velicikoff*, actualmente locotenentul lui *Vanța Michailoff*, purta uniforma de aghiotant.

Câteva vorbe pronunțate în dialect macedonean de către soldați.... Șeful prizonier înțelese.

— Gândiți-vă la ceeace voiți să faceți — la spuse el. — Eu, aș putea să mai fiu încă folositor Bulgariei și vouă înșivă!

Apoi Stambulisky fu dus, într'o căruță, spre malul fluviului *Maritza*. Acolo așteptau șase comitagii. Cel dintâi lucru ce-i isbi vederea fu mormântul lui, săpat dinainte, nu îndestul de adânc.

Fu percheziționat. Mai târziu, banii găsiți asupra lui au servit organizațiunilor macedonene.

După care... începură să-l împungă cu baionetele.

Stambulisky primi astfel 22 răni; dar trăia încă, iar conștiința îi era limpede.

In starea aceasta a fost aruncat în groapă *Velicikoff*, călăul, nu-și sfârșise încă opera.

La ordinul lui îl scoaseră din groapă pe Stambulisky, ținându-l în picioare.

El impuse acelui corp schilodit și muribund să cunoască numele călăului. Răcni în urechile șefului agrarian un fel de revanșă sălbatecă: *„Velicikoff, eu sunt Velicikoff!"*

Comitagii îl străpunseră iarăș cu vârful baionetelor; el respira mereu.

Putere de viață grozavă în ceasul acela tragic. Stambulisky fu apoi îngropat de viu.

A doua zi,asasinii se întoarseră din nou, îl desgropă pe șef, îi tăiară capul și mâna dreaptă, care iscălise tratatul dela Niș.

Cunoscând dragostea ce i-o purtau țăranii, ei se temeau ca nu cumva mormântul să devie un loc de pelerinaj.

Velicikoff și banda lui plecară la Sofia, ducând capul lui Stambulisky într'un sac. Acest fals aghiotant scăpă din vedere să salute un superior și puțin a lipsit să nu fie arestat, cu capul martirului în spinare.

Țăranii desgropară corpul, înhumându-l într'alt loc. Capul n'a mai fost găsit niciodată.

Atunci se abătu asupra Bulgariei un vânt de sălbăteeie ne mai auzită...

1923-24. Ani de groază, anii prăpădului. Oamenii erau asasinați cu miile. Schingiuirile nu se mai sfârșiau.

Douăzeci de mii de țărani martirizați au urmat drumul sângeros ce-l croise apărătorul lor.

Guvernul lui Țancoff, macedonenii clica militară, jubilau.

Regele Boris avea ochii într'altă parte....

(Urmează). **RENE BADEAU**

SPIONAJ

Câteva date inedite şi senzaţionale asupra spionajului internaţional —Cum sunt nstruiţ şi cum lucrează spionii de meserie.

ÎN toate acţiunile de luptă şi întrecere, arma cea mai teribilă a omului este inteligenţa. Ea se manifestă în primul rând, prin minciună, adică prin a spune una, a gândi alta şi a face altceva. Inteligenţa ne permite să ascundem intenţiunile noastre şi să câştigăm informaţiuni cât mai ample despre intenţiunile adversarului, ca să reuşim să-l surprindem. Numai aceasta metoda ne asigură doborîrea protivnicului fie că este vorba despre o simplă întrecere sportivă, fie că ne aflăm în faţa concurenţei comerciale sau industriale, fie că este vorba despre război.
Este ştiut, că războiul transformă concepţiile umane, prin faptul că mijloacele nepermise pentru doborîrea adversarului în timp de pace, devin obligatorii în război. Şi lupta este dusă pe trei fronturi: frontul armelor, frontul industrial şi frontul secret.
Importanţa cea mai mare o deţine bineînţeles, frontul armelor, unde lupta este continuată până la isprăvirea materialului uman şi până la răsturnarea disciplinei. Frontul industrial luptă cu toate puterile mobilizate şi nemobilizate ale naţiunei pentru alimentarea tuturor nevoilor armatei, până la secarea ultimelor resurse. Adică, până în momentul când se isprăveşte şi hârtia de pansament ce înlocueşte de mult timp vata în spitale şi până ce au fost topite şi ultimele linguri din casele oamenilor ,spre a face gloanţe de şrapnel. Insă toate loviturile date de pumnul armat şi toate jertfele de oameni şi materiale aduse de naţiunea militantă sunt zadarnice, dacă conducătorii nu dispun de o orientare absolut sigură. Şi această orientare nu se poate obţine, decât prin războiul dus pe frontul secret adică prin lupta invizibilă şi tăcută a serviciilor de spionàj.
Aşa dar, fiecare stat dispune de un serviciu secret de informaţiuni, condus de ofiţerii cei mai capabili şi cărora li se dau aproape depline puteri de acţiune, având personalul recrutat şi instruit într'un mod deosebit. Aceste servicii lucrează necontenit în timp de pace şi război. Misiunea lor este foarte importantă, şi anume: Serviciile secrete câştigă în timp de pace toate informaţiunile necesare în legătură cu pregătirile războinice ale statelor, care pot fi aliate sau inamice vreodată. Adică despre felul, calitatea şi numărul armamentelor, apoi despre numărul, calitatea şi spiritul materialului uman şi în sfârşit, despre posibilităţile industriei. Aşa dar, în momentul când isbucneşte războiul, trebue să ştim precis care este forţa armată a inamicului, după ce plan se va desfăşura marşul de concentrare şi de ce resurse va dispune el în tot cursul răsboiului.
Serviciul secret, capătă însă importanţa maximă în timpul răsboiului. Căci comandamentele înalte au în permanenţă nevoe de ştiri sigure asupra concentrărilor de trupe, ofensive plănuite, eventuale îmbunătăţiri de armament, invenţii noi în arta răsboiului — şi aceste ştiri nu pot fi livrate, decât dacă se întreţine o reţea de agenţi acoperiţi chiar în statul inamic.
Cea mai grea parte a activităţii în răsboiul secret sunt operaţiunile de sabotaj, săvârşite în ţara inamică: distrugerea comunicaţiilor, fabricilor, depozitelor şi transporturilor de muniţiuni şi trupe şi — îndeosebi — distrugerea rezistenţei morale a armatei şi naţiunei inamice. Pentru aceste scopuri nu se poate utiliza decât un personal foarte iscusit, foarte conştiincios şi fidel datoriei sale, până la moarte.

RECRUTAREA SPIONILOR

Este clar că nu poate fi însărcinat oricine cu dobândirea informaţiunilor militare sau cu transmiterea lor. Nici nu poate fi trimis oricine să provoace prin propagandă o răscoală. In privinţa aceasta este suficient să aducem aminte de legendarul colonel Lawrence, trimis în cursul răsboiului ca agent acoperit, cu misiunea să provoace rebeliunea cutărui trib african sau asiatic şi care nu a suferit nici o înfrângere, ba s'a achitat de misiunile cele mai grele. Insă, armata secretă se formează din agenţi foarte numeroşi, mai cu seamă în timpul răsboiului.
A fi spion, nu este o meserie rentabilă, şi nici măcar o carieră. Căci existenţa spionului sfârşeşte incontestabil la un zid, într'o dimineaţă tristă. Şi dacă cineva se hotărăşte pentru această cale a aventurilor cu riscul permanent al vieţei, o face sub un imbold puternic — atât de puternic, în cât întrece jalnicul glas al instinctului de conservare. Cine a păşit în rândurile armatei secrete, ştie că viu nu va mai eşi deacolo şi astfel, moartea de erou anonim i-a şi intrat în sânge. Viaţa lui nu mai are nici un preţ. Principalul este

In timpul războiului se puteau vedea atât pe frontul german cât şi pe cel francez placate de felul celor alăturate. Ele erau făcute pentru a atrage atenţia ofiţerilor şi soldaţilor că spionul se poate afla la orice moment între ei.

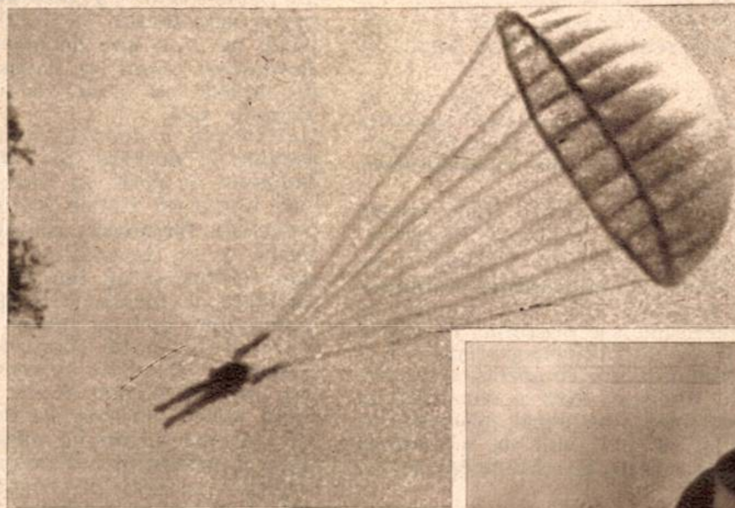

rea lor despre candidat, care este supus unor probe şi admis apoi la frecventarea unui curs special. Trebue să distingem între diferitele cotegorii de spioni, a căror elită o constitue şefii plenipotenţiari. Urmează apoi „Inteligence Serviceul" englez; cei clasificaţi ca „Residential Spie" sunt plătiţi cu sume mari ca salar fix şi trimişi pentru misiuni supreme. Vin apoi agenţii şefi de organizaţiuni, deobicei ofiţeri sau foşti ofiţeri, secundaţi de agenţi militanţi cari au o pregătire generală şi în sfârşit, agenţii acoperiţi având o pregătire restrânsă şi cari îndeplinesc misiuni mărunte. In cursul răsboiului, ruşii au organizat în numeroase locuri, cursuri speciale pentru agenţi acoperiţi, unde participau sute de inşi, în majoritate oameni simpli însă inteligenţi şi iscusiţi, cari au fost apoi năpustiţi asupra frontului adversar. Ei treceau peste front, deghizaţi căuta contactul cu organizaţia existentă şi cu populaţia rusofilă, culegeau informaţiunile şi le aduceau. Că majoritatea lor cădea în mâinile serviciului secret austriac sau german, care lucra cu un personal mai puţin numeros, însă mai bine pregătit, nu avea nici o importanţă. Cursurile pregătitoare de agenţi sunt deci felurite. Cursul cel mai înalt este funcţionarea într'un biurou central, căci acolo se concentrează toate firele secrete şi prin mânuirea lor, ofiţerul detaşat acestui serviciu câştigă cunoştinţe speciale cari îi permit să întreprindă mai târziu, riscul unor „însărcinări". In cazul acesta, cunoştinţele militare există şi mai trebuesc adăogate numai acele strict profesionale.

Persoanele civile vor învăţa toate chestiunile importante pentru armată şi industria armamentului trucurile pentru obţinerea lor fotografierea şi mânuirea chimicalelor, întrebuinţarea codurilor, etc., apoi trucurile comune, machiajul, cunoştinţele necesare pentru o anumită specialitate, etc. Şi într'adevăr, după această şcoală a inteligenţii, o femee despre care nimeni nu ar presupune că afară de lux şi distracţii s'ar mai pricepe la ceva, priveşte planurile, transporturile şi echipamentele militare cu aceeaş pricepere în materie, ca şi un general bătrân. Şi de multe ori vede mai mult decât acesta. Femeile sunt un preţios auxiliar al serviciilor secrete...

Mai avem o categorie de agenţi: aceia, cari îşi trădează patria pentru bani. Toate serviciile secrete se folosesc de informaţiunile furnizate

Un prizonier este trimis peste front cu ochii legaţi pentru a nu cunoaşte regiunea şi poziţia prin care trece.

Un spion german al cărui avion a luat foc, se salvează cu parașuta.

Colonelul Lawrence renumit prin aventurile lui din timpul războiului mondial.

să se achite de obligaţiuni şi să salveze cauza, să îndeplinească misiunea impusă de şefii lui necunoscuţi — chiar cu preţul vieţei.

Deci spionului i se cer însuşiri extraordinare: tărie de caracter, cunoştinţe de specialitate, fidelitate, iscusinţă, iniţiativă, perseverenţă, absolută discreţie şi prudenţă. Numai astfel va putea înşela vigilenţa acelora, cari veghează asupra secretelor inamice. Este cert că dintre noi, mulţi dispun de toate aptitudinile înnăscute cari se cer unui spion, şi totuş foarte puţini ajung să le folosească. Căci nu este uşor să devii spion, deoarece forurile competente nu sunt accesibile oricui. Isprăvile înregistrate trebue să rămână ascunse, altfel valoarea lor se pierde. Din cauza aceasta, numai mulţi ani după răsboi au apărut publicaţiuni răsleţe despre activitatea frontului secret şi acestea au fost tipărite fără consimţămintele serviciilor respective. Câte un caz senzaţional atrage atenţiunea publicului şi astfel atunci când vreun inamic găseşte cu cale să istorisească ceva despre adversarul său, obţinem o scurtă privire în abisurile unei lumi întunecate, care ne apare ca o vale stâncoasă luminată pentru o clipă de un fulger.

Recrutarea spionilor este deci o chestiune foarte delicată, căci pentru selecţionarea materialului uman oferit nu avem alte posibilităţi, decât cunoaşterea de oameni şi controlul secret. In primul rând, trebue să ştim precis, care este imboldul ce aduce pe novice (fie că este bărbat sau femee): patriotizm, ura înverşunată, dorul de aventură sau câştigul de bani? Căci una din aceste motive va justifica hotărîrea de a intra în armata secretă, din care fac parte astfel:

Ofiţerii de stat major, cari au aptitudini osebite şi au lucrat în birourile secrete, câştigând cunoştinţe speciale. Apoi bărbaţii şi femeile, cari şi-au oferit serviciile din patriotism neînfrânat şi în sfârşit, spionii de meserie cari servesc pentru bani pe mai mulţi adversari şi al căror sediu este deobicei într'o ţară rămasă neutră. Dacă cei din categoria întâia duc o luptă tot aşa de importantă caşi camarazii lor de pe front şi astfel, moartea lor este la fel de eroică, categoria a doua de spioni internaţionali suportă riscurile supreme numai pentru dorul banilor şi sportul emoţiunilor mari.

In cursul războiului mondial, în oraşele mai mari ale ţărilor neutre: Geneva, Amsterdam, etc., existau adevărate burse de spionaj, unde oricine putea să cumpere informaţiuni. Bineînţeles, valoarea acestor informaţiuni era întotdeauna, dubioasă. Spionul adevărat înfruntă orice pericol şi rezolvă orice problemă.

CURSUL SPECIAL

Conducătorii serviciilor secrete îşi formează din primul moment pǎre-

de ei, însă toți îi desconsideră. Sfârșitul lor, la zid sau prin ștreang este pecetea infamiei și nu are aureola conștiinței împăcate că și-a făcut datoria.

CÂTEVA EXEMPLE

Din paginile războiului secret, atât de bogat în întâmplări, voi ilustra cele spuse mai sus. Vom relata numai faptele, lăsând aprecierile pe seama cetitorilor. Cei mai mari agenți nu figurează nici în listele biroului central, cum dovedește cazul agentului „I. M. 27". Acesta era născut german, a studiat în Heidelberg și a făcut armata, obținând gradul de ofițer de rezervă. A călătorit apoi în Anglia, unde își completa studiile și unde a fost atras de Intelligence Service fiind angajat mult timp înainte de războiu ca „Residential Spie". La isbucnirea războiului mondial a fost mobilizat, s'a prezentat ca orice cetățean german la trupa lui și a ajuns la front. Cunoștințele și aptitudinile lui speciale au fost remarcate și în curând a fost atașat — Statului major german! Puțin după aceasta a fost mutat în statul major al unei armate germane, comandată de un prinț. Este incontestabil că fără resursele de cari dispunea, poate nu ar fi reușit să câștige așa de rapid, simpatii unanime. Se bucura chiar și de încrederea comandantului de armată și avea acces la ședințele cele mai importante, ba toate lucrările secrete treceau prin mâna lui.

Valoarea serviciilor pe care le presta el englezilor în acest timp, a fost de nemăsurat. Nefiind în legătură cu organizațiile de spionaj, nu a fost descoperit în tot cursul războiului, nici chiar atunci când organizația secretă germană a reușit să pună mâna pe lista de identitate a tuturor agenților englezi. Căci agentul „I. M. 27" nu figura pe această listă: despre existența lui nu aveau cunoștință decât trei dintre cei mai înalți funcționari ai „Intelligence Service"-ului, cari nu i-au notat numele, decât în cutele circonvoluțiunilor cerebrale...

La isbucnirea păcii, agentul acoperit avea deja gradul de maior în armata germană, cu pieptul împodobit de decorațiile conferite. Ultima lui delegație primită la comandamentul armatei, a fost aceea de a însoți comisiunea germană la tratarea armistițiului, în Spa. Când tratativele acestea au fost terminate, maiorul a dispărut... spre a reapare peste cinci zile la Londra, unde i s'a plătit o sumă enormă. De atunci, trăește retras, ca rentier bogat, pe insulele Azore.

Cei mai periculoși sunt spionii, cari au intrat încă înainte de război în serviciul unei puteri străine și cari păstrează aparența cetățeanului bun. Acum înțelegem de ce sunt supraveghiate persoanele cari părăsesc țara și absolvă dese călătorii în străinătate, sau cari au trăit câțiva ani într'o țară str[illegible]

Un alt caz, tot al unui trădător este povestea tânărului Szek. Acesta, fiul unui austriac bogat și al unei englezoaice a studiat în Bruxelles în timp ce tatăl său își avea ocupațiunea în Olanda. Tânărul a devenit un technician specialist în emisiune și recepție radiotelegrafică, ceeace era incontestabil o specialitate rară înainte de război. La declararea războiului mondial, s'a prezintat la recrutare, la armata austriacă. Fiind nevoe de radiotelegrafiști a fost întrebuințat ca atare, chiar la o comandatură importantă în orașul ocupat Bruxelles. In elanul său tineresc, Szek a construit un post de emisiune, care a reușit mult mai bine decât posturile armatei și astfel, se bucură din ce în ce mai mult de încrederea șefilor săi. El transmitea telegramele cifrate și avea acces la codul secret german.

Dar serviciului secret englez, care avea numeroși agenți în Bruxelles, nu i-a scăpat din vedere tânărul nostru. Prin intermediul doamnelor din Bruxelles, a căror societate o frecventa, i s'a pus în vedere că el ca fiul unei mame engleze, poate să obțină cetățenia engleză și are datoria morală să ajute cauza națiunei al cărei sânge îi poartă în vine. I s'a promis gradul unui locotenent în armata engleză și o sumă mare — dacă va copia codul secret german. Și tânărul a sfârșit prin a consimți.

Timp de luni de zile, a copiat în cursul nopților când era de serviciu, codul cifrat. Când a fost gata, a fugit în Olanda, spre a înmâna copia d-lui maior Oppenheim, șeful organizației de spionaj britanic din această țară. Fuga lui a fost înlesnită de agenții englezi, însă tânărul Szek nu a ajuns să vadă fructele activității sale. Căci, dacă germanii aflau că codul a fost copiat, nu-l mai întrebuințau și atunci copia își perdea orice valoare. Pe drum, a fost otrăvit și codul a ajuns prin agentul însoțitor, la destinație. Că valoarea copiei a fost extraordinară, rezultă din faptul că numai telegramele de mare secret de stat au fost expediate cu cifrul respectiv, între cari și o telegramă germană expediată de secretarul de stat german Zimmermann către legațiunea germană din Mexic. Telegrama aceasta a fost interceptată de radiotelegrafiștii englezi și descifrată la Intelligence Service. Conținutul ei a fost senzațional și revelator, iar comunicarea lui către guvernul Statelor Unite a contribuit la declararea războiului între U. S. A. și Germania.

Uneltele, de cari se servesc organizațiile de spionaj, sunt jertfite îndată ce și-au îndeplinit rolul. Dar să vedem, cum a fost câștigată o altă informație importantă, un succes înregistrat de II Bureau, adică de serviciul acoperit francez.

Una din surprizele războiului, au fost atacurile cu gaze asfixiante și vezicante. Și dacă surprinderea nu a avut efectul dorit, se datorește faptului că... nu mai era o surprindere. Acest fapt a fost meritul agentului francez Ch. Lucieto, de origine italian. Unii dintre agenții acoperiți francezi au semnalat, că în fabricele de material de război germane, se pregătește un nou mijloc, o nouă armă, adică ceva neobicinuit. Incă din timpul de pace Lucieto avea oarecari legături cu un inginer chimist al fabricelor Griesheim-Elektron din Frankfurt. Inginerul a fost mobilizat la „chimist de război" și fiind găsit de Lucieto, a dat acestuia indicațiunea că germanii intenționează să facă un război cu gaze, în stil mare. Imediat a fost comunicat, prin lanțul agenților acoperiți și prin țările neutre, la Paris, rezultatul primelor investigațiuni... Gaz asfxiant! Inginerul a trădat cât a putut, căci acest prim raport al lui Lucieto conținea și... formula a patru gaze de luptă!

Observațiunile agenților francezi au dovedit, că dela fabricile de chimicale mai toate materiile fabricate sunt trimise în Essen, la uzinele Krupp. Imediat, Lucieto a călătorit la Essen, unde figura — bineînțeles numai în ochii populației și a micilor organe de siguranță — ca un inginer german, angajat la uzine. Intrucât uzinele lucrau pe atunci cu peste o sută de mii de muncitori și ingineri un control serios nu era posibil. Și cine ar fi bănuit, în patrioticul inginer german, care mereu își golea paharul pentru Kaizer și victoria germană, pe agentul francez Lucieto? El frecventa, în orele sale „libere", cafenelele și restaurantele populare din diferitele cartiere ale orașului.

Bineînțeles, la mese și lângă un pahar cu vin, era mereu vorba despre război și uneori, despre noutățile din uzine. Dar Lucieto a întâlnit o greutate destul de serioasă în investigațiunile sale: fiecare muncitor, maestru sau inginer cunoștea numai o mică parte din activitatea uzinelor, numai o fază din procedeul de fabricație. Și chiar dacă i se spuneau la un pahar de vin, date certe despre producția de granate în atelierul cutare sau cutare, nimeni nu a pomenit cuvântul „gaze". Dacă a încercat să vorbească despre umplerea granatelor, nu i s'a răspuns. Și ca să pomenească el despre „gaze", nu era prudent.

Intre numeroasele sale cunoștințe, se găsea și un jandarm, vorbăreț și căruia îi plăcea un strop de vin bun. La un chef modest, acesta i-a spus că „la noi, va eși acum un proectil nou: un obuz, care nimicește orice viață pe o rază de o sută de metri". Agentul francez a îngălbenit de emoție, însă și-a păstrat calmul. Ba a procedat cu cel mai fin tact — la scoaterea altor informațiuni. I-a spus jandarmului, că el din partea lui este convins că lucrurile aceste sunt basme. Rezultatul era, că jandarmul a exclamat: — Dar vă asigur, că am văzut cu ochii mei, cum se umple obuzele cu gaz!

Noi, astăzi suntem obicinuiți să auzim de războiul cu gaze. Dar Lucieto nu a fost încă obicinuit — și apoi, era emoționat și de bucurie: însfârșit, o informație! Iși păstrase tactica, spunând că nu poate crede, că gaze ar putea să fie închise într'o granată și puțin mai târziu, în toiul discuției confidențiale, a propus un pariu pe — o mie de mărci!

Jandarmul, sigur de izbândă, i-a spus să aducă mâine înainte de amiază cei o mie de mărci. Chiar a doua zi va livra dovada spuselor sale.

Intr'adevăr, a doua zi, jandarmul l-a condus pe Lucieto, prin căi ascunse și dosnice, pe câmpul de tragere, înconjurat de păduri. Amândoi au găsit un ascunziș sigur în cazemata acelor soldați, cari montează țintele pentru probele de artilerie. Se bucurau de priveliște frumoasă: câmpul era păzit, în mijlocul lui se afla o turmă de oi, de vreo sută de animale. Un tun de campanie de 77 mm. calibru și un tun de marină, se aflau la vreun kilometru și jumătate de turmă. O mulțime de ofițeri s'au adunat într'o parte a câmpului, apoi se auzeau câteva semnale și a sosit Kaizerul, care a trecut în frontul companiei de onoare și a luat loc la postul de observare. Tunurile au tras câte un foc și două granate au explodat înaintea turmei de oi.

Când norul de gaze s'a tras într'o parte, spionul francez a putut să vadă efectul noului mijloc de război: turma zăcea moartă. Pietrele și pământul era acoperit cu un praf ruginiu. Din rândurile ofițerilor se auzi un strigăt de „hura". Și Kaizerul plecă mulțumit. Tot așa de mulțumit era și Lucieto, care după ce numărase mia de mărci în mâinile câștigătorului pariului și făcea pe învinsul, avea prezența de spirit să-l felicite pe jandarm, ca și cum el ar fi inventat gazul de luptă. Ba își exprima dorința de a avea un suvenir: o schijă de granată numai...

Insuși jandarmul i-a adus schija cerută, acoperită cu praful acela ruginiu. Și la aceeaș oră agentul a și plecat, spre a prezenta la Paris, raportul său personal. In trei zile, a ajuns. In acest moment, schija de obuz a reprezentat o valoare de miliarde în bani și milioane, în vieți... Laboratorul central al serviciului secret francez a procedat la analiză și a constatat, că obuzul a fost umplut cu oxidcarbonclorat și un preparat de cloroformethyl. O singură respirare din acest amestec însemneaza înecarea imediată. Și în câteva zile, laboratorul a și găsit substanțele, cu cari trebuesc preparate măștile iar fabricile franceze au și început fabricarea măștilor, în sute de mii de exemplare.

Exemplele noastre au fost anume alese, dintre cele mai puțin dramatice. Dar arhivele secrete mai ascund multe chestiuni, demne de relevat și povestit.

A. MUNTEANU

Mareşalul Lyautey

de PAUL REYNAUD
deputat de Paris
fost ministru al Coloniilor

Opera lui este cunoscută. Voi vorbi aci despre omul Lyautey. Acum trei ani, la Expoziţia Colonială, ne-am întâlnit, ne-am ciocnit şi apoi ne-am înţeles şi ne-am unit.
De atunci el urmăria sforţările mele cu o afecţiune vigilentă.
In săptămâna trecută mi-a scris, cu scrisul său ferm şi *d*-urile curios barate, protestând împotriva versiunei că ar fi bolnav şi poftindu-mă — cu acea căldură spontană pe care o manifesta în toate actele lui — să viu să-l văd la Thorey.
Vai! Nu mă voi duce să-l văd la Thorey. Omul a luptat încăodată curajos cu moartea, dar acest adversar are întotdeauna ultimul cuvânt.
Corpul mareşalului nu se va mai ridica niciodată pe picioarele-i înalte, niciodată nu voi mai strânge acea mână lungă şi atât de subţire; nu mă voi mai apropia — pentru a-i vorbi — de figura-i cu nasul de leu, cu mustăţile groase şi dezordonate, aplicate pe o gură cu o expresie batjocoritoare, din care ieşia un glas aspru.
Nu voi mai vedea privirea ochilor lui limpezi, în care citiai asalturile necontenite ale unui suflet sbuciumat.
Fiţi siguri că acest om mare, care a făcut atâta pentru noi, a murit nemulţumit.

Lyautey a fost, înainte de toate, un om politic. A fost din momentul când frecventa şcoala militară Saint-Cyr, unde activa ca animator al grupelor Albert de Mun pentru „reforma socială prin catolicism" şi până la 6 Februarie 1934.
A fost apoi în vremea când, tânăr ofiţer regalist, se ducea să vadă la Goritz, pe contele de Chambord şi apoi, la Roma, pe Leon XIII, care-l sfătui să se facă republican.

Mareşalul Lyautey

A fost deasemenea în vremea când, căpitan de artilerie scria la „Revue des deux mondes" faimosul său articol asupra rolului social al ofiţerului, articol care a făcut pe marii conducători ai epocei să-l trateze de „socialist".
Şi de fapt era socialist atunci când negocia cu şefii indigeni în China Madagascar şi Maroc. Era când formula doctrina colonială, pe care o deţinea dela Gallieni, dar pe care o prelungise şi o făcuse asimilabilă pentru toţi: respectul religiilor, legilor, tradiţiilor, uzanţelor, menţinerea autorităţilor locale, de la cea mai umilă până la cea mai înaltă, cucerirea satului printr'o infirmerie şi o piaţă publică.
Pentru el, ca şi pentru celălalt om de stat, Iuliu Cesar, arta militară n'a fost decât o armă în mâna omului politic.
Cum să nu fie om politic, când avea o ambiţie arzătoare, pasiunea de a-şi sluji patria şi măreţie în spirit?
Vedea în mare pentrucă era poet. Sufletul său nu-şi găsia mulţumirea decât într'o atmosferă de entusiasm incompatibil cu aspectul administrativ al vieţei militare în timp de pace. Voia să fie „transportat" în stare permanentă. Simţia nevoia să se scalde în poezia unui decor somptuos. E uşor de înţeles repulsiunea lui pentru viaţa de cazarmă — cu toate că a lui se numia Saint-Cyr — şi ura adâncă, pe care o nutria, ca orice suflet nobil, pentru clădirile sordide, pe care Geniul militar le ridică pretutindeni unde trece.
„Dărâmaţi aceasta!" a fost nevoit să strige, când a sosit la Rabat.
Inţelegem astfel de ce, fiind colonel de husari la Alençon, între Madagascar şi Algeria, a ameninţat cu demisia dacă nu i se dă aer să respire.
Ciudat destin! Tăiat în două la patruzeci de ani, tocmai în mijlocul vieţei. Mareşalul mi-a istorisit de mai multe ori această povestire. Era în timpul manevrelor, în Brie, ca şef de escadron, când l-a chemat generalul de Boisdeffre, şef de stat-major general.
„Trebue să schimbi aerul, dragă prietene" îi zise Boisdeffre. „Du-te în China. Eşti prea în vârstă ca să faci o carieră colonială. Te vei înapoia după un an şi jumătate sau doi. Şi atunci totul va fi uitat."
Prea bătrân? Lyautey îşi lua avântul cu imensele resurse ale unei vaste culturi, cu ambiţia nesatisfăcută a unui destin, care n'a fost egal cu meritul său. Ce tărie! Işi stăpâneşte şefii, afară de Gallieni un alt om mare, foarte mare.
Cum se poate că acest ofiţer, aristocrat până'n vârful unghiilor, pătruns de spirit religios dacă nu credincios şi regalist ca doctrină, dacă nu ca propagandă, a putut face una din cele mai frumoase cariere din cea de-a treia republică? Poate că ar fi echitabil să înscriem în primul rând acest fapt în activul acestei republici.
Fără îndoială, au existat şi neajunsuri, dar recitiţi istoria carierelor marilor „slujbaşi" ai monarhiei! Poate că s'au uitat prea repede intrigile dela curte. La dreptul vorbind, în afară de perioada războiului, când a domnit incontestabil asupra Marocului el şi-a petrecut viaţa, întocmai ca toţi marii coloniali, negociând pe două fronturi: acel al călăilor, pe care îi detesta şi acel al conducătorilor indigeni, adversari de astăzi, prieteni de mâine. Acest din urmă front nu era nici cel mai primejdios, nici cel mai dificil.
El excela şi pe celălalt front, întrucât ştia, cu aceeaş artă, să ameninţe cu demisia şi să desfăşoare toate vrăjile de seducător.
Ce comoară de diplomaţie a manifestat tânărul general Aïn Sefra, care, pentru a-şi pune în aplicare politica sa în Marocul vecin trebue să liniştească pe cei dela Quai d'Orsay!
El concepe ideia genială de a numi doi înalţi comisari la frontiera dintre Algeria şi Maroc, din care unul un Francez — el însuş — şi altul un Marocan.
Mareşalul mi-a dat să citesc scrisorile, pe care le-a scris în acea epocă, dela cursul de apă plin cu lauri roşii, unde-şi instalase tabăra, în nisipul sălbatic al Saharei.
Triburile, care se predau supuse, aduceau înaintea cortului său prada jafurilor lor, cămile, oi şi numărau piese de argint pe covor. Era un aspect biblic.
Ca un mare senior, el primia pe seniorii din deşert, în cortul său mare căptuşit cu mătase, pe covoare adânci.
Glasurile legionarilor germani se ridicau în noapte...
Marea perioadă a vieţei lui a fost Marocul în timpul războiului. Fără îndoială, hotărîrea era în altă parte.
Dar a jucat asupra victoriei şi a câştigat.
Acest bărbat de 60 de ani s'a dovedit atunci un adevărat om politic. El a dat metropolei toate trupele, pe care aceasta i le cerea. „Am golit racul, zicea el, dar i-am păstrat carapacea". Cu trupe teritoriale, deghizate în legionari, cu expoziţii, târguri, cu nepăsarea afectată faţă de ceeace putea să se petreacă pe front, pentrucă „avea să câştige", cu acelaş fast desfăşurat, în ciuda tutulor doliilor, cu lucrări mari, care n'au costat cât cheltuielile unei singure zile de război, Lyautey a păstrat Marocul, pe care avea ordin să-l evacueze, adică să-l piardă.
Atunci a gustat bucuria ce amai deplină a omului de acţiune: a creat.
Alături de oraşele indigene, pe care le respecta, ele fiind cadrul şi atmosfera unei civilizaţii, ce trebue menţinută cu orice preţ, a clădit oraşe moderne. Portul Casablanca era mândria sa.
Ce importanţă are că la plecarea sa, în 1925, nu i s'au dat africanului onoruri decât prin aclamaţiile spontane ale mulţimei pe cheiul din Casablanca, în largul Gibraltarului! Marocul poartă marca sa.
Există oare o figură mai potrivită, decât acest constructor, gânditor, soldat şi scriitor, pentru a crea Expoziţia Colonială din Vincennes, ale cărei serbări, ultimele pâlpâiri de prosperitate, au fost cea mai măreaţă publicitate pentru Imperiul francez?
Ce activitate, ce ardoare neobosită în cursul acestor inaugurări, la care am luat parte, unul lângă altul!
La 80 de ani rămăsese un entuziast. Prin aceasta era mult mai tânăr decât bătrânii de toate vârstele, care ne înconjoară.
Odată cu moartea lui Lyautey a dispărut întrucâtva o glorie vie. Francezii ar trebui să simtă că e o nobleţă să trăeşti în comun un asemenea doliu.

FERMECĂTOARE

prin
fiecare detaliu
al toaletei și
PARFUMUL
ei subtil!

CHAT NOIR

este numele Apei de Colonia pe care o intrebuințează înainte de a eși. Pentrucă este cunoscătoare, știe că un masaj ușor cu „Chat Noir" este modul ideal de a se parfuma, împrăștiind pe tot trupul mireasma dulce și ispititoare.

TOILETTE CRÉATION MARCEL ROCHAS-PARIS • PHOTO ROCKWELL-PARIS

Chat Noir

création lady

Internaționala TUNULUI

de F. ADERCA

POPOARELE se dușmănesc; chiar cele care propovăduesc pacea, se pregătesc de război. N'avem dreptul să ne mai facem nicio iluzie. Războiul din 1914—1918 pe care-l credeam ultimul, se va repeta. Oameni politici de valoarea unui Lloyd George nu ne pot da decât speranțe de amânare, cu termene mai mult sau mai puțin prelungite. Ultimul răgaz pe care fostul primministru englez ni l'a prevestit generos, e de un deceniu. Copiii care au azi între unsprezece și douăzeci de ani, să se pregătească de război iar părinții să se uite bine la ei și să-i fotografieze, până atunci, cât mai des.
Europa a uitat că acum câteva secole pornise pe un drum de unificare; nici prin școli nu se mai pomenește de acele momente care ar fi putut fi hotărîtoare. Toate internaționalele din ultimul timp s'au spulberat...
A rămas una singură: a tunului!

*

Oricât ar părea de ciudat, după prăbușirea unității culturale comerciale și unității aurului, unitatea internațională a fabricilor de tunuri e tot ce-a mai rămas din vechiul ideal al Europei — și speranța că o unificare, odată, tot va fi cu putință, dacă au izbutit s'o menție pentru ele oțelul, nitroglicerina și gazul otrăvitor!
Niciun stat n'a voit să naționalizeze pe cea mai națională dintre industrii: a armamentelor. Fenomenul se poate observa dealungul întregului veac al 19-lea, când s'au ivit și au crescut uriașele uzine ale morții, până'n zilele noastre, când fabricile lui Creuzot lucrează pentru armatele germane iar uzinele germane, pentru fortificarea frontierelor franceze, prin intermediul mai mult sau mai puțin mascat, al Olandei.

*

Dacă Franța a fost bătută de Bismarck în 1870, vina nu este a Germaniei — ci a lui Napoleon al III-lea, căci n'a știut să tragă la timp foloasele ce i le oferea fabricantul german Krupp din Essen. Intâmplarea pare anecdotică — e însă adevăr istoric.
In timpul războiului Crimeii, Krupp prezintă la Paris, cu prilejul expoziției universale un bloc uriaș de oțel de zece tone, care până la locul expoziției sfărîmă toate camioanele. E un succes imens, Krupp a adus însă la Paris un tun model nou, superior celui francez: E mai puternic și cu o sută de kilograme mai ușor. Napoleon al III-lea examinează tirul noului tun și e încântat. Herr Alfred Krupp se așteaptă la o comandă importantă, deși prețurile lui sunt foarte ridicate. Impăratul, deocamdată, remite fabricantului prusac decorația Legiunii de onoare. Incep tratativele cu generalul Marin, a cărui intenție e să preschimbe întreaga artilerie franceză, de bronz, cu alta, nouă, de oțel. Fusese vorba de o comandă de 300 de tunuri, care pe câmpiile de luptă de la 1870 ar fi făcut minuni... Dar până la urmă, guvernul lui Napoleon al III-lea se răzgândește: Ar fi trebuit să cheltuiască o sumă prea mare... (Prea mare pentru o victorie pe Rin ?!).

Ca aurul francez să nu iasă din Franța — *și tot a ieșit*, după victoria lui Bismarck de la Sedan și ocuparea Parisului!... — o bancă parisiană „Creditul Mobilier" propune lui Krupp întemeerea unei fabrici de tunuri pe teritoriul francez. Dar prusianul care se ferise toată viața de bănci, a tratat o vreme și n'a putut ajunge cu francezii prea zgârciți, la nici o înțelegere.
Nici Prusia nu se arată mai înțelegătoare: militarii dela Berlin boicotează noile produse ale fabricei dela Essen. Frederic Krupp nu-și face prea multă inimă rea și vinde tunuri *Belgiei* — tunurile de care armata germană se va lovi mai târziu! — iar Angliei *tunuri grele de marină*, pe care fabricile engleze ale consorțiului Armstrong și Vickers nu sunt în stare să le creeze.
Sunt tunurile care, peste câteva decenii vor bloca toate coastele Germaniei și vor face — împotriva submarinelor germane — poliția mărilor...
Inginerul englez Bessemer iscodește un procedeu excepțional pentru turnatul oțelului. Krupp se grăbește să cumpere metoda cu 500 lire sterline, *fără ca guvernul englez să se opue* — acelaș oțel va distruge trupele engleze în luptele de la Yprès! — și prusianul oferă inventatorului englez un surplus de 1000 de lire sterline, ca vreme de un an să nu divulge nimănui procedeul...
Rusia deasemenea își innoește, îndată după înfrângerea din Orient, în 1905, parcul de artilerie. Germanii joacă un rol important în crearea armelor de luptă cu care rușii îi vor decima vreme de un an și jumătate în câmpiile Prusiei orientale, până la venirea lui Hindenburg....

Marele negustor de tunuri și mitraliere, sir Basil Zaharoff, deși a cheltuit pentru Grecia, patria lui de origină, sume fabuloase — bani internaționali pentru un scop național — a lucrat numai cu principiul: tunul e internațional!..
De la început, de când era un simplu reprezentant al unei fabrici de arme din Anglia, el a propus armament *tuturor* guvernelor din Balcani, inclusiv Turciei — cu care patria lui avea să ducă războaie decisive, istorice, grave ca destinul.
E interesant în deosebi lupta pe care a dat-o Zaharoff la Viena, în numele fabricilor engleze de muniții Nordenfeldt pentru a împiedeca pe austriaci să adopte pușca miraculoasă, cu repetiție — viitoarea mitralieră — iscodită de inginerul american Maxim. Experiențele au dus la rezultate uimitoare: Pușca Maxim funcționa admirabil și bătea cu o precizie nebănuită. Marele stat major austriac ar fi făcut comanda către inginerul din Boston, dacă Zaharoff n'ar fi pus Marelui Stat Major această întrebare: „Pușca Maxim e admirabilă; dar cine o va mânui?.. Nu toți soldații aus-

„Tunul internațional" purtat pe automobil din loc în loc.

Hitler Göring Lutze Göbels

Pepiniera de asasini

„Multă vreme am crezut în adevărul ideii național-socialiste. Eram mândră să-l văd pe fiul meu purtând uniforma de elită a armatei brune. Ca mamă germană, mă simțeam fericită că fiul meu, în vârstă de douăzeci de ani, avusese norocul să ajungă ofițer al acestei armate. Adeseori, el îmi vorbea de prietenul lui Heines, în tovărășia căruia petrecuse cele mai frumoase ceasuri din viață. Eram parcă orbită. Credeam, pe bună dreptate, că era vorba de manevre de noapte, de antrenament, de marșuri. Totul însă nu era decât minciună... Fiul meu a fost amărât și tot răul de bârfeli murdare continuă să-i copleșească memoria chiar și după moarte. Heines l-a batjocorit pe fiul meu, iar Hitler l-a tolerat. Nici astăzi nu pot să cred așa ceva... E îngrozitor!... Doamne, nu există o justiție care să-i pedepsească pe ucigași ?

(Scrisoarea unei mame germane)

O *mamă* de dincolo de Rin a scris rândurile de mai sus cu sufletul înecat de amărăciune și desnădejdie.

Fiul ei e îngropat acum la Breslau, cu trupul ciuruit de douăsprezece gloanțe. Femeea aceasta a vorbit despre doliul ei, a țipat pretutindeni și prea mult, astfel că a fost internată într'un lagăr de concentrare învinuită că „răspândise știri falșe". Hitler nu vrea să vadă mame care plâng. Fiul ucis era prieten intim al șefului poliției naziste din Breslau, Edmond Haines, și membru în garda personală a acestuia. El a fost asasinat la Breslau, în ziua de 30 Iunie, ca de altfel întreaga gardă a lui Heines.

Hitler, găsindu-l pe Heines la Muenich în toiul unor orgii sardanapalice, a poruncit numai decât să fie împușcat. In vreme ce-l omorau pe șef, ca să împiedice răscoala gărzii la aflarea asasinatului, a fost și ea împușcată. Dar să vedem ce era această gardă „personală" a lui Heines. Inchipuiți-vă optsprezece capete de adolescenți, cea mai mare parte din ei blonzi, cu ochii albaștri. Nici unul nu depășește vârsta de 25 ani, iar cel mai tânăr abia numără 16 până la 17 ani.

Drapelele cu svastică lucrate de asasini.

Armata depune orbeşte jurământul şefului bandei, neştiind că va veni o zi când din ordinul lui va pieri.

In persoana şefului, ei cinsteau nu numai pe comandant, ci şi — după destăinuirile lui Hitler însuşi, astfel că nu trebue să ne sfiim — idealul lor sexual. O armată... un harem, dacă voiţi.

Dar să nu ne încredem în privirea nevinovată a acestor tineri. Heines n'a putut să recruteze pentru anturajul lui decât soldaţi cu mintea şi cu simţurile desgustător de pervertite. Apoi, mai trebue ca aceşti efebi să numere cel puţin câte un asasinat la activul lor ca să poată fi înrolaţi în acele faimoase gărzi personale. Astăzi, n'a mai rămas în viaţă nici unul. Toţi au murit pentru şeful şi prietenul lor..

Acest om care în cursul existenţei lui n'a făcut altceva decât să săvârşească asasinate, le-a continuat până şi după moartea sa.

Edmond Heines a fost ofiţer în timpul războiului mondial. *„Nu se fac prizonieri!"*. Heines s'a conformat cu străşnicie acestei lozinci barbare. Acolo unde comanda el nu era decât cadavre.

După război, a hoinărit ca soldat neregulat. A debutat în Baltica, împreună cu Ehrandt, iar în cele din urmă ca ofiţer al Reichswehrului negru. Această armată fusese creiată cu toate interzicerile formale ale Tratatului dela Versaillies. Ea a fost cu drept cuvânt stăpâna Germaniei de după război.

„Tratatele vor fi distruse prin Sfânta Vehme!", iată deviza tânărului ofiţer de 22 ani. El e cel mai tânăr şi cel mai frumos ofiţer al corpului neregulat din Rossbech şi, datorită acestor calităţi, ajunge prietenul preferat al tuturor camarazilor lui. Intr'o zi cum „drăgălaşul Edi" dorise bomboane fondante — desert care lipsea pe atunci în Germania — oamenii din gardă au făcut o razie prin micul oraşel german, unde-şi aveau reşedinţa, până când au reuşit să împlinească gustul încântătorului lor prieten. Nu-i vorbă, razia a costat doi morţi, dar era atât de uşor să se spue la urma urmelor că fusese doi comunişti!...

Tot în astfel de împrejurări a fost ucis lucrătorul Schmidt.

Schmidt era bănuit că trădează unul din corpurile armatei neregulate. Heines porunci soldaţilor să-l aducă într'o pădure pe omul care nu ştia ce vină i se impută. Acolo, Schmidt fu primit cu o ploaie de înjurături şi Heines personal îi sbură creerii cu două gloanţe de revolver. După această ispravă, lăsă camarazilor lui grija de a sfârşi cu muribundul.

Heines a fost denunţat şi condamnat la 15 ani închisoare. Dar „Reichsgericht", tribunalul suprem german, a micşorat această pedeapsă reducând-o la numai cinci ani. E dela sine înţeles că Republica germană l-a amnestiat pe ucigaş după un an de închisoare.

Numai decât după aceea el fu numit de către Fuehrer, şeful unui detaşament al batalioanelor de asalt. „Dacă vom avea oameni ca Heines, Germania şi mişcarea nazistă, vor fi în veci nebiruite", spunea Hitler.

Atunci l-a cunoscut Heines pe Roehm.

Această cunoştinţă i-a deschis definitiv calea unei ascensiuni triumfale şi, la câtva timp mai târziu, el devine şef al detaşamentului trupelor S. A. din Berlin.

Cu toate că Heines a profitat de autoritatea ce i-o conferea postul ca să abuzeze de soldaţii lui, el ar fi rămas încă multă vreme comandantul acestei formaţiuni dacă într'o zi, cu o pornire bestială n'ar fi întrebuinţat cravaşa, în mod public, împotriva mai multor din subordonaţii lui. Efebii-soldaţi găseau aceste plăceri ca excesive şi, la rându-le, începură să-l bată şi ei pe Heines pe care într'o noapte l-au aruncat afară din cazarmă.

Puţin după aceea, el fu trimes în Silezia.

N'a trebuit multă vreme pentru ca trupele de asalt din Silezia să capete o faimă deosebită de brutalitate şi cruzime.

Cu cravaşa în mână, Heines porni să-i pedepsească pe toţi acei cari nu împărtăşiau ideile;la nevoie şi în aceeaşi măsură întrebuinţa revolverul. Numărul crimelor lui se ridica din zi în zi şi nici un tribunal nu îndrăznea să intervie.

După trecere de câtva timp, Hitler luă puterea şi Heines a fost acel care a organizat incendierea Reichstagului, fapt care deslănţui definitiv mişcarea nazistă pe tot cuprinsul Reichului.

Doi martori importanţi, naţional-socialişti dr. Bell şi dr. Oherfohren, omorâţi după aceea, au plătit cu viaţa lor împrejurarea de-a fi fost în curent cu organizarea incendiului.

Imediat după această ispravă, Heines a fost numit preşedinte al poliţiei din Breslau.

Nu se poate descrie toate suferinţele îndurate de populaţia locală de pe urma acestei numiri. Ne vom mărgini să spunem aci că la Breslau numărul „sinucigaşilor", evrei, a fost mai mare decât în toate oraşele germane.

Heines se numise el însuşi comandant al unui lagăr de concentrare. Sadismul lui nu mai cunoştea limite şi acolo putea să şi-l potolească în voie, sigur că nu-l va pedepsi nimeni.

Plângerile începură să se înmulţească adresate chiar direct lui Hitler şi în ele se vorbea de maniera „cam specială" cu care Heines înţelegea autoritatea, nu aceea ce-o exercita faţă de prizonieri, cât mai cu seamă raporturile scârnave cu proprii lui soldaţi.

De exemplu, ajunsese de notorietate publică faptul că o parte din tinerii soldaţi, când erau de serviciu acasă la Heines trebuiau să se desbrace la piele şi adeseori erau bătuţi.

Dar la urma urmei, Breslau nu era decât un oraş de provincie. Mereu în goană după senzaţii noui, ori de câte ori se ivia ocazia, Heines lua avionul spre a se duce la Berlin, camaradul şi prietenul lui Roehm, îi rezerva o cameră luxos mobilată în vila lui şi Heines, care era înzestrat cu mai multă fantezie, punea la cale desfăşurarea orgiilor. Roehm telegrafiă dimineaţa: „Astăseară consfătuire cu

Führer". Şi numai decât, Heines se îmbarcă în avion ştiind prea bine care era adevăratul tâlc al telegramei. Acum se cunosc îndeajuns toate comenzile făcute prin diferite magazine pentru punerea în scenă a acelor orgii şi tocmai vorbind de sumedenia atâtor facturi Hitler a făcut aluzie la luxul destrăbălat care domnea acasă la Roehm.

In cursul unei asemenea petreceri, unul din şefii detaşamentelor, cunoscut sub numele deosebit de „Ivona cea neagră", a fost grav rănit cu un foc de revolver.

Ticăloşia n'a încetat să ia tot mai mult avânt în Germania.

Heines şi prietenii lui aveau nevoie de sume din ce în ce mai importante. Atunci el caută să-i şantajeze pe burghezii înstăriţi din oraş ca să poată cumpăra bijuterii pentru favoriţii lui. Desfrâul în care bălăcea nu mai cunoştea frâu şi astfel, într'o zi, ordonă tuturor tinerilor din garda lui să poarte sub uniformă, combinezoane şi chiloţi femeeşti, fiecare în culori felurite.

Nu se ştie dacă Hitler era în curent cu toate murdăriile acestea, dar e fapt sigur că cel puţin pe seama lui Heines el ştia multe.

Aşa s'a întâmplat că într'o zi, după ce se ridicase numeroase toasturi şi în clipa când minţile începeau să se înfierbânte, Roehm fu prezintat lui Hitler, în mijlocul hohotelor de râs, ca „logodnica lui Heines al nostru". Cancelarul s'a prefăcut că n'auzise nimic.

Cu prilejul ultimei lui aniversări, Heines a primit o scrisoare foarte sentimentală din partea lui Hitler care-i amintea începuturile camaraderiei lor sub egida naţional-socialismului.

In ziua de 28 Iunie, Heines a fost chemat telegrafic la München. El se duse acolo însoţit de doi tineri, ultimii lui favoriţi. cu aceşti doi pederaşti, Heines a fost găsit într'o intimitate desgustătoare de însuşi Hitler şi a fost împuşcat la 30 Iunie.

Nefiind însoţit de faimoasa lui gardă personală, Heines era socotit ca pierdut chiar din clipa când lua avionul la Breslau pentru ultima lui călătorie.

Fusese condamnat la moarte fiindcă era prietenul intim al lui Roehm şi ştia prea multe din neomeniile ce Hitler le are pe conştiinţă.

Nici nu putem înşira aci lanţul crimelor săvârşite de Edmond Heines. El a fost ucis de mâna altor ucigaşi.

Fiecare la rândul lui... am putea spune, privind spre viitor.

B. v. R.

DUNAREA ALBASTRA

La serbarea copiilor dela Tuşnad s'au remarcat în valsul „Dunării Albastre" drăgălaşele duduiţe ale excelentului nostru reporter fotograf Berman. Cele două „sisters" surâd cu un aer de perfecte vedete obiectivului.

MARLENE DIETRICH LA SPORT

Iat-o pe Marlene Dietrich împreună cu fiica, soţul şi regisorul ei nedespărţit Joseph von Sternberg asistând la un match de polo la Los Angeles. Reporterul fotograf a suprins-o intr'un moment când nu se studia...

Participaţi la excursiile „Realităţii Ilustrate"

În CETATEA TUSEI

Aspecte şi adevărurl ragice din sanatori l ofiţerilor dela Lăculeţe. — Ero cari s'au îmbolnă it la datorie şi care acum sunt daţi uitării.

O mică gară cu nume plăcut auzului — Lăculeţe — aşezată între Târgovişte şi Pucioasa. Cu ani in urmă la câteva sute de metri era aici un depozit de muniţii care în timpul războiului, la retragerea trupelor noastre — a fost aruncat în aer.

In 1929 generalul Cihoschi pe atunci ministru de războiu, venind într'o inspecţie a rămas impresionat de frumuseţea priveliştii. Deoparte Ialomiţa cu apele-i molcome, iar alături câmpia smălţată cu flori, o imensă livede cu pomi fructiferi, alei de tei, castani, salcâmi şi în spate un munte miniatural acoperit cu brădet.

Natura era în plină înflorire. Generalul a auzit cucul cântând, a ascultat măestrele concerte ale privighetorilor şi şi-a schimbat brusc ideia de a reface depozitul de muniţii, hotărând să facă aici un sanatoriu pentru ofiţerii şi reangajaţii ftizici.

Cinci pavilioane la distanţă de câteva sute de metri intre ele au fost ridicate fără întârziere şi chiar în acelaş an primii ofiţeri cu plămânii atinşi şi-au făcut apariţia.

In scurtă vreme sanatoriul s'a fixit, boala făcând natural ravagii acolo unde sunt datorii atât de grele de împlinit.

M'am abătut între două trenuri în această tristă cetate a luptei între viaţă şi moarte. Cu toată splendoarea pe care natura a dăruit-o aici din plin pluteşte în atmosferă acel fior al desnădejdii, care-ţi impregnează puternic fiinţa.

Chipuri livide cu ochi cari ard îţi ies la fiecare pas înainte, prestanţa uniformei rămânând masca ce acoperă ravagiile suferinţei.

1 OCTOMBRIE 1934 UN TERMEN FATAL

In preajma unui pavilion un grup de ofiţeri stau afară pe chaises longue-uri. Sub calmul şi zâmbetul de melancolie prins într'un colţ al buzelor, spaima zilelor ce vor veni simţi că se infiltrează ca un râu ciudat, mai ucigător decât crunta boală de care sunt mânaţi.

Reporicra noastră în mijlocul medicilor sanatoriului şi a ofiţerilor bolnavi.

Pe ziua de 1 Octombrie la mulţi dintre ofiţeri li se împlineşte termenul de concediu, fiind scoşi din cadrele armatei. Vă închipuiţi un tragic convoi de epave umane, luând drumul necunoscut? Cele mai crunte mizerii vor sosi desigur fără întârziere, căci cine îşi ia sarcina să îngrijească de un bolnav lipsit de orice mijloc de existenţă.

CUM AU CONTRACTAT BOALA ?

In cariera noastră îmi vorbeşte un tânăr locotenent — ţi se impune să te expui la fiecare pas. Eu am făcut liceul militar. In fiecare an ca să pot trece mai departe am fost supus examenului medical.

Acelaş lucru s'a petrecut şi la intrarea mea în cadrele armatei, fiind găsit de comisie perfect sănătos.

Boala a luat naştere dintr'o întâmplare nenorocită.

Eram la manevre stăpân pe o poziţie. O ploaie torenţială s'a deslănţuit cu durată de câteva ore. Apa îmi trecuse prin veston, ajunsese până la piele şi eu nu mă puteam mişca din loc.

Am căpătat atunci o răceală grozavă, cu urmări cari n'au întârziat să vină. Le vedeţi.

Acum mă pot socoti pierdut. Peste o lună, două, cel mult un an sfârşitul e inevitabil. Se iveşte însă ceva mai tragic decât ameninţarea morţii. Concediul de boală pe termen de trei ani. Dacă n'ai reuşit să te însănătoşeşti în acest timp eşti scos din cadre, şi rămâi o biată ruină fără nici un mijloc de existenţă. E oare uman ca atunci când ai contractat boala în timpul serviciului şi nu ţi se dă măcar o îngrijire, căci tuberculozei nu-i este deajuns numai trei ani de tratament. Cei cari nu se mai vindecă au o viaţă destul de scurtă, aşa că nu vor rămâne vreme îndelungată pe spinarea statului. Gândiţi-vă la ziua când ofiţerul este scos din cadre. părăsind sanatoriul.

Coşmarul acesta a împins pe mulţi din camarazii mei să se întoarcă bolnavi la regiment, constituind un pericol pentru cei în mijlocul cărora fac serviciul şi pentru familiile lor.

Această grozavă nesiguranţă e acum cel mai puternic duşman al boalei noastre.

Am făcut o serie de memorii, au fost două interpelări la Cameră. Nu ni s'a acordat cea mai slabă atenţie, ca şi cum am fi scoşi de pe acum din rândul celor vii. Noi cerem să ni se pleungească concediul cu o durată mai lungă sau să fim puşi în retragere cu salariul pe care îl avem în momentul de faţă.

Ofiţerul abia mai putea vorbi. Vocea răguşită îi slăbise cu totul.

Aflu şi povestea unui domn căpitan.

Fusese detaşat la frontieră pe Nistru. Intr'o zi a sosit un denunţ că din cealaltă parte vor trece câţiva curieri bolşevici. S'a plasat câţiva soldaţi într'o mirişte şi a stat acolo în aşteptare trei zile încheiate. In acest timp a căzut din înălţuri atâta ploae şi nici o mişcare nu se putea face, căci am fi fost descoperiţi de pe tărâmul opus.

— *Implinirea datoriei — îmi vorbi d-sa — aduce pe ofiţer aici la sanatoriu. Te expui fără să ţii seama că mai ai obligaţii şi faţă de familie.*

Astfel fiecare istorisire scoate în vileag zelul depus pentru împlinirea unui crez ce a pătruns în sânge din clipa în care s'a depus jurământul de ostaş.

Vine şi rândul mărturisirilor impresionante. Un tânăr locotenent cu o figură blândă de adolescent îşi exprimă mărturisirea că nu poate locui cu ai săi.

Am atâţia nepoţi şi toţi sar pe mine să mă îmbrăţişeze.

— A venit unchiul!

Işi pot da ei seama că eu sunt scos din rândul oamenilor?

Cu cât greu a trebuit să-mi înăbuş năvala lacrimilor.

Dezolarea aceasta — am spus — e exagerată.

Dar un alt locotenent acel care-mi expusese situaţia ofiţerilor, clătinând trist din cap mi-a răspuns:

— *Fiecare dintre noi îşi dă bine seama de starea lui. Eu unul ştiu bine că n'am să mai văd oraşul. Nu priviţi la mine?*

Era e drept cu chipul stins, dar boala îşi are capriciile ei. Astfel mi-a povestit un ofiţer — sub forma glumei care îţi lasă o rană adâncă, că simţindu-se în două rânduri foarte rău, ca să scape de obsesia morţii şi-a cumpărat un loc la cimitirul din apropiere. Şi-a orânduit frumos mormântul punând acolo o masă, o bancă, s'a fotografiat stând la masă cu mâna la frunte alături de mormânt şi fotografia a pus-o în camera lui acoperind-o cu jerba elegantă a unei plante agăţătoare.

— *De atunci — mărturiseşte el — moartea n'a mai încercat să vină, ştiind că o aştept.*

Acest ofiţer mi-a făcut mărturisirea că în ziua când va fi pus în retragere îşi va sbura creerii.

CUM SE PREZINTĂ SANATORIUL

O lumină de un alb ireal se lăsase în jurul nostru în contrast minunat cu verdele copacilor şi al ierbii. Pavilioanele răsăreau îmbietoare din loc în loc.

Am simţit dorinţa să cunosc viaţa din ele şi un bun prieten la care venisem în vizită m'a întovărăşit pas cu pas.

Pretutindeni o ordine şi o curăţenie peste care nu se poate trece. In camerele de dormit cu ferestrele înalte vecinic deschise ai totul la îndemână. Fiecare încăpere are cuvetă, pe jos e parchetat sau acoperit cu linoleum, iar la pat nu lipseşte casca aparatului de radio.

Bucătăria se poate asemui în curăţenie cu o farmacie. Cazane speciale desinfectează vesela după fiecare masă.

Se depune aici o muncă deosebită, căci se servesc cinci mese pe zi.

Ceea ce-i însă supărător e că în întreaga instituţie sunt numai douăzeci şi cinci de soldaţi dintre cari treisprezece sunt ordonanţe. E o economie fără rost. Numai pentru aprovizionare trebuiesc patru-cinci soldaţi.

Fiecare pavilion are bucătărie specială pentru încălzit mâncarea.

Dar lăsând la o parte alimentaţia admirabilă şi curăţenia perfectă graţie destoinicei d-lui maior medic Popescu Virgil, care con-

duce instituţia, vine acum partea cea mai tristă. Lipsesc medicamentele. Din biata soldă a ofiţerului jumătate din ea cel căsătorit trebue să şi-o trimeată acasă ; o bună parte serveşte pentru plata sanatoriului, aşa că nu-i rămâne decât un rest infim pentru cumpărarea medicamentelor.

SITUAŢIA REANGAJAŢILOR

Reangajaţii au o situaţie de plâns. Din leafa lor li s'a impus să plătească 20 lei pe zi pentru masă, şi se fac adevărate miracole pentru ca bolnavii să poată fi hrăniţi.

— *Tuberculoza e boală de om bogat* — mi-a spus unul din ei. *Cere supra-alimentare şi noi de multe ori nu ne putem achita nici plata mesei, căci lefurile ne sosesc cu mare întârziere. Cât despre medicamente cari să aibă efect asupra boalei nici nu putem gândi la ele şi parte din noi cari ar putea să se întoarcă însănătoşiţi la trupă se sting cu zile.*

— La sanatoriul Lăculeţe îţi dai seama şi de surprizele nedreptăţilor făptuite de făuritorii legilor. De pildă reangajaţii cari fac parte din corpul jandarmilor n'au dreptul decât la şase luni concediu şi după aceia sunt scoşi din armată. Bietul om abia şi-a început tratamentul şi trebue să se întoarcă fără rost cu starea înrăutăţită între ai săi.

SANATORIUL IN INTUNERIC

Dar pese toate aceste grele mâhniri au venit şi autorităţile cu ordine draconice. Din dragostea de a face cât mai mari economii, au impus sanatoriului să reducă lumina şi apa.

După suma alocată, lumina numai poate arde decât trei sferturi de oră în cursul nopţii, deşi există uzină proprie. Bolnavii şi-au pregătit lămpi cu gaz şi vă închipuiţi cât de bine au să se simtă după puţin timp organismul lor atât de şubred inhalând mirosul de petrol. In privinţa apei problema e într'adevăr gravă, autorităţile impunând să se micsoreze consumul la un sfert. Cu toate că s'a cheltuit o sumă mare pentru canalizarea sanatoriului nu se ţine seamă de nimic, gândind se vede că în imediata apropiere e Ialomiţa şi se poate lua apă şi de acolo pentru nişte biete fiinţe sortite pieirii.

MARGARETA NICOLAU

„FIRST LADY" PE CAL

Soţia preşedintelui Roosevelt este o pasionată a sportului equestru. Iat-o în fotografia noastră ţinând în frâu un veritabil pur sânge.

GANDHI VIZITEAZA CALCUTTA

Luptătorul naţionalist indian despre al cărui post s'a vorbit din nou în ultima vreme, a vizitat recent Calcutta.

Funeraliile lui Hindenburg

Funeraliile lui Hindenburg s'au desfăşurat într'o atmosferă impresionantă. Vedem în fotografiile noastre: Catafalcul lui Hindenburg. In faţă coroana ex-kaiserului Wilhelm şi a prinţesei Hermine. Drumul impresionant prin noapte de la Neudeck la Tempelhof la lumina torţelor.

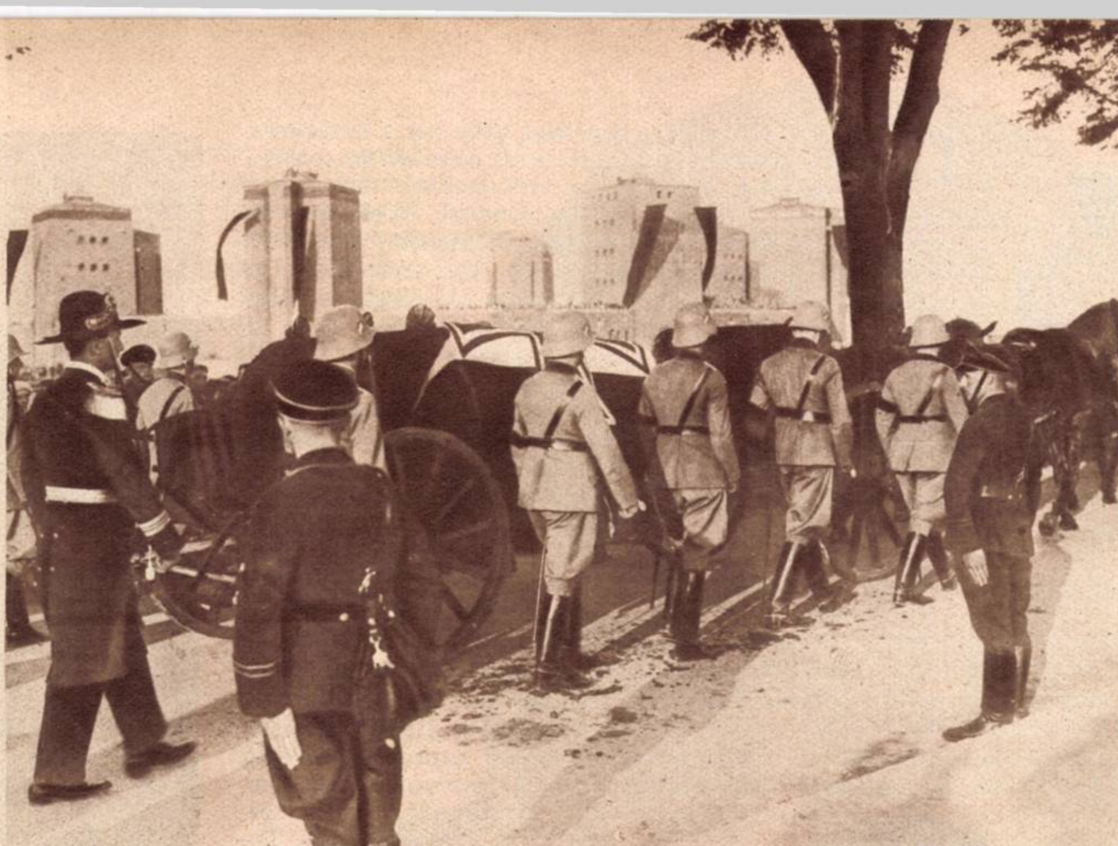
La Tannenberg, unde a fost înmormântat Hindenburg, armata şi mulţimea dă ultimul salut fostului preşedinte.

Ofiţerii poartă decoraţiile fostului mareşal care a luptat atât de eroic pentru patria lui.

Afetul de tun cu corpul neînsufleţit al lui Hindenburg este adus la Tannenberg.

Sosirea familiei lui Hindenburg la Tannenberg. In primul rând Episcopul Dohrmam, soţia colonelului Hindenburg (fiul preşedintelui), copiii lui şi colonelul. Urmează apoi restul familiei.

Sosirea mareşalului Mackensen la funeralii.

Ţăranii din Neudeck în mare ţinută au fost transportaţi cu căruţa la Tannenberg.

ISTORIA Abisiniei — sau mai bine zis a Ethiopiei — *țara oamenilor cu fața arsă,* abundă în romantic și mister. Imensul și străvechiul imperiu a reușit, de-alungul unui amar de veacuri, să-și păstreze autonomia ba chiar și să reverse influența-i binefăcătoare asupra popoarelor învecinate. In antichitate, se povesteau basme despre țara aceasta și însuși celebrul navigator Marco Polo, într'una din cărțile lui, scrie că „auzise vorbindu-se adevărate minunății".

Incet-încet, misionari, negustori și pașnici abisinieni cari locuiau pe coastă, venind în Europa, avură prilej să dea amănunte din ce în ce mai exacte asupra marelui imperiu. Astfel, Abisinia putu să aibă prima ei hartă aproximativă care apăru în câteva geografii ptolomeice către a doua jumătate a anului 1400. Se vorbea atunci de misteriosul preot Gianni, împărat creștin, care cârmuia țara. Ioan al II-lea al Portugaliei vru să pătrundă misterul care domnea acolo și să stabilească baze comerciale. După un șir neîntrerupt de peripeții, Covilhâo, străbătând pustietatea sălbatecă a regiunei Zeila, reuși să răzbească până la palatul fabulosului împărat care însă nu-l mai lăsă să plece de acolo. După treizeci de ani, exploratorul fu eliberat de către o altă expediție și astfel Covilhâo a putut, cel dintâi, să descrie poporul, țara și limbile ce le studiase în amănunțime cu prilejul captivității lui. Influența portughezilor câștigă teren și pentru faptul că ei i-au ajutat pe abisinieni să izgonească musulmanii ce le cotropise țara. Dar mai târziu, Portugalia suferi și ea aceiași soartă. Totuși, începând de atunci, cunoașterea țării nu mai era o imposibilitate și fu aprofundată din ce în ce mai mult prin opera câtorva inși cutezători din diferite țări. Adua, Gondar și lacul Tana, izvoarele fluviului Abai, nu mai păstrau nici un secret pentru europeni. Sub domnia regelui Thèodor, raporturile cu occidentul se ră-

Iată un tip caracteristic al regiunei de care ne ocupăm.

Femeile cu lancea, la vânătoare.

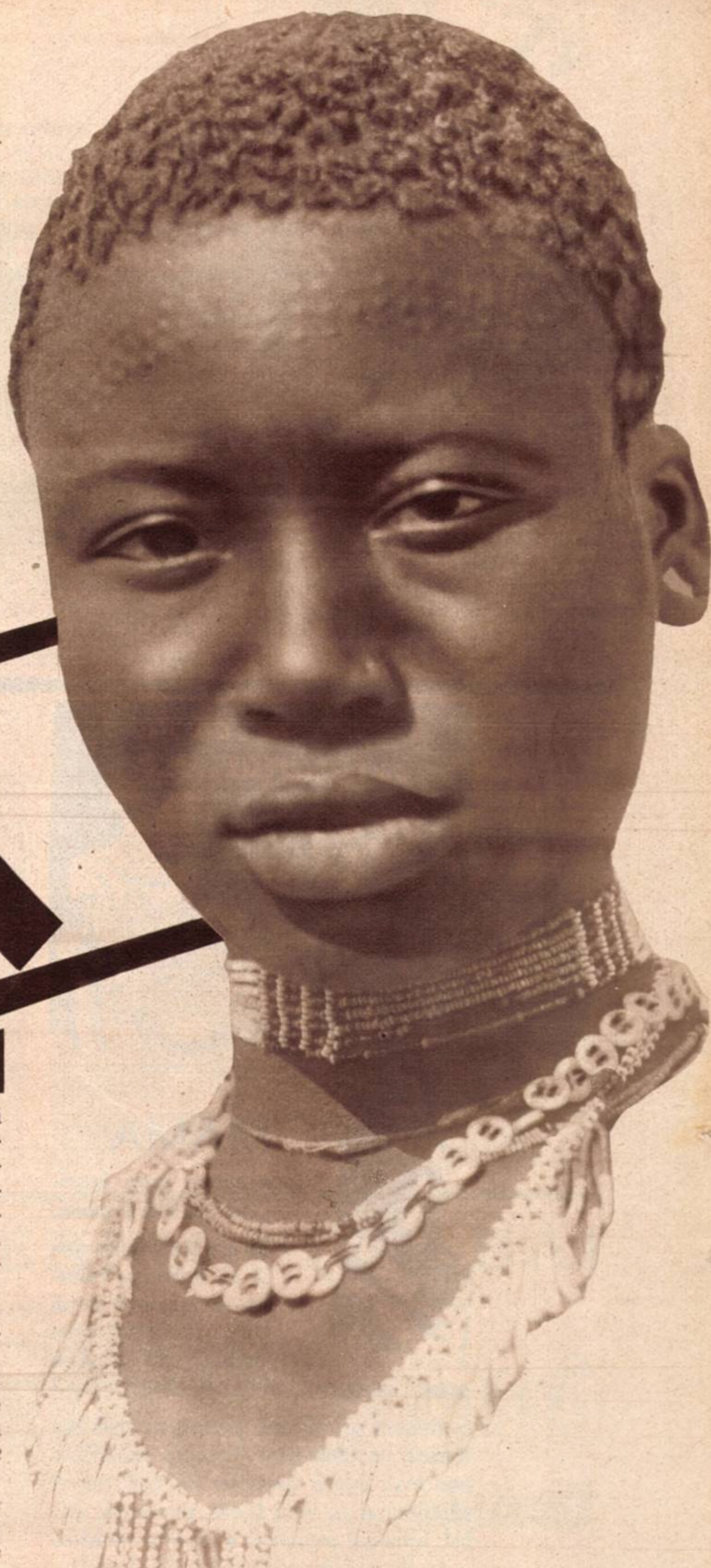
ABIS

rea pe
reluate cu n
Atunci au avut loc
lebre în care s'au ilustra
nioli și portughezi. In sfârșit cur
încununată de succes prin expediția
tinori care descoperi lacul Margareta și izvoa
mai proaspăt cercetător al Abisiniei (1929) es
chetti din Bologna.
Abisinia ar putea să fie definită drept un ocea
mărul locuitorilor ei trece de 12 milioane, totuș
mativă. O treime din populație e compusă d
albii ar depăși întru câtva patru milioane de
prinde somali, negri, arabi, evrei (ziși *zelahi,* i
între lacul Tana și Semien). Abisinia e împărț
giuni: Tigrai, Amhara, Goggian și Scioa. Regiu
Lasta, se bucură de o considerație deosebită
nul dinastiei negușilor Zagué. Amhara e patri
nizați pe când Goggian e regiunea Nilului
Scisa a fost înălțat de Menelick ca centru al In
Despre orașe propriu zise nu se poate vorbi
Aksum cari apar turistului mai mult un
lelalte sunt ținuturi alcătuite din aglon
rasele: dela vechea colibă cilindric
mă de con până la „hudmô" casa c
obiceiu „tukulul" are două caturi,
până și construcția bisericilo
sancta sanctorum unde se pă

Femeia abisiniană are simţul înăscut pentru eleganţă. Deobiceiu, îmbracă o cămaşă lungă până la picioare, împodobită cu desenuri multe şi colorate în albastru închis: mânecile foarte lungi şi înguste, se strâng în cute dese pe antebraţ. Până mai eri, umbla desculţă dar obişnuinţa încălţămintei a început să pătrundă zilnic şi tot mai mult în lumea lor.

In familie, *pater familias* deţine puterea, iar fiul se emancipează numai după ce a luat parte la sărbătoarea virilităţii şi s'a căsătorit ; atunci el părăseşte casa părintească alegându-şi un domiciliu propriu. Din ziua aceea, capătă o consideraţie personală şi e admis în adunările celor mai vârstnici din

SINIA

sat. Ritul căsătoriei nu poate să fie celebrat decât în două feluri. Cel mai însemnat se numeşte *„gal Kidan"* (legământ) şi poate fi socotit ca un contract solemn între două neamuri cărora le aparţin soţii. Se poate să fie anulat prin divorţ în care caz legea favorizează totdeauna femeia. Apoi, căsătoria aceasta poate să fie întărită şi pe cale religioasă, totuşi nu e admisă decât între soţi cu vârsta înaintată.

Al doilea tip de căsătorie este *„damoz"* (târgul) care constă într'o înţelegere între bărbat şi femee cu scopul de a convieţui un timp determinat şi cu un preţ determinat. Copiii dintr'o astfel de unire sunt legitimi.

In Scioa, ritul interzice ca bărbatul să se însoare cu o femee a cărei genealogie ar avea legături cu a lui în mai puţin de cinci generaţii. Femeile albe născute înainte ca părintele să fi câştigat un oarecare rang sunt cedate altui trib cu o ceremonie anumită. Dar obiceiul începe să dispară astăzi.

Acest feminism pur african e studiat cu o competinţă rară de către un îndrăzneţ şi genial explorator care, într'un roman colonial al său, *„Azanagò nu plânse"* a căutat într'adins să înfăţişeze cititorului european un studiu de contraste psihologice şi sensuale între femeia albă şi femeia neagră. Spirituală şi cerebrală prima, pasionată şi credincioasă a doua. Care din amândouă e femee? Problema eternului feminin în alb şi negru e expusă cu măestrie rară şi teze noui. Pe întreg fondul romanului se profilează figura colonizatorului european,construit fiziceşte ca să lupte şi înzestrat cu simţuri mai dezvoltate decât înşişi indigenii.

Femeile cele mai frumoase din Ethiopia sunt acelea din rasa *amhara* şi printre ele, şefii cari tiranizează numeroasele provincii îşi aleg o *„uizerò"*, soţie sau favorită. Femeile „uizero" sunt mândre de rasa lor. Au arborii genealogici cu vechimi de zeci de secole şi-şi dovedesc origina lor nobilă printr'o somnolenţă neîntreruptă. De fapt, rapsozii abisiniei cari cutreeră provinciile în lung şi'n lat ca să preamărească isprăvile strămoşilor din antichitate, cântă, pe singura coardă a lăutei că *„fetele nobile spre a fi vrednice de tradiţia lor nu trebue să facă altceva decât să doarmă, să se îngraşe şi să miroasă parfumul de lămâie"*.

In interiorul ţării, femeia „uzierò" e cu totul invizibilă pentru strein. Stăpânul e foarte gelos, nu o mai sufere îndată ce vârsta i-a ofilit tinereţea şi nu-i îngădue să iasă pe stradă decât acoperită cu un văl des şi escortată de sclavi şi eunuci. Astfel că încântătoarele fiinţe nu-şi arată decât pi-

ciră din nou,
însă odată cu sui-
ron a lui Negus fură
iai multă însufleţire.
câteva explorări ce-
t mulţi italieni, spa-
oaşterea Abisiniei fu
nemorabilă a lui An-
ele râului Omo. Cel
te profesorul Fran-

imens de rase. Nu-
orice cifră e aproxi-
n abisinieni neaoşi,
uflete, iar restul cu-
olaţi în grupuri mici
ită în patru mari re-
ea muntoasă, numită
leoarece a fost leagă-
abisinienilor creşti-
albastru (Abbai) iar
npărăţiei.
n Abisinia, afară de
tel de sate mari. Ce-
nerări între ele ca şi
ă, cu acoperiş în for-
zidurile pătrate. De
ar forma lui o repetă
cari au în centru un
istrează tabernacolul

cioarele minuscule, goale, ale căror unghii strălucesc de carmin. Umblă mândre ca și bărbații, prizoniere în severul lor costum yemenit. Insă femeile albe se înfățișează în toată splendoarea frumuseței lor, exibând pieptănături mastadontice, inspirate după moda veacului al optsprezecelea.

Bărbații din Tigrai, în timpul absenței lor, mai obișnuesc și astăzi să încingă șoldurile consoartelor cu strașnicele *centuri de castitate*. Dacă la întoarcerea dintr'un răsboi sau expediție soțul vede o suliță înfiptă în pragul colibei sale, înțelege că locul lui — în inima femeei iubite — a fost ocupat și pleacă, resemnat, în căutarea unei alte soții sau altei mângâeri. Cu perspectiva ca la o nouă întoarcere, à la Ullyse, să găsească iarăși o suliță care să-l salute din pragul casei sale!

Ethiopia e săracă în drumuri de comunicație. Unul singur, pentru vehiculele de mare tracțiune, unește Addis Abeba cu Addis Allem și o singură cale ferată pleacă dela Gibuti spre capitală, având o întindere de 783 km.

In schimb, telegraful și radio au învins și ultimele piedici smulgând misterului de până eri cele din urmă fâșii ale vălului care mai încețoșa fabuloasa țară a Abisiniei...

PELERINUL PASIONAT

CAȘTIGĂTORUL CIRCUITULUI CICLIST

Bulgarul Marin Nicoloff a câștigat destul de ușor turul ciclist al României. Excelentul alergător s'a bucurat de o primire triumfală la sosire.

SEZONUL LA EFORIE

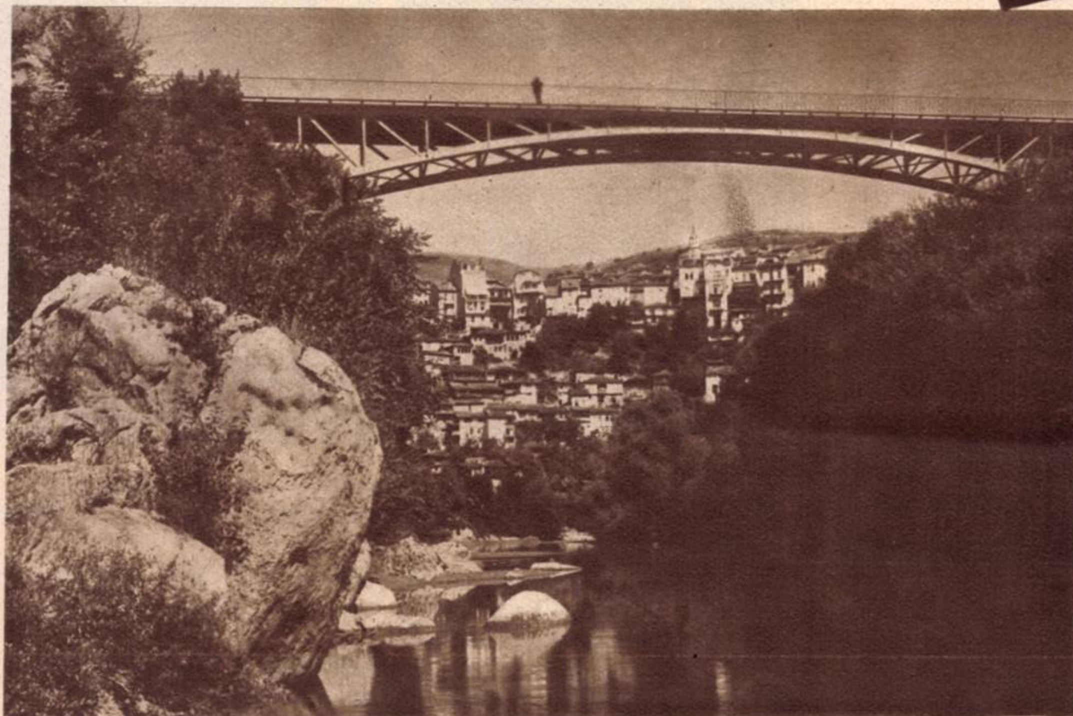
La Eforie continuă sezonul în plin. Marile hoteluri „Grand" și „Neptun" trăesc viața marilor stațiuni balneare din Occident. Iată o ultimă fotografie prinsă pe plaja scăldată în soare.

VILEGIATURA LA TUȘNAD

Tușnadul devine din ce în ce una din cele mai vizitate stațiuni din țară. In fotografia noastră vedem un aspect al strandului minunat înconjurat de brazi. (Foto Berman).

BALCANUL! POLITICA MISTER MOARTE!

O vedere din Bulgaria.

D-na Renée Badeau, reportera unui mare ziar parizian, a expus săptămâna trecută cititorilor revistei situaţia destul de complicată din Balcani, cu care prilej a început un studiu amănunţit al Bulgariei, zugrăvind figura, rolul covârşitor şi sfârşitul dureros ad primului ministru Stambulisky, şeful agrarienilor şi partizan înflăcărat al apropierii dintre bulgari şi iugoslavi.

Astăzi, d-sa ni-l prezintă pe d. Ţancoff, care după lovitura de stat pusă la cale pentru suprimarea lui Stambulisky, a cucerit puterea graţie sprijinului făţiş ce i l-a dat partidul militar.

Noua lovitură de stat prin faptul că a redat influenţa de odinioară agrarienilor şi grupărei „Zveno" în schimb totodată triumful politicei pro-iugoslavă, il ţintueşte pe Ţancoff, anti-jugoslav şi francofob înverşunat.

II BULGARIA

Tipuri de ţărani din Bulgaria.

CÂTEVA SFATURI PENTRU INŢELEGEREA POLITICEI BULGARE

Dacă te duci în Bulgaria, ia cu tine un microscop. Aflându-te în haosul de acolo, nu trebue lăsat să-ţi scape nici un detaliu, fie cât de mărunt.
După care iei totul şi-l fărimiţezi în o mie de părticele ca să poţi ajunge la o înţelegere deplină a lucrurilor.
Ducându-te în Macedonia bulgară şi mihailovizată, pronunţă numele de Sârb cu o groază aparentă şi al regelui Alexandru cu o tresărire chiar neplăcută.
Să ai un stomac de fer, un gâtlej de oţel, un creer de matematician (orice raţionament logic îi zăpăceşte, aşa că e de preferat o doză mare de avânt şi patos) şi nu uita un scalpel. De asemenea, ici-colo, e bine sau chiar nevoe să-ţi astupi nasul.
Inregistrează tot fără să spui ceva, luând însemnări scrise cât mai multe şi aibi în vedere că, în general toată lumea te suspectează : înşişi prietenii tăi cei mai buni.
Adu-ţi aminte la fiece pas că, dată fiind întinderea ţării, mai toată lumea de acolo se înrudeşte. Dar că făcând politică activă, sunt de regulă fraţi duşmani.
Ai un martor în fiul acesta care-i spunea mamei lui : „Ai trebui să-l înduplеci pe fratele meu să schimbe partidul. Nu de alta, dar o să-mi fie neplăcut să-l trimit pe lumea cealaltă într'o viitoare lovitură".
Absolut autentic !

ŢANCOFF, TEROAREA ROŞCATĂ

Nu e dat oricărui muritor să pătrundă la d. Ţancoff. Ca dânsul sunt câţiva inşi la Sofia care, cu toate că au trecut atâţia ani dela 1923 până astăzi, recunosc din când în când că sângele celor 20.000 de ţărani ai lui Stambulisky, n'a şters destule duşmănii şi că asemenea vizite sunt uneori mijloace sigure de răzbunare. Se ştia însă, despre mine, că mi se deschisese uşile pretutindeni ceeace

n a îndreptăţit să fiu admisă tot cu atâta uşurinţă şi în dulcea intimitate de acasă, a lui Ţancoff.

Insfârşit, puteam să contemplăm în tihnă pe acest fruntaş ambiţios şi rece care năzueşte să conducă iarăşi destinele Bulgariei. Oare ignorează că nu există exemplul unui om căruia să-i fi reuşit de două ori o lovitură de stat ?

Aproape înalt de statură, roşcat la faţă, cu ochi cenuşii-albaştri pe o mască îngheţată de cruzime, şi dinţi de lup cari te hipnotizează prin albeaţa lor strălucitoare atunci când vorbeşte. Semnul caracteristic : nu ştie să râdă, sau nu mai ştie să râdă. Şi are dreptate: sunt unele trecuturi apăsătoare ce lasă brazde adânci în sistemul nervos al omului! Dacă vrea să încerce cu orice preţ, atunci voioşia se deslănţue brutal, fără frâu, ca o criză de nervi încât devine aproape isterică.

Hărţuit între Roma şi Berlin, omul acesta înzestrat cu o cultură germană a sfârşit la urma urmei să opteze pentru cel din urmă, socotindu-şi mijloacele de viaţă din campaniile lui politice, din marea industrie de dincolo de Rin, susţinut moralmente de ziarele lui Hitler cari îl indică fără sfială ca viitor dictator; aşa se face ca stăzi, Ţancoff, beneficiază de fărâmiţarea celorlalte partide, dar mai ales, de oboseala generală, de nevoia imperioasă de capital şi de burghezia bulgară care, la fel cu Germania, cer de-opotrivă un salvator....

Cum el are trei ziare personale, un cadru politic şi militar, parcă îl auzi grăbindu-se să spue: „Salvatorul? Iată-mă: eu sunt salvatorul!" In tot cursul convorbirei noastre el nu va ţinti decât un lucru: să-mi demonstreze şi să mă convingă că niciodată asemenea ambiţiuni n'au fost ale sale.

— Atunci, dacă nu voiţi, dictatură, care sunt năzuinţele dvs. ?

— O economie sănătoasă, o organizare a democraţiei după modelul francez.

— Admirabil ! Dar ţăranii dv. nu se aseamănă de fel cu ai noştri ba, ceva mai mult, din cauza crizei actuale, ei au ajuns într'o stare vrednică de plâns.

— Tocmai de aceea grija noastră de căpetenie este să ne ocupăm de nevoile ţărănimei.

Văd că e un specialist în răspunsuri.

— Dar despre apropierea bulgaro-iugoslavă, ce credeţi, d-le Ţancoff ?

Terenul începe să ardă; îşi dă seama de primejdia către care alunecă dacă se declară contra, deoarece mişcarea a pătruns în toate păturile sociale şi e privită cu simpatie. De aceea, pentru mai multe detalii, mă trimite la d. Muşanoff. In zadar! Am pierdut destule ceasuri cu acest domn, la Belgrad, ca să aflu, dela început până la sfârşit, că în lupta sufletească ce se petrece atunci în el umbra lui Ţancoff şi a lui Vanşa Mihailoff nu erau streine de anumite rezerve.

Tankoff adversarul apropierii bulgaro-jugoslave, fotografiat la masa lui de lucru.

Anevoie, desprinde din memorie o călătorie ce-o făcuse în Serbia, în anul 1925, „ca să încerce o apropiere pe care Sârbii au refuzat-o".

Ei, e o ironie, d-le Ţancoff ! Nu cumva aţi uitat că lovitura de stat din 1923 l-a suprimat pe Stambulisky ? Şi că Sârbii nu puteau să creadă cu nici un preţ?

Port-drapel al politicei francofobe dusă de întreaga familie de Coburg, ce e de mirat în faptul că aţi urma linia trasă de Ferdinand ? Nu mai că vedeţi, ei i se datoresc toate neajunsurile, întreaga nenorocire în care se zbate ţara dvs....

Din fericire, există în Bulgaria o majoritate impresionantă care înţelege destul şi interesul unei politici iugoslave: Agrarienii — reprezentând 80% din populaţie — şi jumătatea intelectualilor.

Cu un cuvânt, ţara se poate împărţi în două grupuri. Pe de o parte, este Vanşa Mihailoff care ţine Macedonia sub dictatură şi într'o stare de revoltă neîntreruptă. De asemenea, sub călcâiul lui sunt chinuiţi mulţi oameni politici, ziarişti şi militari.

De cealaltă parte... e întreaga Bulgarie care vrea pace. Dar aceasta se descopune în partide cari, la rându-le, sunt prea numeroase.

Or, cum ele n'au la spate o Putere care să le asigure izvoare de întreţinere, au căutat să realizeze o unire pentru ca înainte de orice să se scape de Vanşa Mihailoff. Pe urmă, vor vedea ce au de făcut...

In ordinea importanţei, sunt:

1. Protogherofiştii (partid compus numai din ofiţeri).
2. Gruparea intelectualilor „Zveno".
3. Agrarienii de opoziţie (singurii agrarieni într'adevăr credincioşi politicei externe preconizată de Stambulisky).
4. Macedonenii lui Şandanoff (o fracţiune a Protogheroffiştilor care acţionează în Macedonia) ;
5. Şi, destul de departe, Thracienii, reprezentând un element al populaţiei îndeajuns de sacrificat prin tratatul de pace.

Mă opresc aci, deoarece nu ştiu cine au venit sau vor mai veni să sporească rândurile condu-

Mânăstirea „Sf-ta Treime" din Bulgaria.

cătoare Protegheroffiate și Zveno.

Prin urmare, toate partidele au în programul lor: pacificarea Macedoniei și o politică iugoslavă.

„ZVENO" SUTA LA SUTA

Faptul ar putea să pară un paradox, dar reprezenprezentantul -tip al lui Zveno nu e nici decum întemeietorul lui adică d. Kazassoff. In sprijinul acestei afirmații avem dovada gestului său când și-a dat atât de sgomotos demisia din acest grup ca să se ralieze partidului Țancoff. Ba, la momentul oportun a strecurat și o notiță tendențioasă în ziare, afirmând că aducea cu el o mare parte din Zveno, ceea ce era fals.

Atitudinea lui de atunci a fost destul de bizară, deoarece era reprezentantul Ligei de apropiere bulgaro-iugoslavă iar Zveno, înscriind cu litere de aur în programul său această nouă orientare, putea să se nască o confuzie cu drept cuvânt supărătoare.

Dar d-lui Kazassoff îi place contradicțiile.

Eu însă preferam să capăt informațiuni cât mai... precise și de aceea am căutat să-l văd pe d. Theodoroff.

N'am să uit niciodată această intrevedere.

Primită cu toată cordialitatea, cu toată atenția ce poate s'o arate o familie bulgară în sânul, căreia legile ospitalității nu sunt un cuvânt zadarnic, m'am simțit numai decât cucerită de atmosfera îmbietoare ce domnea în casa aceea. Totul era lumină și limpede, simplu și sănătos.

In afară de precauțiuni cari sunt de rigoare acolo pentru cine vrea să vadă o înaltă personalitate politică, totul se petrecea ziua în amiaza mare o lumină dulce care mă învăluia, venea atât dela ferestrele ce răspundeau într'un parc adormit sub așternutul scânteetor de zăpadă, cât și din vorbele limpezi și hotărîte pronunțate de d. Petre Theodoroff. Nimeni mai puțin ca el n'a căutat să uimească mintea mea lacomă de a găsi un adevăr ce mi se strecura parcă printre degete. Și totuși, nimeni nu m'a convins mai mult ca el!

Aveam în fața mea un bărbat care se exprima în termeni cumpătați și siguri, bizuindu-și raționamentele nu pe himere sau jurăminte de dragoste, ci pe fapte. Din cariera sa de ministru al finanțelor, a păstrat noțiunea exactității și a importanței cifrelor în economia unei țări. Din personalitatea-i proprie, el a scos cinstea necesară oricărei guvernări solide. Din erudiția lui, un studiu aprofundat al marilor probleme internaționale, iar din calitatea-i de bulgar curat o dragoste imensă pentru țară.

Cuvântul „epurație", în gura lui, capătă o amploare deosebită. Termenul „Iugoslavia integrală și federativă" corespunde în mintea acestui om exact problemelor multiple pe care ea le stârnește. Și cuvântul „Zveno" are pentru el o astfel de ciudățenie că, fără să-și dea seama, o expresie de voință intensă i se oglindește în ochi atunci când îl pronunță.

Simți că dându-i-se acestui bărbat mijloace și mână liberă, ar trebui elemente prea turburi, ca să-l împiedice să „realizeze".

Pare-se că și Kimon Gheorghieff e tot atât de hotărît. Drace! Iată părerea ce-o are el despre francezi, din punct de vedere ale politicei internaționale:

Dacă voim să practicăm în gruparea „Zveno" o politică de sinceritate și de apropiere cu Franța — mi-a spus el — n'o facem din dragoste, (în politică termenul e nepotrivit) ci din interes și admirație. Căci, de o sută de ani Franța n'a suferit nici o înfrângere în politica internațională.

Din punct de vedere al raporturilor noastre cu Iugoslavia, cred ați avut prilej să constatați dv. însivă cât de mult s'a schimbat opinia publică în răstimp de trei luni. Rezultatele sunt prea îmbucurătoare ca să nu ne călăuzească pașii pe un drum pentru Bulgaria....

Vă repet, „Zveno" ține cu tot dinadinsul să rămâie în afară de orice grupare strânsă în jurul steagului unui singur interes: acel al țării noastre. Trebue activat în așa fel ca să înceteze neapărat și cât mai de vreme incuria administrativă și politică de pe urma cărora suferim acum. Și numai un guvern tare...

D. Theodoroff s'a oprit aci, iar eu zâmbesc melancolic. Hotărît lucru, parlamentarismul trece prin momente grele.

Și „Zveno" are cu el armata.

Oricum, atunci când va veni ceasul înfăptuirilor, el va trebui să afișeze o tendință.

Cu toată încrederea ce-i însuflețește pe conducătorii lui, va fi în stare acest grup să rămâie absolut independent?

Ar fi de dorit. Reușita, ar însemna o dată istorică pentru Balcani.

In orice caz, simpatia militarilor pentru „Zveno" nu poate să ascundă nici astăzi caracterul ce-l va căpăta atunci. E aci unul din exemplele tipice ale contradicțiilor bulgare în politică.

Amestecul armatei în treburile Statului se poate face în unire cu partidele în aparență opuse...

L-am părăsit pe d. Theodoroff după o convorbire de un ceas cu părerea de rău că fiind silit să plece la o adunare, n'am mai avut vreme să-i aflu gândul despre alte câteva probleme la ordinea zilei. Dar începutul îl făcusem și știam la ce să mă aștept de acum încolo cu privire la evoluția care pândea Bulgaria.

Cât despre Mihailoff, zilele lui de splendoare trecuse tot atât de repede ca și vijelia din care se născuse...

In momentul acela, „Zveno" avea trei conducători: Kazassoff, Kimon Gheorghieff și Petre Theodoroff. Acești doi din urmă fac parte din guvernul actual.

(Urmează)

Maladii gastrice

Lucrările pregătitoare pentru întocmirea Catalogului de Presă din România pe 1935, au început.

Toate ziarele și revistele, cari nu figurează în partea redacțională a catalogului pe 1934 și cari doresc să fie trecute în catalogul de presă pe 1935, vor binevoi să trimeată cu întoarcerea poștei, datele exacte despre tariful lor, precum și câte un exemplar de probă, editorului catalogului: Agenției de Publicitate RUDOLF MOSSE S.A., Bul. Brătianu No. 22, Buc. I. Trecerea în partea redacțională a catalogului are loc în mod gratuit.

Exercițiu ritmic și muzical executat în acelaș timp.

CE DESCOPERIM PRIN DANS LA COPIII NOȘTRI

Manifestări asupra atitudinei pe care cei mici o vor lua mai târziu în viață, o boală ce se apropie, un regim alimentar greșit, toate acestea sunt relevate de felul cum execută niște „pași de dans".

Copiii din lumea întreagă se produc pe scenă desvăluind aptitudini interesante pentru viitor. Sunt aptitudini care deși nu sunt în legătură directă cu dansul, sunt evidențiate totuși prin el.

„Bogat, sărac, cerșetor... doctor, avocat, comerciant, director"

Ce va deveni copilașul dvs. când va fi intrat în rândurile adulților? Pentru a obține un răspuns la această întrebare nu veți sfolia o margaretă și nici nu veți consulta un astrolog: veți consulta pur și simplu pe profesorul de dans al copilului. Nu e vorba de o idee nouă ci de una foarte veche — o redescoperire. Cei vechi știau că dansul releva cele mai profunde secrete ale personalității.

Pe cei cari citesc biblia nu puțin îi uimește fraza aceea care spune că, David a dansat din toate puterile înaintea Domnului".

Acesta e ultimul lucru pe care l-ar face un preot modern dacă și-ar închipui că Atotputernicul îl privește. Și totuși David pare să fi făcut pe placul divinității. In templele păgâne dansul a fost întotdeauna unul din cele mai importante rituri.

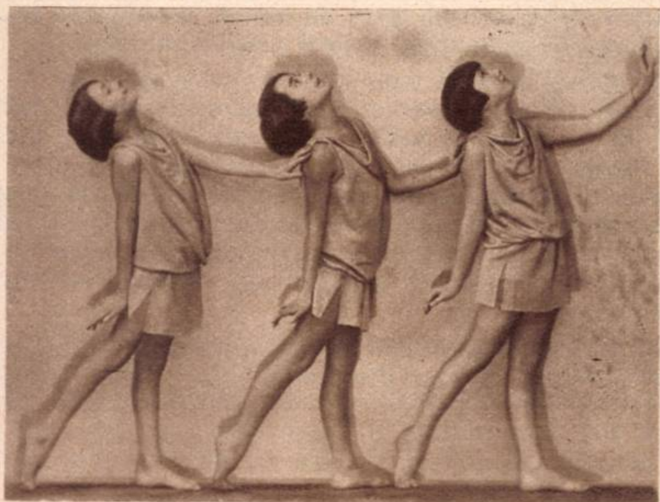

rău, — dacă nu va interveni o corecție, se spune că dansul poate atrage atenția asupra unei boli ce se apropie sau asupra unui regim alimentar greșit alcătuit. Multe din observațiunile expuse mai sus au fost făcute la marea școală de dans Meglin din Los Angeles și la aceea a d-rei Horst din San Francisco — pioniere în acest reînviat studiu de psichologie infantile prin mișcările individului în cursul dansului.
Una din caracteristicile ce se observă la copii în cursul primelor lecții de dans este originalitatea, tră-

Dela cea mai mică, până la cea mai înaintată vârstă a copilăriei, mișcările ritmice sunt executate într'un anumit fel;

Antropologii spun că aceste vechi dansuri, departe de a fi fost frivole aveau un caracter extrem de serios oferind zeilor și reprezentanților lor — înalții preoți — evidențe după care puteau judeca firea și capacitățile credincioșilor. Obiceiul de a încerca omul prin dans, este mai vechiu decât istoria, și a luat naștere probabil, în cea mai rudimentară formă a sa odată cu primii pași către civilizație.
Când omul cavernei a văzut avantagiile pe care le comportă unirea cu alții sub conducerea unei căpetenii, a trebuit să găsească un mijloc de a-l alege fără vărsarea de sânge a unei serii de dueluri între candidați.

Grația acestor trei copile, ținuta lor de o perfectă distincție, nu vă dă impresia unui optimism robust care se degajă din întreaga lor ființă?

sătură foarte de dorit, dar care, ca orice altă însușire s'ar putea să se nimerească într'o doză prea mare. Copilul lipsit de originalitate se mărginește să copieze cât poate mai bine ceeace-i demonstrează profesorul sau un alt dansator. Copilul original găsește întotdeauna mijlocul de a adăuga mișcărilor principale, mici gesturi cu capul, cu mâinile, flexiuni ale trupului, etc., manifestând o înnăscută abilitate de a produce ceva original și nou, mai cu seamă la executarea pașilor dificili.

Primul dans a fost fără îndoială, o serie de sărituri, cu rotiri de ciomege și alte figuri gimnastice, însoțite poate de strigăte și urlete.

Aceasta dă întrucâtva spectatorilor posibilitatea să măsoare forța și agilitatea candidatului, dar nu și calitățile lui intelectuale. Mai târziu, când oamenii și-au dat seama de importanța revelațiilor pe care le putea face această serie de mișcări coreografice, dansul s'a desvoltat. A luat astfel naștere „Dansul Căpitanului" care se practică încă și astăzi în tribul Mafulus din Noua Guinee, trib ce se mai află încă în stadiul epocei de piatră Vedeți deci că atunci când David a dansat înaintea Domnului, scopul său era să-și dovedească abilitatea sa de luptător.

Mai importantă e însă recenta descoperire asupra revelațiilor pe care dansul ni le poate face în lumea copiilor. In afară de faptul că indică ce va fi viitorul, — bun sau

Acești copii cari adaugă ceva dansului dau contingentele dansatorilor de profesie deoarece pentru a te releva, e nevoie în orice carieră de oarecare originalitate. Dar, o doză prea mare de originalitate este din punctul de vedere al caracterului tot atât de pernicioasă ca și lipsa totală a acestei calități: lucrurile stau în primul caz mai rău chiar, deoarece copilul prea original nu vrea deloc să coopereze cu ceilalți și nu ajunge să învețe nimic prin imitație.

Viața, sub forma ei actuală, reclamă ca individul să aibe resortul originalității care să se combine însă cu dorința de a coopera. Oamenii trebue să știe să lucreze în colaborare cu ceilalți să primească ordine și să le îndeplinească cu bunăvoință și inteligență atunci când e nevoe. Dar nici supunerea nu trebue dusă la extrem, pentrucă în acest caz individul nu va mai fi în stare de inițiativă mai târziu.

Dintr'o clasă de cincizeci de copii într'o școală de dans, ob-

servaţi cu atenţie vreme de câteva ceasuri în cursul cărora sunt puşi să facă diverse exerciţii sub ochii profesorului experţii susţin că pot alege în mod aproape infailibil cei câţiva copii cari vor fi prea originali şi nu se vor învoi cu nimeni în cursul vieţei, puţini cari sunt complect lipsiţi de originalitate şi nu ajung să facă nimic în viaţă, majoritatea celor cari posedă o mică doză de originalitate şi vor ocupa în societate locuri normale şi însfârşit, pe cei câţiva fericit înzestraţi cu o mare doză de originalitate pe care o combină însă cu dorinţa cooperării.

Copiii prea originali prezintă adesea acel tip pe care psichologii îl numesc „negativist" pentrucă refuză întotdeauna să facă ceeace li se spun şi insistă în a face exact contrariu. Natural, nu există simptom psihic la un copil care să prevestească mai multă nenorocire pentru viitor şi necesită imediat îngrijiri atât din partea părinţilor cât şi din aceea a medicului familiei. Dacă sunt descoperite la o vârstă fragedă, aceste tendinţe negativiste se lecuiesc deobiceiu uşor. Dacă nu sunt descoperite decât mai târziu în viaţă, ele pot fi incurabile şi rezervă individului multe eşecuri, putând constitui chiar simptomele unui anumit gen de nebunie.

Aceşti oameni sunt o inepuizabilă sursă de turburări în societate. Spre exemplu, atunci când poliţia dă ordin să se golească o stradă, din cauza unui accident asupra căruia nu e timp să se dea explicaţii, majoritatea citadinilor se supun mulţumindu-se a afla mai târziu pentru ce. Negativistul rămâne însă pe loc cu riscul de a i se întâmpla orice şi nu se lasă până nu află pentru ce s'a luat numita măsură.

Profesorul găseşte întotdeauna în clasa sa unul sau două specimene de acest fel aşa cum agricultorul găseşte buruieni în brazdă. Dacă se ordonă întregei clase de copii să întoarcă capetele înspre dreapta, negativistul se va întoarce spre stânga. Când ceilalţi copii sunt puşi să defileze într'o direcţie, negativistul încearcă s'o ia în direcţia opusă. Alţii ţipă atunci când li se spune să tacă şi tac când li se spune să strige; plâng mai tare când cineva încearcă să-i linişteească şi încetează când nu sunt băgaţi în seamă. Fiecare profesor şi probabil majoritatea mamelor au avut experienţe similare. Simptomele acestea apar la o anumită epocă în viaţa multor copii spre a dispărea mai târziu înlocuite fiind de atitudinea normală a cooperărei. Ceeace se impune în asemenea cazuri este că educatorii copilului să facă totul până când capătă certitudinea că simptomele au dispărut.

Se pare că şcoala de dans este pentru copil locul cel mai nimerit unde poate fi vindecat de atitudinea-i negativistă. Dacă unul din micii elevi se încăpăţânează a merge în direcţia opusă celei pe care ceilalţi copii o urmează un marş în jurul unei încăperi ideea este să fie lăsat în pace. Micul rebel trebue ignorat. Dacă plânge sau face gălăgie, continuă a fi ignorat. Astfel, învaţă curând că opoziţia nu e întotdeauna folositoare. Aceasta e poate cea mai preţioasă lecţie pe care o poate primi un copil, şi care pune baza viitoarelor succese în viaţă. In cazul că înclinările negativiste nu sunt învechite şi n'au apucat a se fixa în caracterul copilului, nu e deobiceiu nevoie decât de câteva şedinţe pentru a readuce pe micii rebeli la normal.

Părinţii privesc uneori toanele copiilor cu prea multă indulgenţă, spunând că şi primadonele au capricii. Acest temperament ar prevesti după ei desvoltarea unei mari vedete sau a unui talent muzical. Trebue să se ştie însă că individul care manifestă „boala primadonei" în copilărie nu va ajunge pe culme decât dacă această slăbiciune va fi învinsă şi corectată imediat ce a fost observată.

Această extremă alternare de dispoziţii este caracteristica unei tendinţe către una din cele mai cunoscute forme ale nebuniei — aşa numita stare de manie-depresivă. Aceasta este însă din fericire o nebunie curabilă chiar la adulţi.

Stările fizice sunt şi ele tot atât de importante ca şi cele mintale, din moment ce atâtea fenomene ce se produc în creer încep cu o cauză în trup. Un exemplu este nervozitatea.

Intr'o şcoală de dans, copilul supranervos este acela care nu poate sta locului o clipă, nici atunci când profesorul explică ceva şi nici când un alt copil face un exerciţiu. Aceşti copii nervoşi strică rândurile când sunt într'un marş, îşi mănâncă unghiile, îşi aranjează mereu părul sau hainele, neglijează un exerciţiu pentru a se uita pe fereastră şi comit tot felul de neatenţii.

Inainte se credea că toate acestea erau simptomele unei afecţiuni mintale, dar acum, doctorii nu mai sunt de părerea aceasta. In marea majoritate a cazurilor aceste nervozităţi infantile se datoresc unui regim alimentar greşit. Laptele, legumele proaspete şi fructele proaspete prezintă o valoare nutritivă deficientă pentru un trup de copil ce creşte repede necesitând mari cantităţi de compuşi de calciu atât pentru formarea oaselor cât şi pentru aceea a sistemului nervos. Adesea copilul ingerează prea mult zahăr şi alte dulciuri sau consumă prea mult ceai, cafea sau alte stimulente. In orice caz, aceste simptome de excesivă nervozitate atrag imediat atenţia unui medic rutinat.

Strânşi înrudiţi cu acest grup nervos, sunt copiii cari se remarcă printr'o incurabilă stângăcie la lecţia de dans. Aceştia nu pot învăţa să execute nici cei mai simpli paşi. Gesturile lor sunt cu totul lipsite de ritm şi-s ridicul de stupide. Adesea, aceşti copii nu se pot ţine cu muzica unui marş şi nu pot urmări nici alte ritmuri mai simple de care au absolută nevoie dansurile copilăreşti.

Atragem încă odată atenţia că toate acestea indică deobiceiu o anomalie în partea pur fizică a sistemului nervos. Adesea, nervozitatea este rezultatul unei lipse de calciu. Alteori, intervine ceva care împiedică normala desvoltare a nervilor ce fac legătura între muşchi şi creer controlând coordonarea mişcărilor. Deci şcoala de dans indică necesitatea unei intervenţii medicale.

Un alt simptom neliniştitor la copil, este oboseala. Copilul care oboseşte repede şi gâfâie după un dans obicinuit, indică iarăşi că există ceva defectat în maşinăria organismului său. Adesea cauza acestei stări este anemia care în genere se datoreşte lipsei a două elemente minerale: fierul şi cuprul, din alimentaţia zilnică a copilului. Ceeace se recomandă în acest caz este, bineînţeles, o examinare şi un tratament medical.

Nimeni n'ar putea spune care dintre copiii de astăzi vor ajunge la maturitate în clasa conducătoare. Dar dacă lecţia de dans ar fi obligatorie pentru toţi copiii, profesorul ar putea alege un mic grup de băieţi, desemnând în ei cu considerabilă siguranţă, viitorii oameni de stat.

Aceşti micuţi posedă o însuşire pe care prof. E. A. Moss dela Universitatea George Washington a studiat sub numele de „inteligenţă socială", şi care după el, e cea mai utilă formă de inteligenţă, cu mult mai importantă în viaţa individului decât inteligenţa pe care o desvoltă în matematici, literatură şi alte sfere similare. Această inteligenţă socială este aceea care dă posesorului ei posibilitatea să-şi înţeleagă semenii să le câştige simpatia, să-i convingă şi să-i conducă.

In şcolile de dans, viitorii conducători ai maselor se remarcă prin prestanţă şi prin originalitate. Ei sunt copiii pe cari ceilalţi îi copiază când se introduce ceva nou. Ei sunt impuşi de către ceilalţi în fruntea lor; ei sunt aceia dela cari grupul aşteaptă să discute cu profesorul şi să obţie ceeace vor cu toţii.

Părinţii cari au un asemenea copil pot privi viitorul cu mari speranţe deoarece şi alţi psihologi spun în cor cu prof. Moss că nu există chezăşie mai sigură de succes pentru mai târziu, decât această caracteristică omenească.

A.

TURBURĂRILE DIN ALGER

Mari turburări au avut loc săptămâna trecută la Alger. Au fost mai bine de 30 de morţi. Indigenii au jefuit prin magazine ameninţând în dreapta şi'n stânga cu moartea. Liniştea a fost cu greu restabilită. Fotografiile noastre au fost luate la faţa locului după turburări.

DIN STRĂINĂTATE

OTTO DE HABSBURG LA COPENHAGA

Otto de Habsburg despre care se vorbeşte atât de mult în ultima vreme a fost de curând la Copenhaga. Iată-l în fotografia noastră, pe străzile acestui oraş, întovărăşit de contele Heinrich Degenfeldt.

AVIATORII RUŞI LA BOURGET

O echipă de aviatori ruşi au sosit la Paris. In fotografia noastră vedem primirea aviatorilor pe aerodromul Le Bourget.

INTREVEDEREA MUSSOLINI-STARHEMBERG

O importantă întrevedere a avut loc săptămâna aceasta între Mussolini şi prinţul Starhemberg. In fotografia noastră îi vedem pe cei doi oameni politici la Lido unde trec în revistă pe tinerii Heimwehrului austriac care-şi petrec acolo vilegiatura.

RAZBOIUL PENTRU INTREGIREA NEAMULUI

— Ce se petrecea in acelaş moment, pe diferitele noastre fronturi —

de ALEX. F. MIHAIL

Va rămâne trecută pe o pagină de aur, în istoria neamului, data de 15 August 1916 „Sf. Maria", care este ziua intrării noastre în acţiune, precum şi ziua martirajului lui Brâncoveanu Constantin. Ea a rămas o dată simbolică şi sfântă pentru noi. Deşi coincide de fapt cu data de 28 August, stil nou, zi în legătură cu fixarea în istorie a celorlalte lupte, ce au avut loc pe diferitele fronturi ale războiului european, totuşi neamul nostru preferă să menţie data de 15 August, ca sărbătoare naţională înălţătoare, pentru a prăznui intrarea în acţiune a armatei române, în vederea eliberării provinciilor subjugate. In tabloul sinoptic de mai jos, întocmit de noi, ne-am silit să facem o paralelă sincronică între luptele date pe diferitele fronturi, unde românii au avut glorioase victorii. Regretăm că acest tablou, palid şi incomplect, ne dă numai o slabă idee de vitejia şi sacrificiile armatelor şi ale întregului popor român.

RAZBOIUL EUROPEAN

La mijlocul anului 1916 ofensiva Brussilow slăbise. Iar frontul Austro-German, sub comanda lui Hindenburg, obţinuse un puternic aport numeric prin sosirea diviziilor turceşti şi a altor divizii germane pe frontul apusean. Ofensiva germană asupra Verdunului a fost oprită. După intrarea României în acţiune, şeful marelui Stat Major, Falkenhayn, îşi pierde înaltul post, fiind acuzat că nu a prevăzut intrarea noastră în război şi nu a luat măsurile de prevedere necesare. Deasemenea îi era imputată ofensiva ruinătoare dela Verdun. *Armata germană se reorganizează:* pierderea de oameni este compensată prin *sporirea numărului tunurilor şi a mitralierelor.*

FRONTUL CARPATILOR

Noaptea de 27—28 August 1916 st. n. In urma insistenţelor generalisimului Joffre şi a stăruinţei ruşilor, *România mobilizează 833,758 oameni* de trupă cu aproximativ 20.000 de ofiţeri. Contingentul 1917, cu toţi tinerii de 18—20 de ani, forma o rezervă de 416.000 oameni. Totuşi, nu dispuneam decât numai de *350.000 de puşti, prea puţine tunuri şi mitraliere.* România declarase război Austro-Ungariei la 27 August. *29 August 1916* Germania declară război României. Frontul român devine cel mai important front în războiul european. Generalul austro-ungar Arz von Strassenburg are sarcina de a organiza apărarea fruntariei transilvănene spre România. El este de origină sas, din împrejurimile Sibiului.

FRONTUL CARPATIC

In noaptea de 14/27—15/28 August 1916 *trupele noastre au atacat frontiera austro-ungară.* Pătrunderea în Transilvania s'a făcut prin 18 puncte. *29 August 1916.* Trupele române intră în Braşov. In acelaş timp ele ocupă Petroşanii şi Târgul Secuilor. *30 August.* Trupele române sunt în faţa Orşovei, Sibiului şi aproape de Cic-Sereda, luând duşmanului peste 4000 de prizonieri. *4 Septembrie.* Ocupă Orşova şi amândouă malurile Cernei până la Mehadia. *5—6 Septembrie.* Trupele Diviziei a II-a române, ocupă defileul Merişor, cu lupte grele. *7 Septembrie.* Marele Cartier Român hotărăşte suspendarea acţiunei ofensive a celor trei armate ce operau la frontiera Transilvaniei. *14 Septembrie. Austro-Germanii încep ofensiva* pe Valea Mureşului, care împinge trupele române din Valea Jiului. *15 Septembrie.* Bătălia pe Olt şi Odorheiu. *18 Septembrie.* Generalul Falkenhayn, revenit pe frontul răsăritean, dă ordin să se suspende ofensiva începută la 14 Septembrie pe Valea Jiului, considerând-o ca pe o operaţie secundară. El vrea mai întâi să-şi concentreze o impunătoare armată ofensivă. Faţă de superioritatea duşmanului, stânga română se retrage în bună ordine pe crestele de frontieră. *1 Octombrie.* Nemţii încep să atace cu gaze asfixiante. *12/25 Septembrie. Aeroplane germane bombardează Bucureştii; 495 morţi şi peste o mie de răniţi.*

FRONTUL BULGAR

Corpul de 200.000 de oameni promis de ruşi, ca ajutor în Dobrogea, se reduce la mai puţin de un sfert. Armata generalului Sarrail, simbol al cauzei comune, compusă din francezi, englezi, sârbi, ruşi şi italieni, armată prezentă la Salonic, şi pe a cărei acţiune românii se bizuiau, nu face nici o mişcare serioasă pe frontul bulgar. *30 August 1916.* Ministrul Bulgariei, la Bucureşti, Radeff, anunţă guvernul nostru că Bulgaria rupe relaţiile diplomatice cu România. El îşi cere paşapoartele. *1 Septembrie. Bulgaria declară război României. 2—6 Septembrie.* Atacul şi *căderea Turtucaiei.* Evenimentul este privit ca o catastrofă naţională; 28.000 soldaţi români şi 480 de ofiţeri cad prizonieri, din cauza fatalei concepţii primitive de a fi fost închişi într'o cetate izolată, având în spate un fluviu lat. Mulţi s'au înecat în Dunăre. Bulgarii au avut mari pierderi la Turtucaia: 7774 soldaţi morţi şi 199 ofiţeri. Armatele române din Transilvania sunt împuţinate prin trimiterea de ajutoare la Dunăre şi în Dobrogea. *5—7 Septembrie.* Bătălia dela Bazargic. *2 Octombrie.* Demonstraţia ofensivă a generalului Averescu la Flămânda, cu trecerea Dunării. *9 Septembrie.* Românii evacuează Silistra. *4 Octombrie.* Atacul dela Amzacia; dezastrul unei divizii turceşti. *5 Octombrie.* Bătălia dela Sinca.

FRONTUL UNGAR

26—28 Septembrie. Bătălia dela Sibiu e preparată de Falkenhayn ca o luptă de nimicire; *„Vernichtungsschlacht".* Spre acest scop, se aduce împotriva noastră, extordinarul *corp alpin,* care luptase pe diferite fronturi şi avea o minunată îndemânare de a urca tunuri şi maşini de război pe cele mai înalte piscuri, fără ca să fie zărit de nimeni. Ei au surprins în coastă trupele Generalului Popovici. Românii cari făceau vitejii pe „câmpul de luptă", adică la şes, nu aveau nici o pregătire pentru războiul de munte. *29 Septembrie. Incepe retragerea* prin Defileul Oltului în împrejurări deosebit de dramatice; nesfârşite coloane de oameni şi animale, artilerie, trăsuri, cirezi de vite, cai, câini, geamantane, etc., complicau convoiul imens, mişcându-se prin munţi cu greutate, în întunerecul nopţei. Generalul comandant, însoţit de Statul său Major, însoţia *pe jos* convoiul. Comandantul, care pierduse bătălia, se silia ca prin exemplul şi acţiunea sa personală, să salveze retragerea. *4 Octombrie. Armata a II-a română de Nord,* care reuşise să-şi îndeplinească, cu eroism, o parte gravă a misiunei sale, a trebuit să-şi suspende înaintarea în plină victorie. Soldaţii şi ofiţerii se retrăgeau acum cu amărăciunea în suflet. Turtucaia şi Sibiul îşi dădeau roadele! *7—8 Octombrie. Bătălia dela Braşov.* „Tranşeea Morţei" dela Bartolomeu, când o companie întreagă, românească, a fost înconjurată. In loc să fie făcută prizonieră, a fost ucisă mişeleşte, de focul unor mitraliere mascate în nişte magazii. Toţi oamenii împreună cu ofiţerii, au murit până la unul.

FRONTUL CARPATIC

5 Octombrie. In Munţii Carpaţi nu a mai rămas decât ariergarda trupelor române, a căror campanie în Ardeal, începută în ultimile zile ale lunei August, durase 40 de zile, cu apoteoza trecerei Carpaţilor. Campania sfârşia cu durerosul marş de retragere, peste aceleaşi creste. *13 Octombrie.* Moartea Generalului Praporgescu pe Valea Râului Căineni. *16 Octombrie.* Generalul Berthelot şi misiunea franceză sosesc în România. *11—27 Octombrie.* Ofensiva cu vioiciune a Generalului Grigorescu în *regiunea Oituzului,* când inamicul a fost scos pretutindeni din poziţiile sale întărite şi respins departe. Victoria desăvârşită de la Oituz e mărturisită de duşman în publicaţiile lui oficiale. *Planul invaziei prin trecătoarea Oituzului se prăbuşise.*

FRONTUL DOBROGEAN

19 Octombrie. Lupta dela Topraisar. *20 Octombrie.* Muratan şi Lacul Tuzla. *22 Octombrie. Coloane de infanterie germano-bulgară şi cavalerişti bulgari, ocupă Constanţa pustie. 24 Octombrie.* Generalul Raşcu părăseşte Cerna-Voda spre a împiedeca repetarea dramei dela Turtucaia. Din fericire, podul cel mare dela Cerna-Voda, a rezistat la încercarea ce s'a făcut pentruca să fie dărâmat. Ruşii şi-au luat obligaţia de a apăra Dobrogea. Dar, după cum mărturiseşte însăşi Generalul Sacharow, au pierdut-o prin incapacitatea şi laşitatea lor.

FRONTUL CARPATIC

27 Octombrie. In ziua de Sf. Paraschiva, românii înregistrează biruinţa dela Jiu. *28 Octombrie.* Ofensiva lui Falkenhayn şi von Arz, începută la 11 Octombrie, se sfârşeşte cu un fiasco total. *10 Noembrie. Incepe o nouă ofensivă a duşmanului pentru trecerea trecătorilor. 11 Noembrie.* Inamicul ne atacă cu patru divizii şi rupe frontul român la Nord de Târgu Jiu. *10—15 Noembrie.* A doua bătălie la Oituz. *16—17 Noembrie.* Nemţii găsesc spre surprinderea lor, o mare rezistenţă la Târgiu-Jiu, unde s'a dat o mare bătălie. *18 Noembrie.* Capetele coloanelor cavaleriei germane şi automobilele blindate ating linia *Turnu-Severin-Craiova. 21 Noembrie.* Puhoiul se revarsă. *Un escadron de cuirasieri germani, intră în Craiova de Vest.*

FRONTUL CARPATILOR

25 Noembrie. „Detaşamentul fantomă" al lui Tăut, rătăcit între trupele germane, atacă Severinul. 26 Noembrie. Căderea liniei Oltului în urma unor violente lupte. *22—27 Noembrie.* Bătălia dela R.-Sărat. *22—31 Noembrie.* Bătălia dela Caşin.

FRONTUL BULGAR

23 Noembrie. Pe o dimineaţă ceţoasă, o companie de vânători germani, trece Dunărea la Zimnicea, servindu-se de bărci cu lopeţi. A doua zi se construia podul între Şiştov şi Zimnicea. *24 Noembrie.* Duşmanul ocupă Zimnicea. Ruşii părăsesc Dobrogea. *25—26 Noembrie.* Bombardarea Giurgiului. *27 Noembrie.* Duşmanul ocupă Alexandria. Generalul Mackensen trece Dunărea în spatele armatei române.

FRONTUL CARPATILOR

2 Decembrie. Steagul Reg. 17 Mehedinţi, glorios purtat în lupte, timp de trei luni, e sărutat de ofiţeri şi soldaţi şi apoi este ars în foc. *5 Decembrie.* Bateriile Regimentului 1 artilerie, îşi aruncă în aer proectilele. Ofiţerii şi soldaţii îşi rup săbiile şi-şi împuşcă caii. Apoi strâng într'o movilă uriaşă sfărâmăturile armelor, carelor, şi cadavrele cailor, şi-i dau foc. Soldaţii eroicei divizii, care nu cunoscuse înfrângerea, trupă vitează dar fără noroc, plâng în faţa imensului rug. *Decembrie 1916.* Se transportă la Moscova „tezaurul", care fusese adus dela Bucureşti la Iaşi.

CETATEA BUCURESTI

29 Noembrie. In noaptea de 28—29 Noembrie, începe bătălia „pentru Bucureşti"; pe Neajlov şi Argeş. *Un incident nenorocit, face să cadă în mâna lui Falkenhayn, planul român de război.* *2 Decembrie.* Comandantul trupelor ruse refuză să execute ordinul Generalului român Prezan. *3 Decembrie.* Ziua fatală a deznodământului bătăliei dela Argeş. *4—5 Decembrie.* Lupte crâncene la trecerea Prahovei. *6 Decembrie. Trupele germane intră în Bucureşti, exact o sută de zile după păşirea Românei în război.* Primele patrule au intrat pe calea Griviţei, deşi Prefectul de Poliţie de pe atunci, foarte curtenitor, pusese să se împrăştie nisip pe calea Rahovei, pe unde se credea că vor intra „musafirii" Bucureştilor. *7 Decembrie.* Marele Cartier General al armatei române s'a mutat la Buzău. *8—11 Decembrie.* Bătălia dela Cricov, cea din urmă acţiune militară, purtată de armata română ca organism independent, în timpul calvarului retragerei.

FRONTUL SIRETULUI

Primele luni ale anului 1917. Refacerea armatei române, care renaşte ca pasărea Phoenix din cenuşa ei. *4—9 Ianuarie 1917.* Bătălia dela Focşani şi Siret. *4 Ianuarie. Ocuparea Brăilei.* *7 Ianuarie. Ocuparea Focşanilor.* *27 Ianuarie.* Colonelul Sturdza trece la inamic. *10 Mai 1917.* Defilarea înălţătoare pe platoul Copoului dela Iaşi. *8 Iunie.* Sărbătoare măreaţă: Sosesc cei dintâi voluntari bucovineni şi ardeleni, cari fuseseră făcuţi prizonieri de ruşi în luptele avute cu Austro-Ungaria. *15 Iulie.* Gara Tecuci bombardată de inamic. *21—25 Iulie.* Mare luptă de artilerie pe Valea Siretului. *22 Iulie—1 August.* Glorioasa bătălie de la *Mărăşti*. *23—25 Iulie.* Lupte de artilerie la Nămoloasa. *27 Iulie.* La miezul nopţii, toate crestele munţilor erau în mâinile Românilor. *1 August.* Măgura Caşinului este atacată din nou. *6—19 August. Bătălia dela Mărăşeşti*, care a avut un răsunet atât de mare în publicistică. Dubla ofensivă austro-germană cu intenţia de a cuceri toată Moldova. *Iulie 1917.* Spre sfârşitul lunei Iulie s'a dispus mutarea organelor principale ale Statului român, în sudul Rusiei. Un al doilea exod s'a pornit spre Ruşi, după cel ce avusese loc la începutul războiului. *La Herson s'au făcut din nou pregătiri pentru instalarea Suveranilor.*

FRONTUL RUSESC

Armata rusă se dezorganizează. La 12 Martie isbucneşte revoluţia rusă. Unităţile ruseşti părăsind tranşeele, manifestează pe străzile Galaţilor, Bârladului, Iaşului, fără arme, braţ la braţ, pe când aeroplanele ruseşti evoluiază deasupra manifestanţior, urmaţi de care mari, cu mutilaţi de război. *25 Mai.* Marele Cartier German, de acord cu Ministerul de externe german, presimţind reluarea operaţiunilor, trimite trupelor nemţeşti, de pe frontul român noui instrucţii pentru a îndemna pe soldaţii ruşi să poată lua parte la alegerile care aveau să aibe loc sub noul regim din Rusia. Deasemeni soldaţii ruşi erau instigaţi să nu ia parte la nici o ofensivă, pe care ar pregăti-o Românii. *5 Iunie.* Diviziile 13 şi 34 ruse, încheie cu germanii înţelegeri scrise, în care iau angajamente să nu mai lupte. Ofiţerii ruşi fac propagandă, chiar pe străzile oraşelor româneşti, pentru detronarea regelui României.

FRONTUL SIRETULUI

7 August. Bătălia dela Doaga. *8 August.* Bătălia dela Pătrăşcani. *9—10 August.* Atacul eroic al Diviziei a 9-a române. *12 August.* Lupta dela Panciu, şi atacul Cireşoaiei. *13 August. Generalul Grigorescu, indignat, refuză să se supuie ordinului Generalului rus Ragoza de a se retrage şase km. în dosul Mărăştilor, ceeace Grigorescu considera că ar fi fost un dezastru pentru români.* *14 August.* Lupta dela Ghicera. *19 August,* Marele atac dela Răzoare, la Mărăşti. *8—22 August.* Bătălia dela Oituz. *20—22 August.* Bătălia de la Caşin. *28 August—3 Sept.* Bătălia dela Varniţa şi Muncelu. *28 August.* Bătălia dela Ireşti. *29—30 August.* Continuarea bătăliei dela Varniţa. *1 Sept.* Dealul Porcului şi Muncelu. *3 Septembrie 1917. Un soldat vine să anunţe că „Duduia", Sub-Locot. Ecaterina Teodoroiu a fost ucisă, de un şrapnel, pe o coastă ce se lasă din dealul Secului până spre pârâul Zăbrăucioru.* *9—11 Septembrie.* Bătălia dela Cireşoaia, unde bravii soldaţi români au fost în luptă cu reţelele de sârmă ghimpată. Aci se termină campania română din 1917, care ţinuse 50 de zile, după ce începuse la 22 Iulie, în bombardamentul năpraznic dela Nămoloasa şi Mărăşeşti. Campania română din 1917, — după cum spune d-l Constantin Chiriţescu, autorul „Istoriei Războiului pentru Intregirea României, 1916—1919", — campania română din 1917 a alcătuit un episod izolat şi independent al războiului general. Noi am fost aruncaţi de puterile aliate în vâltoarea luptei, pentru a salva situaţiile compromise aiurea. *Anul 1917 se poate considera ca o mare biruinţă a sufletului românesc.*

FRONTUL RUSESC

7 Noembrie 1917. La Petrograd isbucneşte revoluţia bolşevică. In cursul lunilor Noembrie şi Decembrie 1917, anarchia revoluţionară rusă continuă să cuprindă trupele ruse de pe frontul Dunării, pe cele din Deltă şi pe marinarii de pe vasele de război ruseşti. *21 Noembrie.* Lenin, preşedintele Sovietului comisarilor poporului şi Trotzky, comisarul poporului pentru afaceri străine, *propun prin radiogramă „către toţi", încheierea armistiţiului general şi începerea tratativelor de pace.* *3 Decembrie.* Generalul Cerbaciew face oficial această propunere Mareşalului Mackensen. *4 Decembrie.* Guvernul român decide ca armata română, constrânsă de necesitate, să ia parte la armistiţiul propus de ruşi. *7 Decembrie.* In acest scop încep tratative la Focşani. *9 Decembrie 1917. Incheierea oficială a armistiţiului. „România a fost trădată şi părăsită"*, după cum s'a exprimat Poincaré, preşedintele republicei franceze. *15 Decembrie 1917.* „Sfatul Ţărei" constituit în Basarabia, proclamă provincia de peste Prut, Republică Democratică Moldovenească. *13 Ianuarie 1918.* Bolşevicii arestează pe Diamandi, Ministrul României la Petrograd. *19 Ianuarie.* In urma cererei guvernului basarabean, soseşte în gara Chişinăului, batalionul român de legionari ardeleni. *20 Ianuarie.* Urmează două divizii de infanterie şi cavalerie. *20—21 Ianuarie.* Ruşii, din aliaţi au devenit adversari. Luptă violentă, cu bombardament de artilerie, *în jurul Galaţilor*, între fracţiunile diviziei a IV-a române şi corpul al 4-lea siberian, cu trupele în dezordine. A fost un spectacol unic în genul lui, ca două armate aliate să se lupte în faţa inamicului. Trupele ruse au fost dezarmate de către români, pentru ca să nu comită jafuri şi devastări prin oraşele româneşti. Astfel dezarmate, au fost apoi îndrumate spre Prut. Ar fi fost o nenorocire, dacă soldaţii ruşi, ar fi năvălit în debandadă, fără conducere de ofiţeri, prin oraşele Galaţi, Iaşi, Bârlad, Tecuci, etc. Iaşul a fost apărat în special de către trupele diviziei a 7-a române. Batalionul II, din regimentul I de grăniceri, a împiedecat marşul dezordonat al ruşilor spre Fălticeni şi Bucovina. La Mihăileni (jud. Dorohoi), corpurile XVIII şi XL ruse din armata VIII-a au capturat o întreagă companie română cu şapte ofiţeri şi 215 soldaţi. După o luptă, în care au fost 73 de morţi şi răniţi, trupele ruse au fost dezarmate. La această dezarmare au dat concurs şi trupele ucrainiene, care ne erau amice. *23 Ianuarie.* Armata română trece Prutul. *26 Ianuarie.* Două contra-torpiloare ruseşti aduc şi împart la Sulina manifestele revoluţionare bolşevice. *In aceiaşi zi armatele române intră în Chişinău. După intervenţia trupelor române în Basarabia, guvernul sovietic rupe relaţiile cu România.* 7 Februarie. In urma unui bombardament de artilerie, românii ocupă Cetatea Bender. *8 Martie.* Cetatea Albă e ocupată de români. *10 Martie.* Se încheie o convenţie între Generalul Averescu şi cele două autorităţi revoluţionare din Odessa, *Colegiul Autonom şi Rumcerodul:* vor fi eliberaţi arestaţii români din Odessa, în contra unui număr egal de arestaţi ruşi din România. Mai erau şi alte câteva condiţiuni. *9 Aprilie 1918. „Sfatul Ţărei" din republica moldovenească proclamă Unirea Provinciei de peste Prut cu „Mama ei, România".*

CETATEA BUCURESTI

6 Noembrie 1918. Suveranul cere demisia guvernului Marghiloman din Bucureşti. Constituirea guvernului Coandă. *10 Noembrie.* Regele ordonă mobilizarea armatei române, care fusese demobilizată în urma păcei forţate dela Bucureşti, cu care prilej ni s'au luat munţii, au fost ciuntite Jud. Botoşani şi Dorohoi, şi ne-a fost răpită Dobrogea, plămânul României. Decretul e contrasemnat de Generalul Eremia Grigorescu, noul ministru de război. *10—11 Noembrie.* Aeroplane franceze sboară deasupra Bucureştiului, aruncând manifeste îmbărbătătoare. Armata lui Mackensen începe să se retragă. *Se proclamă armistiţiul general pe toate fronturile.*

FRONTUL BULGAR

In noaptea de 9—10 Noembrie, detaşamente de tirailleuri francezi, trec braţul cel mare al Dunărei, la Giurgiu, retranşându-se în Ostrovul Ramadan.

FRONTUL BUCOVINEI

8 Noembrie 1918. Armata română trece vechia graniţă spre Bucovina. *9 Noembrie.* Un aeroplan românesc, anunţă prin proclamaţii aruncate de sus, sosirea armatei liberatoare. Acest eveniment coincide cu proclamaţia revoluţiei la Berlin, abdicarea Kaizerului Wilhelm al II-lea, şi fuga lui în Olanda. *13—26 Noembrie.* Guvernul provizoriu al Bucovinei, aprobă unirea Bucovinei cu regatul român.

FRONTUL UNGAR

25 Noembrie 1918. Românii ocupă *Târgul Mureş*. *28 Noembrie.* Armatele noastre intră în *Reghinul Săsesc*, zi care coincide cu abdicarea formală a lui Wilhelm al II-lea.

CETATEA BUCURESTI

1 Decembrie 1918. Teritoriul României a fost complet eliberat de duşmani. *Regele României reintră triumfător în Cetatea Bucureşti.*

FRONTUL UNGAR

7 Decembrie 1918. Armata română ocupă Braşovul.*24 Aprilie 1918.* Armata română ocupă Clujul. *20 Aprilie 1919.* Ocuparea Oradiei Mari. Intâia parte a ofensivei noastre era terminată. Frontul unguresc fusese spart. Ungurii au fost goniţi, iar românii devin stăpâni pe plaiurile româneşti, până la Tisa.

FRONTUL RUSESC

1 Mai 1918. Guvernul Sovietic şi cel al Ucrainei somează pe români să părăsească Basarabia. *27 Mai.* Lupte la Tighina între Bolşevici şi un corp de tiraliori algerieni.

FRONTUL UNGAR

22 Mai. Bela Kun, şeful regimului comunist, stabilit în Ungaria, atacă pe Cehoslovaci. România sare în ajutor, făcând în acelaş timp legătura dintre armata noastră din Maramureş şi armata poloneză, prin ocuparea Colomeei şi a Pocuţiei.

FRONTUL UNGAR

7 Iunie. Clemenceau, Preşedintele Conferinţei de pace, dojeneşte pe Bela Kun printr'o telegramă. In acelaş timp, face apel la încetarea ostilităţilor, invitând pe unguri, români şi cehoslovaci să-şi retragă trupele înăuntrul noilor teritorii. *20—26 Iulie.* Bătălia pe Tisa se sfârşeşte după şapte zile de lupte cumplite cu înfrângerea totală a ungurilor cari sunt svârliţi peste Tisa. *2 August.* Fuga lui Bela Kun şi sfârşitul regimului comunist. *Noaptea de 29 30 Iulie.* Românii trec Tisa pentru marşul spre Budapesta. *3 August.* Catastrofa armatei maghiare în Pustă, care capitulează. Românii fac 40.000 prizonieri soldaţi şi 1235 ofiţeri. *4 August. Intrarea românilor în Buda-Pesta.* Generalul Moşoiu primeşte defilarea trupelor române pe B-dul Andrassy.

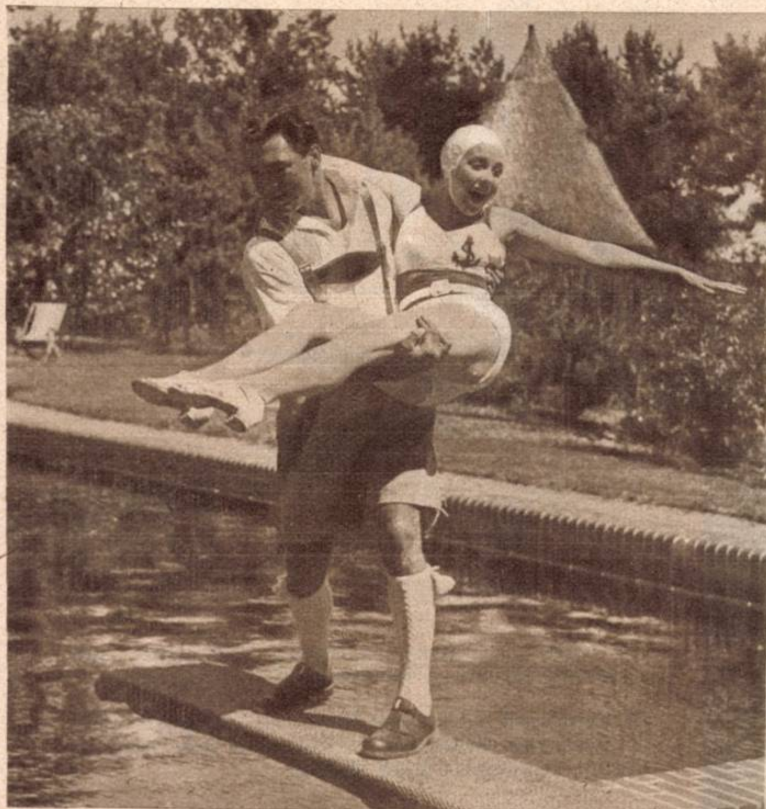
TRATATELE DE PACE

4 Iunie 1920. Iscălirea tratatului dela Trianon, între puterile aliate şi Ungaria. *10 August 1920.* Tratatul dela Sevrès pentru regularea graniţelor statelor moştenitoare ale Austro-Ungariei. *28 Octombrie 1920.* Anglia, Franţa, Italia, Japonia, recunosc unirea Basarabiei cu România.

A. F. M.

Un chioşc de ziare, model, la Giurgiu

MAX SCHMELLING SE ANTRENEAZĂ

In vederea matchului de box pe care-l va susţine la 26 August împotriva compatriotului său Neusel, fostul campion mondial Max Schmelling se „antrenează" svârlindu-şi pe drăgălaşa lui soţie Anny Ondra în bazinul domeniului lor dela Saar ow i. d. Mark.

830 METRI SUB APĂ !...

D-rul William Beebe din Statele-Unite a coborît în aparatul de mai sus 830 metri la fundul mării. De acolo comunica telefonic cu cei de sus povestind despre nişte peşti de forme ciudate, necunoscuţi încă până azi.

CATASTROFA DE CALE FERATĂ DELA HALLE

Fotografia noastră ne arată două vagoane sfărîmate cu prilejul recentei catastrofe de cale ferată dela Halle.

Actualităţi din ţară

Un avion s'a prăbuşit la Pipera, îngropând sub sfărămăturile lui pe locotenentul Ioan Oprişan.

La banchetul d-lui Iuliu Maniu au luat parte 3000 de persoane. Fotografia alăturată a fost luată în timpul discursului d-lui Maniu.

La catedrala Sf. Iosif din Capitală s'a oficiat un serviciu divin pentru fostul preşedinte al Reichului, mareşalul Hindenburg. In fotografia noastră membrii guvernului în frunte cu d. prim ministru G. Tătărescu la solemnitate.

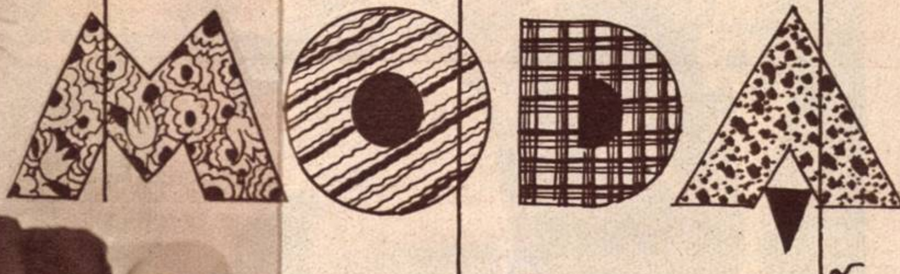
Un tânăr student s'a sinucis aruncându-se de pe terasa Galeriilor Lafayette. In fotografia noastră cadavrul nefericitului îndrăgostit, pe caldarâm.

O nouă catastrofă de cale ferată s'a produs în staţia de tristă memorie Recea. Fotografia noastră a fost luată la locul dezastrului.

(Foto Berman)

plat în vreme ce borurile pichiate, schiţează o mişcare ondulată. Altele, sugerează forma frunzei înaintând pe ochi şi ridicându-se în spate ; încă o formă care ar merita să fie semnalată, este acel feutru special, numit Beret Carrousel, format cu mâna şi destinat beret-urilor cu suprafaţa mare. Numele său se justifică prin faptul că platoul s: comportă până la patruzeci şi doi de centimetri în diametru.

Isprăvind cu capitolul pălăriilor, cari aduc regulat transformări atât de radicale în fizionomia feminină, observăm cu troisquarte-urile văzute atât de mult în primăvară, sunt actualmente tratate în blănuri plate sau pentru sport, genuri pentru cari convin de minune.

Majoritatea mantourilor, vor fi drepte şi strâmte, fără a fi însă absolut ajustate. Dar mai avem încă destulă vreme pentru a ne gândi serios la mantouri. Regele toamnei, va fi, fără îndoială tailleur-ul. Putem spune că genul acesta va domni în fiecare clipă şi la fiecare ocaziune a zilei.

DOR.

SILUETE NOUI

E natural ca după entuziasmul cu care am primit în primăvara pălăriile mari, să aspirăm la o renovare completă a liniei şi ne grăbim să vă anunţăm că această dorinţă secretă a elegantelor se va realiza.

Primele modele pe care le va arbora toamna aceasta, vor aparţine unei mode de transiţie, de ajustare, şi vom vedea figurând în primul rând, acele elemente fundamentale ale ţinutei de oraş: tailleurul şi beret-ul.

Nimic nu are la prima vedere mai opus pălăriei plate ce se purta acum câteva luni decât bereta pe care am cunoscut-o până acum şi care lua forma rotundă a capului. Dar... borurile care au plăcut atât de mult, influenţează noua concepţie a beretei; aceasta începe o nouă carieră, complet transformată, amplificată, în aşa fel încât pare prevăzută cu boruri propriu zise. Aceste forme apar mari, ridicate în lăsate în faţă şi onduland deasupra figurei, sau cu fundul rotund şi

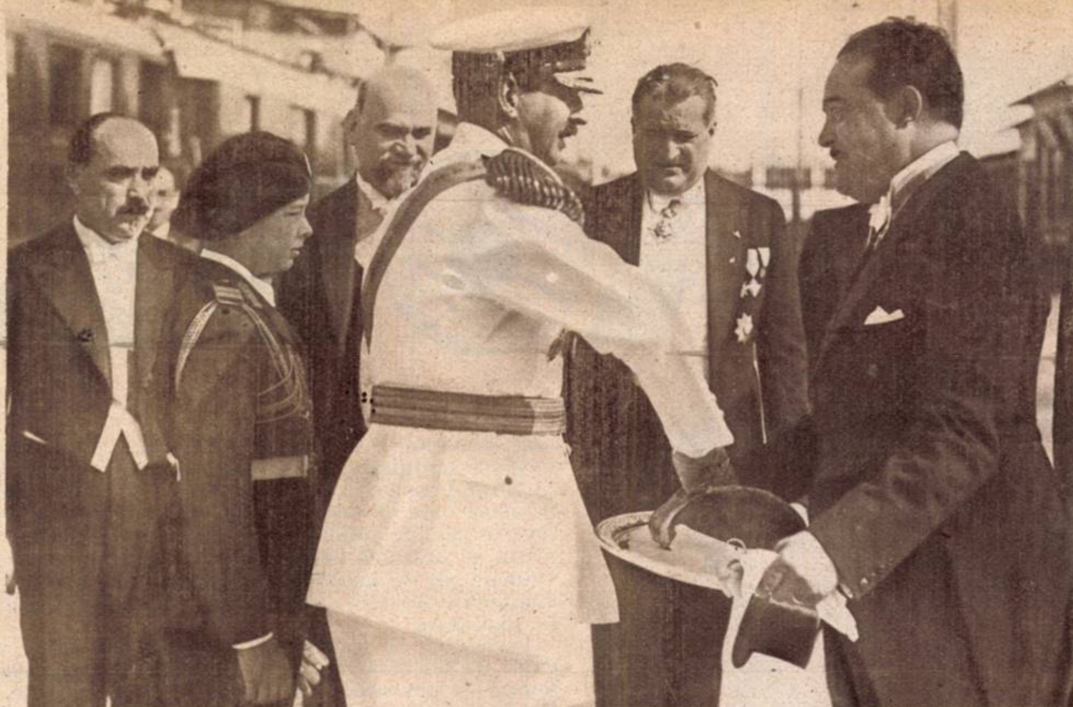
Mantou din postav beige garnisit cu breitschwanz maron.

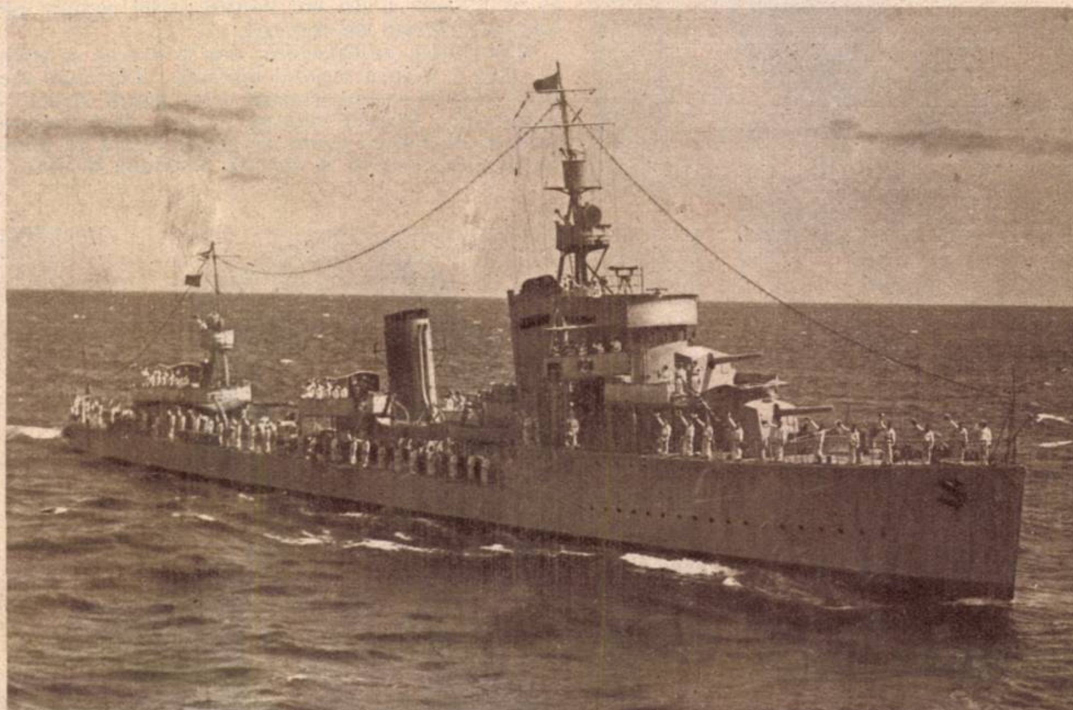

Formă fantaisie din feutru alb

Trois-quarts din piele de viţel

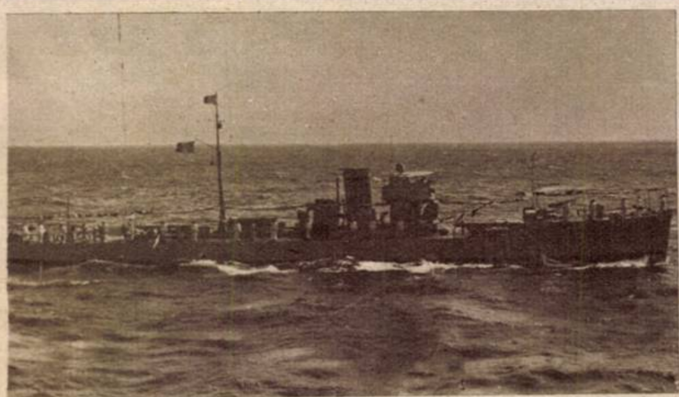

Serbările marinei s'au desfăşurat săptămâna aceasta la Constanţa cu un fast deosebit. Au asistat Regele, Principele Nicolae, Voevodul Mihai şi membrii guvernului.

In fotografiile noastre vedem pe Suveran primind tradiţionala pâine şi sare dela primarul Constanţei, crucişatorul Mărăşti, distrugătorul Ferdinand şi trecerea trupelor în revistă de către Rege.

Serbările de la Constanţa

Cu prilejul prezenţei Inalţilor demnitari în localitate s'a desvelit şi bustul marelui nostru poet Mihail Eminescu, pe care-l vedem în fotografia de mai sus. Regele a ţinut cu acest ocazie un discurs impresionant proslăvind memoria lui Eminescu.

(Foto Berman)

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 396
26 AUGUST 1934

Suveranul, într'o discuție animată cu primul ministru, la 15 August la Constanța

(Foto Păsculescu)

Inundaţiile din ţară

Potopul de săptămâna trecută, nu a făcut ravagii numai la periferia Capitalei. Numeroase regiuni din estul ţării au fost complect inundate.

Fotografiile alăturate sunt edificatoare în această privinţă. Vedem astfel: efectele inundaţiilor din cartierul Apărătorii Patriei, unde locuitorii sunt nevoiţi să meargă în apă până la genunchi. Afară de privilegiaţi, bine înţeles, care trec sfidători în... căruţă.

Vedem şi o casă dărâmată la Brăila, precum şi o încercare de canalizare „sui generis".

(Foto Berman)

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevarul" S. A